

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN DEĞERLER
EĞİTİMİNE KATKISININ İNCELENMESİ**

Durdane İPEK EREN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Sibel ARSLAN

KIRIKKALE-2022

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN DEĞERLER
EĞİTİMİNE KATKISININ İNCELENMESİ**

Durdane İPEK EREN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Sibel ARSLAN

KIRIKKALE-2022

Durdane İPEK EREN tarafından hazırlanan “BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISININ İNCELENMESİ” adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç.Dr. Sibel ARSLAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi İmza:.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Doç.Dr. Mehmet ÖÇALAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi İmza:.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye: Doç. Dr. Mehtap YILDIZ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Necmettin Erbakan Üniversitesi İmza:.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi:/...../2022

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Prof. Dr. Mehmet Akif KARSLI

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Durdane İPEK EREN

24/06/2022

ÖZET

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISININ İNCELENMESİ

Kırıkkale Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Sibel ARSLAN

Haziran 2022, 107 sayfa

Bu çalışma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı değerler eğitimi programında yer alan on kök değer, lise öğrencilerinin düşünce ve davranışlarına aktarılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin katkısını araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Kırıkkale ilinde bulunan devlet ve özel okullarda öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 262 kız ve 197 erkek öğrenci olmak üzere toplam 459 ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen anket yüz yüze ve çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 24 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel veriler yüzde (%), frekans (f) ve aritmetik ortalama (\bar{x}) değerleri kullanılarak yorumlanmış; iki ayrı kümenin verdiği cevapların analizinde Independent Sample t-test (Bağımsız Örneklem t-test), çoklu grup karşılaştırmalarında One-Way ANOVA (tek yönlü varyans analizi) testi; ANOVA testlerinde farklılık yaratan grupları belirlemek için Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Testi kullanılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin başta vatanseverlik olmak üzere, Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programında yer alan on kök değer tamamını kazandırmada Beden Eğitimi ve Spor dersinin yüksek düzeyde katkı sağladığına inandıkları; dersin kök değerleri kazandırdığına ilişkin inanç düzeyinin cinsiyete göre değişmezken; devlet okulunda okuyanlarda, İmam Hatip Lisesi öğrencilerinde, 12. sınıflarda, okul takımında yer alanlarda, lisanslı spor yapanlarda ve branşı Uzakdoğu sporları olan öğrencilerde farklılaştığı ve görüşlerin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ekonomik düzey, lisanslı olarak spor yapma yılı, ailede spor yapan yakını olma durumu ve anne-baba eğitim düzeyi ile Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerlerin kazanımına ilişkin görüşleri arasında da anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Değerler Eğitimi, Lise, Kök Değer.

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE CONTRIBUTION OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS COURSE TO VALUES EDUCATION

Kırıkkale University

Graduate School of Health Sciences

Department of Physical Education and Sports, Master's Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Sibel ARSLAN

June 2022, 107 pages

This study was carried out by T.C. It was conducted to investigate the contribution of the Physical Education and Sports course in transferring the ten root values included in the values education program of the Ministry of National Education to the thoughts and behaviors of high school students. The sample of the study consists of a total of 459 secondary school 9th, 10th, 11th and 12th grade students, 262 girls and 197 boys, who are studying in public and private schools in Kırıkkale province in the 2020-2021 academic year and voluntarily participated in the research. A descriptive survey model was used in the research. The questionnaire developed by the researcher was administered face-to-face and online. The data obtained from the research were analyzed using the SPSS 24 program. Descriptive data were interpreted using percentage (%), frequency (f) and arithmetic mean (\bar{x}) values; Independent Sample t-test (Independent Sample t-test) in the analysis of the answers given by two separate clusters, One-Way ANOVA (one-way analysis of variance) test in multi-group comparisons; Tukey HSD Multiple Comparison Test was used to determine the groups that made a difference in ANOVA tests. As a result, the students believed that the Physical Education and Sports course contributed to a high level in gaining all the ten core values included in the curriculum of the Ministry of National Education, especially patriotism; While the level of belief that the course brings root values does not change according to gender; It has been determined that students who study in public schools, Imam Hatip High School students, 12 th graders, those who take part in the school team, those who play licensed sports and students whose branch is Far East sports differ and the opinions are more positive. In addition, it has been determined that there is a significant difference between the economic level, the year of doing sports under license, the status of having a relative who does sports in the family, the education level of the parents, and the views of the physical education and sports course on the acquisition of values.

Keywords: Physical Education and Sports, Values Education, High School, Root Value.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimin ve tez çalışmam boyunca yardımlarını benden esirgemeyen, bilimsel önerileri ve katkıları ile beni yönlendiren, hiçbir zaman desteğini benden esirgemeyen çok değerli danışman hocam Doç. Dr. Sibel ARSLAN'a içtenlik ile teşekkür ediyorum.

Her anımda yanımda olan maddi ve manevi yardımlarını benden esirgemeyen değerli eşim Alaattin Eren'e, en güzel zamanlarında yanımda olamadığım biricik oğlum Yunus EREN'e, dualarını benden esirgemeyen her zaman yanımda olan annem ve babama, bana her zaman destek olan kardeşim Murat İPEK'e ve tez çalışmam sürecinde ne gerekiyorsa her zaman yardımcı olacaklarını söyleyen sevgili dostlarım Recep ve Ekin'e sevgilerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar	5
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Eğitim Kavramı	7
2.1.1. Formal Eğitim.....	9
2.1.1.1. Örgün Eğitim	9
2.1.1.2. Yaygın Eğitim	10
2.1.2. İnfomal Eğitim.....	10
Beden Eğitimi ve Spor Kavramı	10
Beden Eğitimi ve Sporun Önemi ve Faydası.....	14
Değer Kavramı	17
Değerlerin Özellikleri.....	20
Değerlerin İşlevleri	21
Değerlerin Sınıflandırılması	24
Nelson'a Göre Değer Sınıflaması	24
Rokeach'a Göre Değer Sınıflaması.....	24
Spranger'e Göre Değer Sınıflaması	24

Schwartz'a Göre Bireysel Değerlerin Sınıflandırılması.....	25
Değerler Eğitimi.....	26
Değerler Eğitiminin Önemi	29
Türk Eğitim Sistemi	31
Türk Eğitim Sistemi'nin Amaçları.....	32
Genel Amaçlar.....	32
Özel Amaçlar	32
Türk Milli Eğitimin Temel İlkeleri	33
Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı	34
Örgün Eğitim.....	34
Yaygın Eğitim	37
Milli Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları.....	37
Öğretim Programlarının Amaçları	38
Öğretim Programlarının Perspektifi.....	39
Değerlerimiz	39
Değerler Eğitimi Yönergesi	45
Değerler Eğitimi Yönergesi Amaçları	45
Değerler Eğitimi Yönergesi Kapsamı	46
Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi.....	46
3. GEREÇ VE YÖNTEM	55
Araştırmanın Modeli	55
Evren ve Örneklem.....	55
Veri Toplama Aracı.....	55
Verilerin Analizi	56
4. BULGULAR VE YORUM	59
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	87
KAYNAKLAR.....	91
EKLER.....	101
EK-1. Anket Formu	102
EK-2. Normallik Dağılımı	104
EK-3. Etik Kurul Onayı.....	106
ÖZGEÇMİŞ	107

ÇİZELGELER DİZİNİ

<u>ÇİZELGE</u>	<u>Sayfa</u>
Nelson'a göre değer sınıflaması	24
Rokeach'a göre değer sınıflaması.....	24
Spranger'e göre değer sınıflaması	25
Schwartz'a göre bireysel değerlerin sınıflandırılması	25
3.1. Cronbach's Alpha Değeri	56
Kişisel bilgiler.....	59
Adalet kök değeri kazanımı.....	60
Dostluk kök değeri kazanımı.....	61
Dürüstlük kök değeri kazanımı.....	61
Özdenetim kök değeri kazanımı	62
Sabır kök değeri kazanımı	62
Saygı kök değeri kazanımı	63
Sevgi kök değeri kazanımı	63
Sorumluluk kök değeri kazanımı.....	64
Vatanseverlik kök değeri kazanımı.....	64
Yardımseverlik kök değeri kazanımı	65
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin okul türüne göre dağılımı.....	68
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin öğrenim görülen lise türüne göre dağılımı.....	69
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin cinsiyete göre dağılımı.....	71
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin sınıf düzeyine göre dağılımı.....	72
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin lisanslı spor yapma durumuna göre dağılımı	73

Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin lisanslı spor yapma yılına göre dağılımı	75
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin okul takımında yer alma durumuna göre dağılımı	76
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin yapılan spor dalına göre dağılımı	77
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin aile bireylerinin spor yapma durumuna göre dağılımı	79
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin dersi sevme durumuna göre dağılımı	80
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin ekonomik duruma göre dağılımı	82
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin anne eğitim düzeyine göre dağılımı	84
Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin baba eğitim düzeyine göre dağılımı	85

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Akt	: Aktaran
ASAGEM	: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼ę¼
BESÖP	: Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Programı
CISEPS	: Beden Eğitimi ve Spor H¼k¼metlerarası Komitesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TDK	:T¼rk Dil Kurumu
s.	: Sayfa
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve K¼lt¼r Kurumu
Vb	: Ve benzeri

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi tanımlanmış; amaçları, sınırlılıkları belirlenmiş ve önemi vurgulanmıştır.

Problem Durumu

Sosyal bir varlık olarak insan, içinde doğduğu toplumun sosyal ve kültürel koşullarına uyum sağlar ve içinde yaşadığı topluma uygun kişilik özellikleri geliştirir. Bu uyum ve kişilik geliştirme süreci, o toplumun veya bireyin sahip olduğu kültürünün, inançlarının, bilgi ve becerilerinin, sanat ve değerlerinin nesilden nesile aktarılması yoluyla; daha doğrusu eğitimle olur. Dünyada eğitim, insanın en iyi donanıma ve en iyi karaktere sahip olmasını beklerken, içinde doğup büyüdüğü toplumun değer yargılarını da kabul etmesini ister (Ulusoy ve Dilmaç, 2016).

Duyuşsal alan içinde eylem ve fikirleri etkileyen ve yönlendiren değerler zihinsel olgulardır. Değer kısaca; hangi davranışın iyi, güzel, doğru ve kutsal olduğu ya da olmadığına dair inanç ve kabuller olarak tanımlanmıştır. Değerler davranışa rehberlik eder ve kişinin eylemlerini, yargılarını ve anlık hedeflerini daha üst seviyelere çıkararak nasıl davranması ve nasıl olması gerektiğini belirler (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Değerler insanların, nasıl hissettikleri, düşündükleri ve davrandıkları ile yakından ilgilidir (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Değerler, bireysel kültürün ve toplumun önemli bir parçası olmakla birlikte, topluma ve zamana göre değişiklik göstermektedir. Bazı değerlerin zaman alıcı ve değiştirilmesi zor olsa da diğerleri daha hızlı şekil değiştirebilir veya yok olabilir. Zamanla karşılaşılan yeni durumlar ve kültürler, belirli değerlerin üzerini örtebilmekte ve yeni değerlerin oluşmasına neden olabilmektedir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Değerlerde meydana gelen bu değişim her zaman istendik yönde olmayabilir. İşte bu noktada, değerlerin yeni nesillere aktarımını sağlayacak en önemli araç eğitim olmaktadır.

Toplumun varlığını ve kültürünün korunarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak toplumsal açıdan eğitimi sisteminin ilk görevlerinden birisi olmaktadır. Bunu başarabilmek için gelecek nesillerin bilgi, beceri hem de ahlaki değer yargılarıyla donatılması gerekmektedir (Cihan, 2014). Eğitim yoluyla; müzik, resim, heykel, folklor, bilim ve teknoloji, spor vb. kültürel değerler aktarılmaktadır (Sağın ve Karabulut, 2019).

Eğitim, belirli bir toplumun idealine yönelik değerler sisteminin bireylere aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenciler okullarda bilişsel alanın yanı sıra karşısındaki bireye saygı gösterme, hoşgörülü olma, başarılı olma ve iyiliksever olma gibi değerleri; sosyal kuralları öğrenme, derse veya öğretmene olumlu davranış geliştirme, karşılarına çıkan durumlar karşısında duruş sergilemeyi öğrenirler (Kurtdele Fidan, 2009).

Bireyin toplumun düzenine ayak uydurabilmesi, sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, temel haklara saygı duyabilmesi; yardımsever, dürüst, akıllı, bedenen ve ruhen sağlıklı bir yapıya sahip olması ile ilgilidir (Aracı, 2001).

Okulların en önemli görevi bireyin toplumsallaşmasını sağlamaktır. Okul içi yarışmalarda, bir okul öğrencisi, oyun kurallarına uyma zorunluluğu yüzünden kendi menfaatine göre davranışta bulunma veya arkadaşına zarar verme davranışı sergilediği zamanda, ahlaki açıdan önemli bir davranış çatışması içerisine girer. Bu durumu engellemenin yolu iyi bir eğitim ile olmaktadır. Beden Eğitimi ve Spor dersleri, kurallara uyma davranışlarını tekrar etmede en etkili olan derslerden birisi olmaktadır (Akandere, Baştuğ ve Güler, 2009).

Okullarda değerler eğitimi çeşitli dersler aracılığıyla verilebilir. Bu değerler arasında Beden Eğitimi ve Spor dersi sahip olduğu nitelik açısından özel bir yer tutmaktadır. Çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlayan bu ders pek çok değerlerin kazandırıldığı, pek çok değer kazandırılabilceği önemli derslerden birisi olmaktadır (Yıldız ve Güven, 2013).

Bu bağlamda çalışmanın amacı; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programında yer alan on kök değer, ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin düşünce ve davranışlarına aktarılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin katkısını araştırmaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programı müfredatında yer alan kök değerlerin kazandırılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin katkı sağlama düzeyini öğrenci görüşlerine göre belirlemektir. Genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin değer kazanımına katkı sağladığını düşünmekte midir?
2. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri okul türüne göre değişmekte midir?
3. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri lise türüne göre değişmekte midir?
4. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri cinsiyete göre değişmekte midir?
5. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri sınıf düzeyine göre değişmekte midir?
6. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri lisanslı spor yapma durumuna göre değişmekte midir?
7. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri lisanslı spor yapma yılına göre değişmekte midir?
8. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri okul takımında yer alma durumuna göre değişmekte midir?
9. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri yapılan spor dalına göre değişmekte midir?
10. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri aile bireylerinin spor yapma durumuna göre değişmekte midir?
11. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri Beden Eğitimi ve Spor dersini sevme durumuna göre değişmekte midir?
12. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri ekonomik duruma göre değişmekte midir?
13. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri anne eğitim düzeyine göre değişmekte midir?

14. Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıya yönelik öğrenci görüşleri baba eğitim düzeyine göre değişmekte midir?

Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemleri iyi insan yetiştirmeye odaklı olmasına rağmen, gençlerin kötüleşen eğilimleri vardır. Gençler arasında şiddet ve saldırganlık, hırsızlık, aldatma, otoriteye saygısızlık, arkadaşlara karşı katı tutum, önyargı, kötü dil/argo kullanımı, erken cinsel gelişim ve cinsel istismar, artan benmerkezcilik ve azalmış sosyal sorumluluk, kendine zarar verme, alkol ve uyuşturucu kullanımının artması, aile yapılarının bozulması, kitle iletişim araçlarının yıpratıcı etkilerinin artması gibi nedenler, okulların ve velilerin değerler eğitimine daha fazla önem vermesini zorunlu kılmaktadır (Meydan, 2014).

Değerler eğitiminin temelleri erken yaşta atılmaya başlar. Çocuklar aile, okul, arkadaş çevresi aracılığıyla içinde yaşadıkları toplumun değerlerini öğrenmeye başlarlar (Sağın ve Karabulut, 2019). Bireylerin sahip olduğu değerler ve bu değerlere dayalı tutumlar, onların kişisel ve örgütsel davranışlarını etkiler. Bireyler, kendi değerleri ve çevresiyle şekillenen bir çevrede hayatlarını sürdürme çabası içindedirler. Bireyler girdikleri etkileşim süreci sayesinde sahip oldukları değerleri değiştirebilirler. Bu süreçte bireyin okul hayatı oldukça önemli olmaktadır. Çünkü okul hayatı, değerlerin kişisel olarak yerine getirilmesinin önemli bir parçasıdır. Aynı zamanda okullar değerler üzerine inşa edilmiş yaşayan ve öğrenen mekânlardır (Oğuz, 2012). Değerler eğitiminin öğrencilere verilmesinin sağlanmasında eğitim kurumlarına ve öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir (Yazıcı, 2006). Eğitim, toplumsal ideallere ulaşmak için bireylere evrensel ve kültürel olarak geleneksel değerler sistemini aşılama önemli bir rol oynamaktadır. Okulun önemli sorumluluğu, kültür aktarımında okul müfredatında açık olarak belirtilen veya müfredatta yer almayan değerleri öğretmek, öğrencileri belirli kurallar çerçevesinde hayata hazırlamak, ahlak ve kişilik gelişiminde olumlu etkide bulunarak; karakter ve benlik algısını olumlu yönde etkilemektir. Bu nedenle bireyin belirli değerleri algılaması, yeni değerler üretmesi, kodlayarak davranışlarıyla uygulaması ve ifade etmesi eğitici ve eğitsel bir sorumluluktur (Cihan, 2014).

Bu araştırma Milli Eğitim Bakanlığı değerler eğitimi programında yer alan on kök değerlerin ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerin düşünce ve davranışlarına aktarılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin yerinin ve öneminin ortaya konması açısından önemlidir. Dersin değerler eğitimine olan katkısının ortaya konmasının hem öğrenciler hem veliler hem de okul idarecileri tarafından derse olan ilginin artmasına ve dersin önemsenmesine katkı sağlayacağı ve bu durumun daha sağlıklı bireyler ve toplumlar oluşmasına da önemli katkı yapacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırma evreninden belirlenen örneklemin evreni temsil edebilecek düzeyde bir yeterliliğe sahip olduğu varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgiler Formunu ve “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Kazanımları” anketini kendi istekleri ile doğru bir şekilde ve herhangi bir etki altında kalmaksızın doldurdukları kabul edilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma, araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgiler Formu ve “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Kazanımları” anketinden elde edilen veriler ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmaya 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Kırıkkale ilinde bulunan devlet ve özel okullarda öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Değer: Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet ve Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu, 2020).

Değerler Eğitimi: İnsana özgü olanakları, insanı insan yapan ve diğer canlılardan ayıran olanakları başka bir deyişle insana özgü bütün etkinlikleri insansal etkinlikler olarak amaçlarına uygun tarzda gerçekleştirebilecek duruma gelmelerine yardımcı olmaktır (Ulusoy ve Dilmaç, 2016).

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sũrecidir (Ertũrk, 1972).

Beden Eğitimi: Organizmanın bũtũnlũđũ ilkesine dayalı tũm kişiliğin gelişmesidir. Genel eğitimi tamamlar ve ayrılmaz bir parçasıdır. Sağlıklı , gũçlũ ve mutlu olma , dengeli kişilik, toplumsallaşma, kũltũrleřme ve vatandaşlık eğitimidir (Arslan, 1979).

Spor: Spor az veya çok dakiklik, incelik isteyen beden hareketlerinin doğrudan kendisinden zevk alırken eğlendiren hatta dinlendiren ve genellikle bazı kurallara uyularak yapılan bir eylemdir (Özbaydar, 1986).

2. GENEL BİLGİLER

Eğitim Kavramı

Günlük yaşamda karşılaşılan her türlü olumsuzluğun temelinde eğitim eksikliğinin yattığını belirtmek yaygın bir durumdur. İyinin/doğrunun ve kötünün/yanlışın her türlüşünün arkasında eğitim aranır. İngilizce anlamı “education” olan eğitim Latince kökenli bir kelimedir. Kökleri beslemek (educare) ve dışarı çekmek (educare) anlamına gelir. Bir başka deyişle etimolojik olarak eğitim; İnsanları bilgiyle beslemek, onların olanaklarını geliştirmeleri için onları beslemek demektir (Bilhan, 1991’den akt. Kıroğlu ve Elma, 2010). Kant yukarıdaki açıklamaya uygun tanımlardan birini şu şekilde yapmıştır: Eğitim, insan doğasındaki tüm gizli yeteneklerin geliştirilmesidir. “Öğrenmeyi öğrenmek için insan yetiştirme” fikri, günümüzdeki çağdaş eğitim anlayışına dayanmaktadır (Kıroğlu ve Elma, 2010).

Eğitim alanında çalışan yazarlar, eğitimciler, araştırmacılar ve öğretmenler eğitimin tanımına ilişkin kendi tanımlarını ortaya koymuşlardır. Eğitimin farklı tanımlarının yapılması da alanın geniş olmasından kaynaklanmaktadır.

Alanyazına bakıldığında eğitimin birçok tanımının yapıldığı görülmektedir. Bu tanımlardan bazıları aşağıda sunulmuştur (Oğuzkan, 1993; Karşlı, 2004; Senemoğlu, 2004; Oktay, 2007’den akt. Kıroğlu ve Elma 2010).

- Eğitim; insanların toplum standartlarına, inançlarına ve yaşam tarzlarına ulaşmada etkili olan tüm sosyal süreçlerdir.
- Eğitim; bireyin becerilerini, tutumlarını ve davranışlarını geliştirdiği süreçler bütünüdür.
- Eğitim; seçilen ve kontrol edilen bir ortamın (örneğin okul) etkisi altında sosyal yetkinliği ve optimum bireysel gelişimi sağlayan bir süreçtir.
- Eğitim; önceden belirlenmiş ilkelere göre insan davranışındaki belirli gelişmeleri sağlamak için kullanılan planlı faaliyetler sistemidir.
- Eğitim; bireyin doğuştan gelen gizli güçlerinin ortaya çıkarılması ve yeteneklere dönüştürülmesi sürecidir.

- Eğitim; toplumun süzgeçten geçirilmiş değerlerinin, ahlaki standartlarının, bilgi ve becerilerinin yeni nesillere aktarılması sürecidir.
- Eğitim; insanların sosyal hayata uyum sağlamaları için insanlarda meydana gelen algı, düşünce ve davranış değişiklikleridir.
- Eğitim, yeni nesillerin toplumsal yaşamda yer almaya hazırlanırken gerekli bilgi, beceri ve anlayışı kazanmalarına ve kendi kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olma faaliyetidir.

Eğitim, bireyin belirli amaçlar çerçevesinde gelişim sürecidir. Bu süreçte edindiği tutum, beceri ve değerlerle karakteri gelişen bireyler toplumda olumlu değişimlere yol açar. Geniş anlamıyla eğitim, bireyin sosyal davranışlara, ahlaki ve estetik ölçülere, inanç ve yaşam anlayışına sağlıklı bir şekilde uyum sağlamasına yardımcı olan bir süreçtir (Varış, 1988).

İnsan davranışlarının ahlaki temel yargılara göre şekillenmesinde önemli bir olan eğitim bir yöntem işidir ve temel amacı öğrencileri iyi birer birey olarak yetiştirmektir (Ansiklopedi Hayat, 1973'ten akt. Güler, 2006).

Eğitimin en çok kabul gören tanımı; Bireyin kendi yaşantısı yoluyla davranışında kasıtlı olarak istendik yönde değişiklikler oluşturma süreci şeklindedir (Ertürk, 1972). Bu tanımda eğitimle birlikte değişecek olan bireyin davranışdır. Davranış değişikliği ancak bireyin yaşamı boyunca gerçekleşebilir. Bireyin davranışındaki değişikliğin eğitim olarak tanımlanabilmesi için, davranışın istenilerek ve kasıtlı ve (planlı) olarak değiştirilmesi gerekir. Eğitim, tüm bunların bir zaman akışı içinde gerçekleştiği bir süreçte oluşur (Erkol, 2015).

Aşağıdaki dört durum eğitimin kalitesini oluşturmaktadır (Başaran, 1978'den akt. Erkol, 2015):

1. Eğitim, yetiştirilen kişide istenen davranışı oluşturma görevidir.
2. Kişi bir davranışı ancak yaşayarak kazanabilir.
3. Eğitilen kişide oluşturulacak davranış, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına uygun olmalıdır.
4. İnsanlarda davranışın oluşması planlı bir eğitim sürecinden geçilmesine bağlıdır.

Eğitimin amaçları dikkate alındığında bu amaçlardan birisi de toplumun değer yargılarının gelecek nesillere aktarmaktır. Bu aktarım açık veya kapalı olarak hazırlanan programlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Akbaba Altun, 2003).

Eğitim, her neslin kendisinden sonra gelenlere, o güne kadar ulaşılan gelişme aşamalarını korumak ve yükseltmek için verdiği kültüredür (Ayhan, 1995). Eğitim genel amacı gençlerin topluma faydalı olması, sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamasına yardım etmektir (Varış, 1998). Eğitim sayesinde kuşaklar arası aktarımla değerlerin devamlılığı sağlanmaktadır. Okul, eğitimin sistemli, amaçlı, planlı ve programlı olarak yapıldığı yer olarak değerlerin korunarak yeni nesillere aktarılmasında önemli göreve sahip olmaktadır (Özkan, 2008).

Belirli bir toplumun idealine yönelik değerler sistemini bireylere aktarmada eğitim önemli rol oynamaktadır. Sosyalleşmede yani değer kazandırmada okul etkili bir aracı kurum olmaktadır (Ercan, 2001). Kültür aktarımında okul müfredatında açıkça ifade edilen veya ifade edilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirli kurallara göre disipline etmek, ahlaki gelişimlerine katkıda bulunmak, karakterlerini ve benlik algılarını olumlu yönde etkilemek okulların önemli görevidir (Akbaş, 2004). Bu nedenle eğitim, yalnızca rasyonel bilgi ve teknik becerilerin geliştirildiği bir alan olmamakla birlikte kültürel değerlerin, ahlaki tutum ve davranışların aktarıldığı bir araçtır (Cihan, 2014).

Formal Eğitim

Formal eğitim amaçlı; hazırlanmış bir programın parçası olarak plana göre yürütülür, öğretim yoluyla gerçekleştirilir. Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir. Eğitimin başından sonuna kadar özel bir ortamda kontrollü bir şekilde gerçekleştirilir. Değerlendirme belirli aşamalarda ve sürecin sonunda gerçekleşir. Okullardaki eğitim formaldir. Bugün ülkemizde formal eğitim örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki şekilde sistemleştirilmiştir (Fidan, 2012).

Örgün Eğitim

Örgün eğitim, Milli Eğitimin amaçlarına uygun olarak hazırlanan eğitim programları ile okul çatısı altında belirli bir yaş grubundaki kişilere düzenli olarak verilen eğitimidir (Taymaz, 1978'den akt. Fidan, 2012). Okul öncesi, ilk, orta ve yüksek öğretim örgün eğitim sistemini oluşturur. Örgün eğitim sisteminde genel, mesleki ve teknik eğitim programları uygulanmaktadır (Fidan, 2012).

Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir seviyesinde olan veya bu seviyelerden ayrılan kişilere ilgi duydukları ve ihtiyaç duydukları alanlarda verilen eğitimidir (Taymaz, 1978'den akt. Fidan, 2012). Yaygın eğitim sistemini halk eğitim merkezlerinde, uygulamalı sanat okullarında açılan kurslar ile resmi ve özel kurum ve işyerlerinde hizmet içi eğitim faaliyetleri oluşturmaktadır (Fidan, 2012).

İnformal Eğitim

“İnformal” eğitim hayatın içinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Kasıtlı veya planlı değil, tesadüfidir. Kişi, karşılaştığı durumla ve içinde bulunduğu grup üyeleriyle etkileşime girdiğinde, farkında olmadan yeni şeyler öğrenir. Çocuklar arkadaşlarıyla oynarken, akranlarıyla oluşturdukları grup içinde birbirleriyle etkileşime girdikçe işbirliği yapmayı, kurallara uymayı, grup değerlerini benimsemeyi ve sosyalleşmeyi öğrenirler (Fidan, 2012).

Bu öğrenme ailede, sokakta, işte, televizyon karşısında, okulda, kısacası hayatta kendiliğinden gerçekleşir. informal eğitim sürecinin iki önemli öğrenme biçimi gözlem ve taklittir. İnsanlarda bir arada yaşama içgüdüleri, toplum tarafından beklenen ve istenen davranışları öğrenmelerine yol açar. Çok küçük ve ilkel toplumlarda eğitim tamamen "informal" bir şekilde gerçekleşir. Köy çocukları tarımla ilgili becerileri günlük hayatta ve yaparak büyüklerini gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenirler. Derslerde sadece fizik, kimya, tarih vb. konularını öğrettiğini düşünen öğretmenler de farkında olmadan kendi düşünce, değer ve davranışlarını öğrencilerine aktarabilmektedir (Fidan, 2012).

Beden Eğitimi ve Spor Kavramı

Beden Eğitimi ve Spor kavramı birlikte kullanılan kavramlardan biridir. Ancak bazı özellikler açısından tanımlandığında birbirinden ayrılmaktadır. Beden Eğitimi ve Spor kavramlarını şu şekilde tanımlanmaktadır:

"Beden eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak tüm kişiliğin gelişmesidir. Genel eğitimin tamamlayıcısıdır ve ayrılmaz bir parçasıdır. Sağlıklı,

güçlü ve mutlu olmak, dengeli kişilik, sosyalleşme, kültürleşme ve vatandaşlık eğitimi demektir” (Arslan, 1979).

Beden eğitimi, milli eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamasına yardımcı olmaktır. Bedensel ve zihinsel olarak sağlıklı ve zihinsel olarak uyanık olmayı hedefler (Aköz, 2018).

Beden eğitimi günlük yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sağlamak için yarışma amacı gütmeyen; araçlı ya da araçsız olarak yapılan fiziksel aktivitelerin bütünü olarak tanımlanabilir (Keleş, 2019).

Beden eğitimi vücudun belirli bir hareket biçimidir. Bedenin hareketi hayatın bir parçasıdır, onu şekillendirir ama aynı zamanda ondan güçlü bir şekilde etkilenir. Bu etki sporda da geçerlidir, çok genel anlamda hareketler de vücudun tümü gibi hayatın bir parçasıdır (Erkol, 2015).

Beden eğitimi ve insan olgusunun iç içe geçmiş iki olgu olduğu görülmektedir. Hangi yaşta yapılırsa yapılsın bilinçli olarak uygulanan Beden eğitimi, kişiyi yaşam süreci boyunca sağlıklı ve mutlu kılarak aynı zamanda ahlakı, kültürü, kişiliği, sağlığı ve eğitimi de geliştirmesine yardımcı olmaktadır (Balcıoğlu vd., 2003’ten akt. Mamak ve Özçete, 2018).

Mustafa Kemal Atatürk, beden eğitimi ülkesine mecburi kılan ilk devlet adamıdır. “Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur“ sözü ile oluşturduğu genç Türk devletinin geleceği için düşündüğü ana esaslardan biri olmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk her alanda olduğu gibi sporun üzerinde de durmuş, sporda da bilim yolundan ayrılmamayı tavsiye etmiş ve spora yeni bir benlik kazandırmıştır “Müspet bilimlerin temellerine dayanan, güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar, beden terbiyesinde de kabiliyeti artırmış ve yükselmiş olan erdemli, kuvvetli bir nesil yetiştirmek ana siyasetimizin açık dileğidir” sözleriyle bunu en güzel şekilde dile getirerek kanıtlamıştır (<https://www.olimpikakademi.com.tr/makaleler>, 18.11.2021).

Spor kişinin beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kurallar dâhilinde rekabet ortamında mücadele etmek, yarışmak, yarışarak heyecanlanmak, kazanmak ve başarının gücünü artırmak, bireyi her alanda iyiye ulaşmak için göstermiş olduğu mücadelenin adı olarak tanımlanabilir (Aracı, 1999).

Spor, Beden eğitimi faaliyetlerinin çeşitli dallara ayrılarak özelleşmesi, profesyonel yapıldığında güçlü fiziksel yetenek, teknik yeterliliğe, estetik ve ruhsal gibi

özelliklere sahip olmayı gerektiren, önceden belirlenmiş kurallara göre yapılan yarışma etkinliğidir. En önemli özelliği zafere olan ilgisidir (Aracı, 2001).

Spor; beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek farklı dallarda faaliyet gösteren; profesyonel olarak yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı olan ve belirli kurallara göre yapılan etkinliktir (Kuter ve Öztürk Kuter, 2012).

Spor insanı fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak geliştirir yani; kişinin karakter yapısını yetkin kılan, kişiliğini olgunlaştıran ve aynı zamanda oyunun atmosferini oluşturan eğlenceli bir aktivitedir (Sadıklar, 1991).

Spor sadece fiziksel bir olay değil, aynı zamanda ahlaki ve estetik bir olaydır. Beden Eğitimi ve Spor arasındaki farkı kısaca söylemek gerekirse; beden eğitimi bireyin beden ve ruh sağlığını geliştirmeye yönelik hareketler bütünü iken, spor beden ve ruh sağlığının geliştirilmesinin yanı sıra mücadele etme, yarışma ve rekabet sınırları içinde belirli kurallara göre üstünlük sağlama amacını da içerir (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

Spor sadece beden yeteneğinin bir üstünlüğü sayılmamak ile birlikte idrak ve ahlak da bu işe yardım eder. Mustafa Kemal Atatürk “ ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim” sözüyle sporda yalnızca başarının değil aynı zamanda güzel ahlakın da önemini anlatmıştır (<https://www.olimpikakademi.com.tr>, 18.11.2021).

Beden eğitimi, genel eğitimin tamamlayıcı ve ayrılmaz bir parçasıdır. Beden eğitimi, insanların fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal olarak sağlıklı olmalarını sağlayarak genel eğitimde önemli bir yere sahiptir (Keleş, 2019). Beden Eğitimi ve Spor günümüzde, insanların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal iyiliklerini geliştirmeye yönelik bilinçli ve planlı etkinliklerdir. Yetişmekte olan nesillerin temel kaynaklarıdır, genel eğitimin vazgeçilmez ve tamamlayıcı bir parçası olarak kabul edilmektedir (Yıldıran ve Yetim, 1996).

Beden Eğitimi ve Spor; insanların zihinsel gelişimleri ile fiziksel gelişimleri arasındaki uyum, içinde yaşadıkları toplumda insanların daha sağlıklı, daha dengeli, daha üretken ve daha mutlu olmalarında önemli rol oynar. Çocuklar ve gençler için spor, fiziksel olduğu kadar sosyal ve psikolojik olarak da önemlidir. Çocuk, çevresini

tanımayı, iletişim kurmayı, özgüvenini artırmayı, toplumdaki konumunu spor yoluyla güçlendirmeyi öğrenir (Özdenk, 2018).

Kişilik gelişimi ve karakter gelişimine katkıda bulunan Beden Eğitimi ve Spor, bireyin yakın ilişkiler kurabilmesine, takım çalışması ve grup etkileşimi yapabilmesine yardımcı olmaktadır. Bu özellikler kişiliğin gelişimine katkıda bulunur. Takım arkadaşlarına ve rakiplere uyum sağlamak sosyal uyumu sağlamada etkili olmaktadır (İnal, 2003).

Beden Eğitimi ve Spor dersleri, toplumun spor yapma alışkanlığı kazanması ve bunu bir yaşam felsefesi olarak benimsemesi, ülkede sporda başarıyı yakalaması, toplumda yaşayan bireylerin hayattan zevk alması, mutlu, huzurlu, sorumluluk sahibi olması için büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda gelişmiş bir özgüven duygusuna ve sosyal bir statüye sahip olan bireyler yetişmesi bakımından toplumların birleşiminde büyük bir önem taşıdığı gerçeği göz ardı edilemez (Dalkıran ve Tuncel, 2007).

Günlük yaşamın yorgunluğunu ve stresini azaltmasında Beden Eğitimi ve Spor faaliyetlerinin, bireyleri sağlıklı ve hareketli yaşam biçimine kavuşturmasında önemi her geçen gün artmaktadır. Bireylerin içinde yaşadıkları topluma uyum sağlaması, bireyler ile ilişkilerini sağlıklı bir şekilde düzenlemesi ruhsal, zihinsel ve bedensel yönden sağlıklı olmasına bağlıdır (Özdenk, 2018).

Eğitim faaliyetlerinin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olan beden eğitimi, aynı zamanda da kişilik eğitimidir. Öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, bireylerin ve toplumun önünde sağlıklı, mutlu, güzel ahlaklı ve dengeli bir kişilik olmalarını sağlar (Başoğlu, 1995). Eğitim, insanları fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak geliştirerek topluma dâhil etmesi beklenir. Bedensel gelişimin tüm eğitim etkinlikleri arasında ancak Beden Eğitimi ve Spor programları ile sağlanabileceği, bu durum Beden Eğitimi ve Sporun eğitim açısından önemli olduğunu göstermektedir (İmamoğlu, 1992).

UNESCO, Beden Eğitimi ve Spor konusunda Birleşmiş Milletlerin öncü kurumudur. UNESCO, Beden Eğitimi ve Sporla ilgili gelişen gelişmeleri ve sorunları ele alma konusunda hükümetlere, sivil toplum kuruluşlarına ve uzmanlara rehberlik ve yardım hizmetleri sağlar ve üye devletlerine beden eğitimi eğitim sistemlerini geliştirmeleri

ve güçlendirmeleri konusunda tavsiyelerde bulunur. Ayrıca UNESCO, Beden Eğitimi ve Spor Hükümetlerarası Komitesinin (CIGEPS) sekreterliğini yürütür.

UNESCO Beden Eğitimi ve Spor Programı aşağıdaki konulara odaklanmaktadır:

- Barış ve Beden Eğitimi, Fiziksel Aktivite ve Spor Uluslararası Tüzüğü
- Kaliteli Beden Eğitimi
- Spor Aracılığıyla Değerler Eğitimi
- Kadın ve Spor
- Anti-Doping
- Kalkınma İçin Spor

Spor coğrafi sınırları ve sosyal sınıfları aştığı için barışı teşvik eden bir araç olarak kabul edilmektedir. Spor aynı zamanda farklı coğrafi, kültürel ve politik bağlamlarda sosyal bütünleşmenin ve ekonomik kalkınmanın öncüsü olarak önemli bir rol oynamaktadır. Spor, bağlantılar ve sosyal ağlar geliştirir; Barış, kardeşlik, birlik, şiddetsizlik, hoşgörü ve adalet duygularını teşvik eden güçlü bir araçtır. Sporun insanları birleştiren özelliği sayesinde çatışma sonrası durumlarda ortaya çıkan sorunlar daha kolay aşılmaktadır. UNESCO, sporu barış ve kalkınma için bir katalizör olarak kullanmak için son yıllarda birçok girişimi desteklemektedir (UNESCO, 2020).

Beden Eğitimi ve Sporun Önemi ve Faydası

Beden Eğitimi ve Spor birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken ve birbirini tamamlayan kavramlardır. İnsanların beden ve ruhen sağlıklı gelişmelerini sağlamak ve iradelerini güçlendirmek Beden Eğitimi ve Sporun temel amaçlarından biri olduğu kadar sosyal ve ekonomik kalkınmanın da temel unsurları arasında yer alır. Aynı zamanda Beden Eğitimi ve Spor, bireyin yaratıcı yönünü harekete geçiren önemli unsurlardır (Erkal, 1986).

Çocuğun oyun hakkı ve hareket özgürlüğünün okul hayatındaki yeri sağlanır, beden ve zihin eğitimi verilir ve sportif faaliyetlerden keyif almasına izin verilir. Ayrıca beceri, kuvvet ve beden eğitimi ile birleştirilen planlı etkinlikler, gelişimi önemli ölçüde desteklemekte ve sağlıklı yaşamı mümkün kılmaktadır (Özmen, 1999).

Ülkemizde kültürel değerlere baktığımızda sporun çok önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir (Sümer, 1990). Eski zamanlarda insanlar doğa olayları karşısında bazı

ihtiyaçlarını karşılamak için bazı vct hareketleri ve egzersizler yapardı. İnsanlık geliştikçe, makineler ve teknoloji insanların yaşamını kolaylaştırmaya başladıktan sonra, insanın hareket aralığı giderek azalmaya başlamıştır. Bu hareketliliğin azalması ile belirli bir amaç çerçevesinde bilinçli olarak yapılan çalışmalar, insanların beden ve ruh sağlığını geliştirmeyi, eğitmeyi ve değer kazandırmayı, böylece sporun gelişmesine ve yaygınlaşmasına olanak sağlamayı amaçlamıştır. Spor, bilimin çeşitli dallarındaki gelişmelerden faydalanarak insanlara bir arada yaşama, mücadele etme ve başarma ruhunu kazandıran bir yöntem haline gelmiştir (Keten, 1974). İnsan spor yaparak sadece duygularını bilen ve kontrol edebilen değil, kişilerarası ilişkilerde sınırlarını bilerek başkalarının özgürlüklerine sayęı gösterir ve kurallara uyabilen bir insan olur (Yavuzer, 1991). Spor, bireylerin etik gelişimine bir ölçüde katkıda bulunur. Spor bir boyutu temsil eder etik değerlerin bireylere öğretilmesi ve etik değerlerin bireyler tarafından tanınmasını kolaylaştırır (Yıldız, 2019).

Beden Eğitimi ve Spor kavramları birbirini tamamlayan iki önemli kavramdır. Ancak, aralarında işlev, içerik ve amaç açısından bazı farklılıklar vardır. İnsanlık tarih sahnesinde var olduğu andan itibaren hayatını sürdürebilmek için yiyecek bulma, barınma, korunma, savunma, cesaret gösterme, beceri ve deneyim kazanma, eğlenme, yarışma gibi birçok ihtiyaç ve hedefleri doğrultusunda yapılan spor kavramına her dönem yeni anlamlar yüklenmiştir (Ağbuğa, 2018).

Beden Eğitimi ve Spor ocukların; zihinsel, ahlaki, sosyal, kültürel, sözlü ve sayısal okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojilerini, düşünme becerilerini vb. geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Konu gelişimine yardımcı olan çok yönlü bir alan olan Beden Eğitimi ve Spor dersi, bu gelişmeler gerçekleştikçe öğretmenlerin ve öğrencilerin dersten keyif almaları beklenir (Bailey, 2001'den akt. Saraç ve Muştu, 2013).

İnsan kişiliğinin gelişimine olumlu etkileri düşünüldüğünde spor vazgeçilmez bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle sporun eğitimde kullanılması çocukların gelişimi için önemli olmaktadır. Spor faaliyetlerine katılan öğrencilerde kişilik gelişimi ve oluşumu oldukça etkilidir. Grup alışması ve oyun, çocuklara grubun çıkarlarını kendi çıkarlarının önüne koymayı ğretir. Sonuç olarak, çocuklar bağlılık ve fedakârlık gösterme duyguları geliştirir. Çocuklar spor yaparken haklarına sahip olmayı, başkalarına sayęılı olmayı, atılganlık, işbirliği ve paylaşmayı birlikte hareket

etmeyi, kurallara uymayı, iyi ile kötüyü ayırt etmeyi öğrenirler (Özbydar, 1999'dan akt. Akari, 2019).

Beden eğitiminin birçok yararı vardır. Fiziksel uygunluk, sağlıklı ve önleyici alışkanlıkların geliştirilmesine yardımcı olur. Beceri geliştirme ve zihinsel gelişim için fırsatlar sunar, demokratik süreçlere katkıda bulunur. Beden eğitiminde uygulanan oyunların dinamik doğası, insanlara daha uygun davranışlar kazandırmak için kullanılabilir. Evde ve okul hayatında iletişim kurmakta zorluk çeken ve sosyal olmayan çocukların spora başladıktan sonra arkadaş sayısı ve sporun gerektirdiği paylaşımların artmasıyla sosyalleştiği anlaşılmıştır (Aköz, 2018).

Sporun insanların beklentilerini karşılaması, gelişen toplum, teknoloji ve medeniyet ile birlikte insanların farklı alanlarda becerilerini sergilemelerine olanak sağlamaktadır. Bu durumda spor kendine özgü bir yapı göstererek kendi eğitimini oluşturur (Şahin, 2005'ten akt. Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

Spor yapan bireyler topluma da katılım sağlamaktadır. Sportif faaliyetin içerisinde takım çalışması, zafer ve mağlubiyet olgusu ve adil olma gibi davranışların düzeltilmesine imkân sağlanır. Böylece toplum dönüştürülür, toplum tanınır, kurallara uyum oranı artar, toplumda yaşayan bireyler iyi ile kötüyü ayırt etme yeteneğine sahip olur ve özgüven duygusu gelişir. Bunların oluşması sadece sosyal refahı arttırmakla kalmaz, aynı zamanda kişinin sosyalleşmesini de sağlar (Yetim, 2005'ten akt. Akari, 2019).

Çocukluk ve ergenlik döneminde yapılan sporun birçok faydası vardır. Spor yoluyla bireyler topluma dâhil olur sosyalleşir. Spor bireylere kurallara uymayı, disiplinli olmayı öğrenir ve beden gelişimi ve karakter gelişimine katkı sağlamasına yardımcı olmaktadır (Delgado ve Gömez, 2011).

Spor yapan birey, duygularının farkında olan ve duygularını kontrol edebilen bir insan olmanın yanı sıra, kişiler arası ilişkilerde sınırlarını bilen, başkalarının özgürlüğüne saygı duyan ve kurallara uyan bir insan haline gelir (Yavuzer, 1991).

Beden eğitimi, insanların bedenlerini eğiterek sağlık ve esenliğine katkıda bulunduğu için hayata karşı bir pozitif bakma duygusu yaratır. Beden eğitimi ile birlikte spor ise insanların heyecan ve mücadele duygularını öne çıkarır. Beden Eğitimi ve Spor düzenli ve sistemli bir şekilde yapılırsa amaçlarına sağlıklı bir şekilde ulaşırlar.

Beden eğitimi; beden ve ruh sağlığını güçlendirmek, korumak ve geliştirmek için aletli veya aletsiz yapılan hareketlerin tümüne denir (Mamak ve Özçete, 2018).

Beden eğitimi ahlakı, kültürü, kişiliği, sağlığı ve eğitimi de geliştirir (Balcıoğlu, 1998). Beden eğitimi, fiziksel, zihinsel, sosyal-duygusal gelişim, dil gelişimi vb. sağlıklı ve düzenli bir yaşamın en büyük savunucusudur, hayatın hemen her alanında insanlara katkı sağlar (Görgüt, 2015).

Değer Kavramı

Değer kavramı son zamanlarda üzerinde çokça durulan ve akademik anlamda üzerinde çokça çalışılan konulardan biridir. Değerlerin gerek eğitim-öğretim programları gerekse ders kitapları aracılığıyla aktarımı konusu birçok kez olduğu gibi bugün de üzerinde acilen üzerinde durulan konulardan biridir (Özkan ve Soylu, 2014'ten akt. Uygun ve Engin, 2014). Türk Dil Kurumu (2020) değer kavramı; Bir milletin sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini oluşturan bir şeyin anlamını, bir şeyin değerini, maddi ve manevi unsurların değerini ve bütünlüğünü belirlemeye yardımcı olan soyut ölçüyü tanımlar.

Toplumların yıllardır süren birikimleri sonucu ortaya koydukları toplumsal değerler, onların kültür ürünleridir. Toplumsal değerler toplumların kimlik işaretidir, parmak izi gibidir ve insan davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Değerlerin sosyolojik bir yönü de vardır. Sosyolojik olarak değerler, toplum üyeleri tarafından paylaşılarak toplumsal yaşamı mümkün kılmaktadır. Toplumsal yapıyı oluşturan temel kurumlar, değerlerin benimsenmesinde, devamının sağlanmasında ve yayılmasında önemli rol oynamaktadırlar (Asagem, 2010).

Değerler, bireysel veya toplumsal olarak neyin istenip neyin istenmediğiyle ilgili bir dizi standartlar ve ilkeler toplamıdır. Değerler, değeri yargılamak için kullanılır ve bireysel, örgütsel ve sosyal davranışları değerlendirmek için bir standart olarak hizmet eder. Bu standart toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilmektedir (Göldağ, 2015).

Değerler, yargıların ve davranışların ilham verici nitelikleridir, kişi ve toplulukları ayakta tutan değerler sosyal davranışın yol gösterici ve şekillendirici ilkeleridir (Delgado ve Gömez, 2011).

Değerler ilk olarak ailede alınmaktadır. Aile bireylerinin iletişim biçimleri, yaşam tarzları, tutum ve davranışları çocukların değerleri edinmelerinde etkilidir. Çocuğun yaşamının sonraki dönemlerinde eğitim kurumları, medya, arkadaş grupları, oyun grupları vb. aile kurumunun yanı sıra bireye değerlerin kazandırılmasında önemli etkileri olmaktadır (Özdaş, 2013). Aile insanların içinde doğup büyüdüğü, sosyalleştiği ve yetişkin bireyler olarak topluma kazandırıldığı, diğer yönüyle de toplumsal yapıyı oluşturan en küçük birim olması nedeniyle insanların hayatında vazgeçemeyecekleri bir öneme sahip olmaktadır (Asagem, 2010). Kişiler arkadaş çevresinde aile, okul, iş, arkadaşlık çevresinde ve sosyalleşme sürecinde değerleri edinmektedir. Bireylerin edindikleri bu değerler, bireyin tercihlerini, davranışlarını ve tutumlarını belirlemede rehber görevi görür. Değerler, insanların yaşamları boyunca ulaşmak istedikleri ve diğer insanların ulaşmak istedikleri hedeflerdir (Göldağ, 2015).

Kavram olarak değer; hem toplumların hem de bireylerin doğru olarak kabul ettikleri ve varlıklarını sağlamak için hayatlarında var olmak istedikleri ve bir bütün olarak hareket ettikleri değer yargıları olarak tanımlanabilirler. Yani toplumu oluşturan her birey; iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin vb. değişen zamanlara göre güncellenmesi veya diğer hükümlerle revize edilmesi gereken prosedürleri belirleyen, uyulması ve kaçınılması gereken kurallardır (Özkan ve Soylu, 2014'den akt. Abukan, 2019).

Değer, önemli veya değerli olan veya önemli veya değerli olan şeydir. Değer, bir nesneyi veya kişiyi niteleyen, onun kullanılabilirliğini, anlamını ve gücünü gösteren bir standarttır (Yılmaz, 2018). Değer; bir toplum, inanç, ideoloji veya insanlar arasında kabul edilen, benimsenen ve yaşatılan sosyal, insani, ideolojik veya ilahi kökenli her türlü duygu, düşünce, davranış, kural veya değerler şeklinde tanımlanmaktadır (Çelikkaya, 1996'dan akt. Yazıcı, 2006).

Bir şeyin sahip olduğu kaliteye değer olarak adlandırıldığı gibi; insanların yaşamlarına yön veren ve önemi yüksek hedeflere de değerler denilmektedir. İnsanların yaşamları boyunca davranışlarına yön veren değerler, fiziksel varlıklar gibi somut terimlerle mevcut değildir. Değerler yalnızca eylemin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Nasıl ki dostluk ve adalet gibi değerler adil ve kibar insanlarda somut olarak görülebiliyorsa, soyut bir kavram olan cesaret de bazı somut davranışlarda gizlenebilmektedir. Bu tanımlardan yola çıkarak değerlerin, toplumsal yaşamın düzene koyulmasına yardımcı olan, bireyin kişisel tercihlerini etkileyen, gelenek ve

göreneklere dayanan ve nesilden nesile aktarılan soyut düşünce ve inançlar olduğu söylenebilir (Ekin, 2019). İnsan ve toplum hayatında bu kadar önemli olan değerler, bireylerin davranışlarına yön veren kuralların yapılandırılmasında belirleyici rol oynamaktadır (Turan ve Ulusoy, 2016).

Hofstede, değer kavramını bir durumu diğerine tercih etme eğilimi olarak yorumlarken, Schwartz; insanların toplumsal ya da bireysel bir eylemi seçerken, bir eylemin doğruluğunu savunurken, diğer insanları ve kendilerini değerlendirirken uyguladıkları düşünsel ve duygusal niteliklere sahip ilkeler olarak görür (Bolat, 2011).

Bir durumu diğerine tercih etme eğilimi olarak da tanımlanan değerler, davranışların kaynağı olan ve onları yargılamaya hizmet eden anlayışlardır. Değerler ayrıca insanların neyi önemli gördüklerini de tanımlar; arzuları, tercihleri, istenen ve istenmeyen durumları gösterir (Turan ve Ulusoy, 2016). Değer kavramı, kişinin kendi davranışlarını yaşadığı toplumun ve bireylerin yararına düzenlemesine, iyi ve iyiliğe ulaşmak için düşünce ve davranışlarını kontrol etmesine olanak tanıyan vicdan ölçütleri olarak tanımlanabilir (Kapkın ve ark., 2018).

Sosyal bir varlık olan insan, içinde yaşadığı toplumun değer, tutum ve inançlarını benimseyerek ve toplumsal değerler edinerek içinde yaşadığı topluma uyum sağlamaktadır. Toplumsal kültürü oluşturan inanç sistemlerinin, fikirlerin ve normların her biri bir değer olarak nitelendirilmektedir. (Tural, 1992'den akt. Kurtdede Fidan, 2009). İnsan davranışlarına yön veren değerler, toplumsal baskılara gerek kalmadan davranışlara dönüştürülür. Davranışlar, zorunlu uygunluktan, yani dış disiplinden veya kişinin benimsediği içselleştirilmiş değerlerden kaynaklanmaktadır. Onurlu bir yaşam için korku ve disiplin değil, değerler insan davranışlarına rehberlik etmelidir. Korkunun kaynağı ortadan kaldırıldığında korkudan kaynaklanan disiplin de ortadan kalkar. Değerlerden kaynaklanan iç disiplin, değer değişene kadar devam eder (Cüceloğlu, 1999).

Değerler nasıl davranılması gerektiği konusunda kişiye yol göstermektedir. Kimliği ve kişiliği şekillendiren değerler, toplumda uyum ve barışın temelini oluşturur. Değerlerin eksikliği şiddete ve düzensizliğe yol açabilmektedir. Bu bağlamda şiddet ve çatışmadan uzak, demokratik ve barışçıl bir toplum yaratmak için evrensel ve ulusal değerler yeni nesillere kazandırılmalıdır. Müfredatların değerler eğitimini

destekleyecek şekilde yapılandırılması, değerler eğitimi yoluyla demokratik, hoşgörülü, empatik, çalışkan, kendine ve başkalarına saygı duyan üretken bireylerin yetişmesi açısından önemli olmaktadır (Demircioğlu ve Demircioğlu, 2014'ten akt. Keskin ve Yazar, 2018).

Ünlü fizikçi Albert Einstein; değerli bir insan olmanın başarılı olan bir insandan hayata daha fazlasını vereceğini söylemiştir. Albert Einstein; “Başarılı olmaya çalışmayın, değerli bir insan olmaya çalışın. Başarılı bir insan, hayattan verdiğiinden daha fazlasını alır, değerli bir insan ise hayattan aldığından fazlasını verir”. Değerler insanlara neyin önemli olduğunu ve neyin tercih edileceğini söylemektedir.

Okulların genel amaçları arasında vatansever olma, temiz olma, sağlığa özen gösterme, düzenli olma, adaletli olma, yaratıcı ve girişimci olma gibi birçok değer olduğu görülmektedir. Okullar vb. yetişkinlere neyin önemli olduğu ve değerlerle nasıl yaşamaları gerektiği konusunda yol göstermektedir (Akbaş, 2008'den akt. Geylan, 2015).

Değerlerin toplumların yaşamında ayırt edici olmasının nedeni, insanların yaşamlarını ve davranışlarını şekillendiren ana unsur olmaları olabilir. Değerlerin alanı geniştir. Değerler, insanın sahip olduğu evren ve içindeki yeri fikrinden, algıladığı güzellik ve çirkinliğin estetik olarak değerlendirilmesine, hakikat arayışına kadar pek çok unsuru doğrudan etkilemektedir. Hepsini ilgilendiren değerler arasında ahlaki değerler ilk sırada yer almaktadır (Hökelekli ve Gündüz, 2007'den akt. Özdaş, 2013).

Değerlerin Özellikleri

Bireysel ve toplumsal yaşamı etkileyen değerler farklı özellikleri de beraberinde getirmektedir. Değerlerin bu özellikleri kişiye, topluma, yere ve zamana göre değişebilmektedir. Ancak bu özelliklerden etkilenmeyen değerler de vardır. Bireysel ve toplumsal yaşam için değerlerin özelliklerinin bilinmesi önemli olmaktadır (Geylan, 2015).

Değer çalışmalarında değer tanımı ile birçok farklı özellik ortaya çıkarılmıştır. Değer teorisinin kurucularından olan Schwartz (2006), birçok değer teorisinde ortak sayılabilecek altı tane olan özelliği şu şekilde ifade etmiştir:

1- Değerler kişilerin inançlarıdır.

- 2- Değerler amaçlarla yakından ilgilidir.
- 3- Değerler bazı davranış ve algıların üzerinde yer alırlar.
- 4- Değerler standart özelliklerinden dolayı herhangi bir olayda insanların seçilmesi ve değerlendirilmesinde birer ölçüttür.
- 5- Değerler kendi içinde taşıdığı öneme göre sıraya konulur ve insanların bu sıralayış biçimi değer sistemlerini oluşturur.
- 6- Değerlerin önem derecelerinin değişmesi insanların davranışlarına rehberlik eder (Schwartz, 2006'dan akt. Akari, 2019).

Değerlerin doğuştan getirilmeyip sonradan kazanılması en önemli özelliklerinden birisi olmaktadır. Bireyler, yaşamın içinde düşünce, tutum ve davranışlarına yön verecek değerleri edinir (Yeşil ve Aydın, 2007).

Değerlerin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Bireylerin inanç, düşünce, tutum ve davranışları ile toplumdaki bireyler arasındaki birleştirici unsurlardır.
- 2- Kültürün hem öznesi hem de nesnesidir.
- 3- Değerler doğuştan getirilmemiştir, ancak doğası değerleri edinme ve özümseme yeteneğine sahiptir.
- 4- Değerler, karar verme, davranışta bulunma, olay ve durumları değerlendirme kişilerin ve eylemlerin önünde tavır alma gibi süreçlerde bireye neyi, nasıl yapacağını söyleyen ölçüt olma özelliğine sahiptir.
- 5- Değerler kişiden kişiye değişmekle birlikte toplumun değeri ile büyük ölçüde uyum içindedir (Yeşil ve Aydın, 2007).

Değerlerin İşlevleri

İşlevsel anlamda değerler, tarihsel, sosyal, dini, kültürel ve ahlaki yönleri destekleyen, değişimi koruyan ve yönlendiren, toplumsal dinamizmi sağlayan ve aynı zamanda düzeni garanti eden kavramlardır (Abukan, 2019).

Değerlerin yaşamın içerisinde pek çok işlevinden söz etmek gerekir. İnsan davranışlarını anlamlandırmanın yolu değerlerden geçer. Bunun en önemli nedeni, insan davranışlarının belirli değerlere dayanmasıdır. Dolayısıyla değerler ile insan davranışları arasında yakın bir ilişki vardır. Değerler insan davranışını yönetir. Bir olayın nasıl olduğunu, arka planda neler olduğunu anlayabilmek için, o olayı

gerçekleştiren kişilerin tutum ve davranışlarına yön veren değerleri belirlemek ve anlamak gerekir (Okumuş, 2010'dan akt. Güçlü, 2015).

Bir grup eğitimciye göre bu özelliklere sahip değerler sisteminin işlevleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Bireye amaç ve yön tayin eder.
- 2- Bireysel ve sosyal faaliyetlerin esaslarını ve genel yönünü verir.
- 3- Bireylerin davranışlarını yargılamaya yardımcı olur.
- 4- Bireylerin başkalarından ne bekleyeceklerini ve kendilerinden ne bekleyeceklerini bilmelerini sağlar.
- 5- Bireyin doğru ile yanışı, haklı ve haksızı, hoş gideni ve gitmeyeni, ahlâkî ve ahlâkî olmayı ayırt etmesini sağlar (Tezcan, 1974'ten akt. Yazıcı, 2006).

Değerlerin toplumsal ve eğitimsel işlevleri bulunmaktadır. Bu işlevler aşağıdaki şekilde açıklanabilir:

Toplumsal İşlevleri: Sosyal değerler toplum içinde bazı sosyal sonuçlara neden olurlar. Bu sosyal sonuçlar değerlerin işlevlerini ifade etmektedir. Bu işlevleri Fichter (2011: 176) şöyle ifade etmektedir.

1. Değerler kişilerin ve birlikteliklerin sosyal değerinin yargılanmasında hazır birer araç olarak kullanılırlar. Tabakalaşma sistemini olanaklaştırırlar.
2. Değerler kişilerin dikkatini istenilir, yararlı ve önemli olarak görülen maddi kültür nesnelere üzerinde odaklaştırırlar.
3. Her toplumdaki ideal düşünme ve davranma yolları, değerler tarafından işaret edilir. Sosyal olarak kabul edilebilir davranışın adeta şemasını çizer.
4. Değerler kişilerin sosyal rollerini seçmesinde ve gerçekleştirmesinde rehberlik eder. İlgi yaratır, cesaret verir. Böylelikle kişiler de çeşitli rollerin gerekliliklerinin ve beklentilerinin birtakım değerli hedefler doğrultusunda işlemekte olduğunu kavramış olurlar.
5. Değerler sosyal kontrol ve baskının araçlarıdır.
6. Değerler dayanışma araçları olarak da işlevde bulunur (Fichter, 2011'den akt. Göldağ, 2015)

Eğitimsel İşlevleri: Değerler, bireylerin tercih ve davranışlarına rehberlik eder ve bu davranışların değerlendirilmesi için standartlar sağlar. Bireye başkalarının ne istediği

Değerlerin Sınıflandırılması

Değer çalışmalarında birçok sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırmaların öne çıkanları Nelson, Rokeach, Spranger ve Schwartz değer sınıflamasıdır (Naylor ve Diem, 1987'den akt. Akbaş, 2004):

Nelson'a Göre Değer Sınıflaması

Nelson'a göre değerler üçe ayrılmaktadır (Naylor ve Diem, 1987'den akt. Akbaş, 2004):

- Bireysel Değerler
- Grup Değerler
- Sosyal Değerler

Çizelge 2.1. Nelson'a göre değer sınıflaması

Bireysel Değerler	Bireysel değerler seçim yapmada ve satın aldığımız ürünlerde, hobilerimizde olduğu gibi diğer kişisel tercihlerimizle ilişkilidir (Michaelis, 1988:361).
Grup Değerleri	Grup değerleri, belirli bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan değerlerdir. Bu grup; aile, kulüp, dini ya da politik bir grup olabilir (Naylor ve Diem, 1987: 350).
Sosyal Değerler	Sosyal değerler ise adalet, saygı, farklılık, eşitlik gibi değerlerdir ve bireyin mevcut toplumsal yapı içerisinde varlığını devam ettirmesine yarar (Michaelis, 1988:361). Sosyal değerlerin tanımlanmasında sosyalleşme, sosyal bilinç, norm ve grup ruhu gibi kavramlar kullanılmaktadır (Akbaş, 2004: 19).

Rokeach'a Göre Değer Sınıflaması

Rokeach'a göre değerler ve değerler olarak iki gruba ayrılmaktadır (Naylor ve Diem, 1987'den akt. Yazıcı, 2006):

- Temel (Terminal) değerler
- Araç (Instrumental) değerler

Çizelge 2.2. Rokeach'a göre değer sınıflaması

Temel Değerler	Arzu edilen nihai değerleri içerir.	Başarı, özgürce seçim, eşitlik, erdem, vb.
Araç Değerler	Temel değerlere ulaşmak için kullanılacak davranış tarzlarını ifade eder.	Cesaret, sorumluluk, gerçeklik, tutku vb.

Spranger'e Göre Değer Sınıflaması

Spranger değerleri, altı temel gruba ayırmıştır (Akbaş, 2004):

- Bilimsel Değer
- Ekonomik Değer
- Estetik Değer
- Sosyal Değer
- Politik ve Dini Değer

Çizelge 2.3. Spranger'e göre değer sınıflaması

Bilimsel Değer	Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüeldir.
Ekonomik Değer	Yararlı ve pratik olana önem verir. Ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.
Estetik Değer	Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.
Sosyal Değer	Başkalarını sevme, yardım ve bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir. Bencil değildir.
Politik Değer	Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhrat vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.
Dini Değer	Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi fazlaları feda eder.

Schwartz'a Göre Bireysel Değerlerin Sınıflandırılması

Schwartz'a göre değerler güç, başarı, hazcılık, uyarılım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik olmak üzere gruplara ayrılmıştır (Schwartz, 1994'ten akt. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Çizelge 2.4. Schwartz'a göre bireysel değerlerin sınıflandırılması

Açıklama	Değerler	Kaynaklar
Güç (power): Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerine denetim gücü	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, Toplumdaki görüntümü koruyabilmek (insanlar tarafından benimsenmek)	Etkileşim Grup
Başarı (achievement): toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Başarılı olmak, Yetkin olmak, Hırslı olmak, Sözü geçen biri olmak (Zeki olmak)	Etkileşim Grup
Hazcılık (hedonism): bireysel zevke, hazza yönelim	Zevk, Hayattan tat almak	Organizma
Uyarılım (stimulation): heyecan ve yenilik arayışı	Cesur olmak, Değişken bir hayat yaşamak, Heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak	Organizma
Özyönelim (self-direction): düşünce ve eylemde bağımsızlık	Yaratıcı olmak, Merak duyabilmek, Özgür olmak, Kendi amaçlarını seçebilmek, Bağımsız olmak (Kendine saygısı olmak)	Organizma Etkileşim
Evrenselcilik (universalizm): anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	Açık fikirli olmak, Erdemli olmak, Toplumsal adalet, Eşitlik, Dünyada barış istemek, Güzelliklerle dolu bir dünya, Doğayla bütünlük içinde olmak, Çevreyi korumak (İç uyum)	Grup b Organizma
İyilikseverlik (benevolence): kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsever olmak, Dürüst olmak, Bağışlayıcı olmak, Sadık olmak, Sorumluluk sahibi olmak (Gerçek arkadaşlık, Olgun sevgi, Manevi bir hayat, Anlamli bir hayat)	Organizma Etkileşim Grup
Geleneksellik (tradition): kültürel yada dinsel töre ve fikirlere saygı ve bağlılık	Açık gönüllü olmak, Dindar olmak, Hayatın bana verdiklerini kabullenmek, Geleneklere saygılı olmak, İlimli olmak (Dünyevi işlerden el ayak çekmek)	Grup
Uyma (conformity): başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması	Kibarlık, İtaatkar olmak, Anne-babaya ve yaşlılara değer vermek, Kendini denetleyebilmek	Etkileşim Grup
Güvenlik (security): toplumun, var olan ilişkilerin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği	Ulusal güvenlik, Toplumsal düzenin sürmesini istemek, Temiz olmak, Aile güvenliği, İyiliğe karşılık vermek (Bağlılık duygusu, Sağlıklı olmak)	Organizma Etkileşim Grup

Not: *Organizma:* Biyolojik organizma olarak bireylerin evrensel gereksinimleri;
Etkileşim: uyumlu bir toplumsal etkileşimin evrensel nitelikteki ön şartları;
Grup: grupların sorunsuz işlev göstermesi ve varlığını sürdürebilmesi için evrensel gereklilikler.
a. Kültürler arası karşılaştırmalarda tutarlı sonuçlar vermediği saptanan değerler parantez içeri-sinde belirtilmiştir.
b. İnsanların asıl gruplarının dışındaki insanlarla ilişkiye geçtikleri, gruplar arası karşılıklı bağımlılığı kabul ettikleri ve doğal kaynakların kısıtlı olduğunun farkına vardıkları zaman ortaya çıktığı varsayılır (Yazıcı, 2006).

Schwartz değerleri bireysel ve kültürel olmak üzere iki düzeyde incelemiştir. Bireysel çalışmalarda değerler, insanların yaşamları doğrultusunda önemine göre işlenir. Değerlerin kültürel düzeyde incelenmesinin amacı, toplum genelinde paylaşılan ve toplumsal normlara dayalı soyut fikirler hakkında bilgi üretmektir.

Kültürel düzeydeki çalışma birimi, kültürel grubun (ulus, etnik grup) kendisidir. Bu iki düzey arasındaki ayrımın nedeni, bireyi bireysel düzeyde yönlendiren değerler arasındaki motivasyonel ilişkilerin kültürel düzeyde aynı özelliklere sahip olmama ihtimalinin olmasıdır (Kağıtçıbaşı ve Kuşdil, 2000).

Değerler Eğitimi

Hem evrensel hem de kültürel olan geleneksel bir değerler sisteminin insanlar için toplumsal ideallere doğru aktarılmasında eğitim önemli bir rol oynamaktadır. Kültür aktarımında okulların önemli görevi okul müfredatında açıkça ifade edilen veya edilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirlenen değerler doğrultusunda hayata hazırlamak, onların ahlaki gelişimlerine katkıda bulunmak, kişiliğini ve benliğini olumlu yönde etkilemektir. Bu nedenle bireyin belirli değerlerin farkında olması, yeni değerler üretmesi, bu değerleri benimsemesi ve içselleştirerek davranış sergilemesi başlı başına eğitici ve geliştirici bir sorumluluktur (Cihan, 2014).

Değerler, toplumun ulaşmak istediği hedefler, istediği iyi tutum ve davranışlardır. Değerler; toplumun varlığı, birliği, işleyişi ve devamlılığın sağlanması için hemen hemen tüm toplum tarafından onaylanan temel kural ve düzenlemelerdir. Toplum tarafından onaylanmış kural ve düzenlemeler olarak kabul edilen değerler, toplumdaki ideal düşünce ve davranış kalıplarını ortaya koymaktadır. Değerler sadece bir ilham kaynağı değil, aynı zamanda sosyal hayatın anlamıdır. Değer eğitimi, toplumda iyi düşünce ve davranışların yaygınlaştırılmasının, kötü ve olumsuz düşünce ve davranışların iyi ve olumlu düşünce ve davranışlara dönüştürülmesinin temelidir (Turan ve Ulusoy, 2016).

Eğitimin vazgeçilmez amaçlarından birisi değerler eğitimidir. “Değerler eğitimi, bireysel kimliğe yeni faydalar sağlar, kurumsal kimliğe anlam verir ve insanın önemini vurgular. Bu eğitimle karakterli, ahlaklı ve dürüst insanlar yetiştirmek istenmektedir” (Çağlayan, 2006). Bireylerin kimlik ve kişilik kazanmalarında değerler eğitimi en hayati konulardan biridir. Eğitim programları sayesinde bireylere sistematik bir şekilde duyuşsal davranış örüntülerinin kazandırılabilmesi mümkün olabilmektedir. İnsan ilişkilerinde ve toplum ilişkilerinde yaşanan sorunlar, değerler eğitimini daha önemli bir konu haline getirmiştir (Kart ve Şimşek, 2020).

Evde başlayıp okulda devam eden değerler eğitimi aile ve öğretmenlerin özellikleri, model alınarak gerçekleşen öğrenmede çocukluk çağında büyük önem taşımaktadır. Çalışan annelerin erken yaşta çocuklarından ayrı kalması, çocukların kreşte ya da bakıcıyla daha çok zaman geçirmesi, kitle iletişim araçlarının bireyler üzerinde etkisinin artmasının, fazla internet kullanımı yaygınlaşmasının değerlerin kazanımı süresinde etkisi olduğu söylenmektedir. Teknoloji kullanımının yaygınlaşması, birçok alanda değişim ve dönüşüm yaşanması değerler eğitimi önemini daha da artırmaktadır (Tulunay Ateş, 2017).

Değerler, toplumun temel direkleri olan bireylere nelerin önemli olduğunu, neyin önemli olduğunu ve hangi durumlarda ne tür davranışların tercih edilmesi gerektiğini anlamaya çalışan anlamlı kavramlardır. Birçok değeri bünyesinde barındıran vatansever olmak, yardımsever olmak, sağlığa özen göstermek, fedakârlık, düzenli olmak, adil olmak, yaratıcı ve üretken olmak, girişimci olmak eğitim kurumlarının amaçları arasındadır. Öğrencilere belirli değerlerin önemini anlamalarını ve yaşatmalarını sağlamak eğitimin önemli amaçlarından birisidir. Bu sayede eğitim kurumları ve öğretmenler öğrencilere rehberlik etmektedir. Bir anlamda, bu duygusal eğitim için geçerlidir. Okullar olduğu sürece elbette duyuşsal eğitim de olacaktır. Çünkü okullar bilginin cehaletten daha değerli ve önemli olduğunu ve toplumsal düzenin düzensizlikten daha önemli olduğunu öğretir (Topal, 2019).

Günümüzde farklı derslerin müfredat konularında da değerler eğitimi verilmeye çalışılmaktadır. Değerler eğitiminin etkili bir şekilde verilebilmesi için öncelikle tesadüfi olmayan planlı bir eğitim anlayışı gerekmektedir (Yazıcı, 2006). Öğrencileri sadece bilimsel konularda bilgilendirmek değil, onları ahlaki yönden yetişmiş bireyler olarak topluma sunmak eğitimin amacı olmalıdır. Bu nedenle spor eğitiminin amacı evreni Türk kültür değerlerine göre yorumlayan sporcuların yetiştirilmesi olmalıdır (Güler, 2006).

Değerler eğitiminin iki hedefi vardır:

Birinci hedef, insanların özellikle gençlerin anlam dolu, eğlenceli ve dolu dolu bir hayat yaşamalarını sağlamaktır. Burada her zaman mutlu bireyler belirtilmez; hayatın zorluklarının ve engellerinin farkında olan ve bunları deneyim olarak görebilen kişilerden bahsedilmektedir (Toomey, 2010'dan akt. Uygun ve Engin, 2014).

İkinci hedef ise, toplumun ürünlerine katkıda bulunan, diğer canlılarla ilgilenen ve onların haklarına saygılı olan sosyal yapılandırmacı bireyler yetiştirmektir. Bu eğitimi almış kişiler, toplumda huzur ve sükûnet ortamı oluşturarak kendilerinin ve toplumun mutluluğuna ve esenliğine katkıda bulunurlar. Ayrıca değerler eğitimi, öğrencilerin nezaket göstermelerine ve akademik başarılarını artırmalarına yardımcı olabilir (Toomey, 2010'dan akt. Uygun ve Engin, 2014).

Değerler eğitiminin amacı, çocuğun doğuştan gelen doğasının iyi yönlerini ortaya çıkararak, kendini tanımlama, kendini anlama ve kendini gerçekleştirme gibi pratik süreçler aracılığıyla yeteneklerini en üst seviyeye çıkarmak, kişiliğinin her yönüyle gelişmesini sağlamak; insan mükemmelliğine ulaşmasına yardımcı olmak, birey ve toplumları kötü ahlaktan korumak ve kurtarmak, onları güzel ahlakla donatarak devamlılığını sağlamaktır (Altan, 2011).

Değerler eğitimi içeriği; milli, manevi, sosyal, ahlaki ve kültürel değerler arasında yer alan yardımlaşma, dayanışma, hoşgörü, misafirperverlik, vatanseverlik, dürüstlük, nezaket, temizlik, çalışkanlık, dürüstlük, sevgi, saygı, duyarlılık, hakkaniyet, paylaşım gibi değerler ile sosyal yaşamın temel yapısını oluşturan, öğrencilerin becerilerinin artırılması ve davranışlarına yansıtılmasının sağlanması ile ilgilidir (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

Toplumun şekillendiren en önemli faktörlerden biri olan değerler nesilden nesile aktarılmalıdır. İnsanların değer yargılarının doğuştan olmaması nedeni ile değer yargılarının oluşumu ve aktarımı yaşamda planlı ya da plansız olabilir (Yeşil ve Aydın, 2007). Sosyal bir varlık olarak insan, toplum içinde yaşamını belirli değerlere göre sürdürmek zorundadır. Eğitim kurumu ise bu değerlerin nesiller arası aktarımını sağlayan bir köprü işlevi görmektedir. Sosyal hayatın düzenlenmesinde karakter ve ahlaki değerler önemli rol oynamaktadır (Keskin ve Yazar, 2018).

Bireysel kimliğe yeni kazanım sağlamasına yardımcı olan değer eğitimi, kurumsal kimliğe anlam kazandırır ve insanın önemini vurgular. Değerler eğitimi ile karakterli, ahlaklı ve dürüst insanlar yetiştirmeyi amaçlar (Çağlayan, 2006). Değerler eğitimi ilk olarak 2005 yılında Sosyal Bilgiler dersi ile kavram olarak müfredata girmiş ve bugüne kadar birçok dersin müfredatında kendine yer bulmuştur. 2018 yılında uygulanmaya başlayan öğretim programları ile tüm temel eğitim ve ortaöğretim derslerinin ana odağı olarak görülmüştür (Beldağ, 2019).

Değerler eğitimi alanında okullarda, evrensel ilkelerin ve demokratik tutumların önemi vurgulanmalıdır. Sınıfta insanın itibarına ve değerine odaklanan bir değerler eğitiminde, sorumluluk üstlenmekten fazlasını yaparak çevremizdeki insanları, içinde yaşadığımız çevreyi ve dünyayı daha iyi bir yer haline getirme sorumluluğu, kişisel değerler ve yaşamdaki kullanımları da sıklıkla yönetilebilir olmalıdır. Öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra değerlerin oluşmasında önemli bir yere sahip olan duygusal-sosyal ve ruhsal zekânın gelişimine yatırım yapılması gerekmektedir (Kasapoğlu, 2013).

Toplumun devamlılığının sağlanması için son derece önemli olan değerlerin, toplumu oluşturan ve davranış olarak kendini gösteren bireyler tarafından içselleştirilmesi için insanlara küçük yaşlardan itibaren değerler eğitimi verilmelidir. Bu nedenle okullarda okutulan değerler eğitiminin önemli görevleri olduğu söylenebilir (Güçlü, 2015).

Değerler Eğitiminin Önemi

Değerler sonradan öğrenilmiş davranışlardır. Farklı toplumlarda farklı değerlere vurgu yapılması ve öğretim stillerinin farklılaşması değerlerin öğrenilen olgular olduğunu göstermektedir. Sosyal bir varlık olarak insan hangi koşullarda nasıl davranacağını çevresinden öğrenir. Her zaman bir eğitim sorunu olan değerlerin, okulların sadece akademik derslerin verildiği kurumlar olmadığını göstermektedir (Aydın ve Gürler, 2012).

Son yıllarda dünyada ve Türkiye’de yaşanan toplumsal olayların olumsuz nedeni insanların yeteri düzeyde değerlere ulaşamamasıdır (Deveci ve Ay, 2009). Bu nedenle çocukların ve insanların gelişimi şansa veya sosyal çevreye bırakılmamalıdır. Değerlere tüm alanlarda aktif olarak yer verilmeli, değerler insanların birbirine dokunduğu yerlerde görüntülenmelidir (Akari, 2019).

Değerler sayesinde insanlar toplumun bir parçası olurlar. Birey, içinde doğup büyüdüğü toplumun davranışlarını gözlem yoluyla öğrenmektedir. Öğrendiği davranışlardan biri olan değerler sayesinde bireyler davranışlarında değerleri gösterir ve edindiği değerler sayesinde sosyalleşmeye başlar. Önemli bir kültürel unsur olan değerler bir toplumun yaşam biçimini etkilemektedir (Uyar, 2007).

Değerler eğitimi sayesinde insanlar gelecek hedeflerine göre farklı kararlar verebilmektedir. Bu nedenle değerler eğitiminden tek başına aile sorumlu değildir.

Aynı zamanda öğretmenler, aileler ve okullarla ortaklaşa insanların değer kazanmasına yardımcı olmalıdır (Aydın, 2014). Geçmişten günümüze kadar toplumların biriktirdiği ortak değerler, kültür göstergesi olmakta ve toplumların kimliğini taşıması nedeniyle büyük bir öneme sahip olmaktadır. Yeni nesillere aktarılması yoluyla devam eden yeni değerler toplumsal düzenin yeniden inşa edilmesini sağlamıştır (Asagem, 2010).

İnsanlara nasıl davranması gerektiğini öğreten değerler, birey tarafından baskı yapılmadan davranışlara dönüştürülür. Bir davranışın uygulanması disiplinle veya içsel bir arzuyla mümkün olabilir. Değerlerin insan davranışlarına yön vermesi, korku ve disiplinin değil, insan onuru için önemlidir. İnsanların içsel olarak kabul etmedikleri baskılarla oluşturdukları değerler kaybolur, bu anlamda değerlerin bireylere aşılması ve içselleştirilmesi önemlidir (Cüceloğlu, 1999).

2023 Eğitim vizyonunun temel amacı, içinde yaşadığımız çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış, sahip olduğu donanımı insanlığın iyiliği için kullanabilen, bilime aşık, kültüre meraklı ve duyarlı, kaliteli, ahlaklı insanlar yetiştirmektir. Uygulanacak bu projede değerler vurgulanmıştır (MEB, 2023).

Değerler eğitimi, öğrencilerin hem topluma karşı sorumluluklarının bilgisini ve farkındalığını hem de kişiliklerinin gelişmesini ve güçlendirilmesini içerir. Toplumlar, kendilerine uygun olan değerleri tanıyan, bilen, yaşayan ve yaşatan insanlar yetiştirmek isterler. İnsanlar içinde yaşadıkları toplumda kültürel olarak öğrenirler (Ulusoy ve Arslan, 2014).

İnsanların, davranışlarında kendilerini gösterebilmeleri için, çocukluklarından itibaren toplumun uyumunu, birliğini ve gelişmesini sağlayan değerlerle yoğrulmaları ve içselleştirilmeleri gerekir. Değerler toplumu ayakta tutan dinamiktir ve değer sistemini kaybetmiş bir toplum en güçlü toplumsal kontrolünü de kaybetmiştir (Erkuş, 2012). İnsanlar yaşamları boyunca birçok sorunla karşılaştıklarında farklı çözümler üreterek sorunlarını çözebilirler. Maddi veya manevi bir sorunla karşılaştıklarında bu sorunları yasa dışı yollarla çözmek yerine doğru davranışı yani yapılması gereken davranışı sergileyerek sorunlarını çözebilirler. Bu noktada değerler ve değerler eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır.

Türk Eğitim Sistemi

Genel olarak eğitim, bir insan etkinliğidir ve insanın her yönüyle gelişmesi olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel bir yaklaşımla eğitim, insanları ortak değerler etrafında bir topluma entegre ederek erdemli bir toplum yaratma süreci olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde eğitim, ulusal ve uluslararası boyutları ve işlevleri olan, sosyal, kültürel, politik ve ekonomik boyutları ve işlevleri olan bir konu ve sistem olarak kabul edilmektedir. Eğitim sistemlerinin oluşturulması ve işleyişinde bu boyutların birlikte ele alınması gerekli görülmektedir (Şişman, 2014).

Sistem, belirli amaçlar için birlikte çalışan birbirine bağlı öğelere dayanan bir bütün olarak tanımlanır. Sistemler farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Eğitim sistemine işlevsel-yapısal açıdan yaklaşıldığında, bazı toplumsal ihtiyaçları karşılamak için oluşturulmuş bir yapı ve sistem olarak görülmektedir. Eğitim sistemini oluşturan temel unsurlar; eğitim programları, insan gücü (öğretmenler, yöneticiler, uzmanlar vb.), finansal kaynaklar, fiziksel kaynaklar ve teknoloji olarak sayılmaktadır. Tüm bu unsurların belirli bir organizasyon ve yönetim yapısı içerisinde bütünleştirilmesiyle eğitim sistemleri oluşturulmakta ve böylece eğitim hizmetinin üretilmesi sağlanmaktadır. Eğitim sisteminin temel ögesi ya da teması insandır (Şişman, 2014).

Anayasa'nın yanı sıra Türk eğitim sisteminin diğer önemli belirleyicileri de doğrudan eğitimle ilgili yasalardır. Bunlardan biri de 1924 yılında yayınlanan Tevhid-i Tedrisat (Öğretimin Birleştirilmesi) Kanunudur. Bu kanun altı maddeden oluşmaktadır. Bu kanunla bir yandan Maarif Vekâleti'ne, diğer yandan Şeriyeye ve Evkaf Vekâleti'ne ya da özel vakıflara bağlı olarak faaliyet gösteren tüm eğitim kurumları Maarif Vekâleti'ne bağlanmıştır (Şişman, 2014).

Eğitim sistemini düzenleyen diğer bir kanun ise 1973'te yayımlanan Milli Eğitim Temel Kanunu'dur. Bu kanun, mevcut Türkiye Milli Eğitim sisteminin düzenlenmesinde esas olan amaçlar, ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri, Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsamaktadır (Şişman, 2014).

Türk Eğitim Sistemi'nin Amaçları

Genel Amaçlar

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (*madde 2*) (Şişman, 2014).

Özel Amaçlar

Türkiye'nin eğitim ve öğretim sistemi bu genel amaçlara ulaşmak için düzenlenmekte ve çeşitli kademe ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları genel amaç ve temel ilkelere göre belirlenmektedir (Şişman, 2014).

Türk Milli Eğitimin Temel İlkeleri

- 1- **Genellik ve Eşitlik;** Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.
- 2- **Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları;** Millî Eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.
- 3- **Yönelme;** Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.
- 4- **Eğitim Hakkı;** Ortaöğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. Ortaöğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.
- 5- **Fırsat ve İmkân Eşitliği;** Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır.
- 6- **Süreklilik;** Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.
- 7- **Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği;** Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk İnkılâp ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır.
- 8- **Demokrasi Eğitimi;** Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır.
- 9- **Laiklik;** Türk millî eğitiminde lâiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.
- 10- **Bilimsellik;** Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.
- 11- **Planlılık;** Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve

kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

- 12- **Karma Eğitim;** Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.
- 13- **Eğitim Kampüsleri ve Okul ile Ailenin İşbirliği;** Aynı alan içinde birden fazla örgün ve/veya yaygın eğitim kurumlarının bir arada bulunması halinde eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyacını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir.
- 14- **Her Yerde Eğitim;** Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır (Şişman, 2014).

Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Kanunu'nda yer alan Türk Milli Eğitim Sisteminin genel yapısı 1739 sayılı yasa ile belirlenmiştir.

Örgün Eğitim

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitimi, zorunlu ilköğretim çağına ulaşmamış çocukların eğitimini içerir. Bu eğitim isteğe bağlıdır.

- 1- Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak;
- 2- Çocukların beden, zihin ve duygularının geliştirmelerini ve iyi alışkanlıklar edinmelerini sağlamak;
3. Onları ilköğretime hazırlamak;
4. Elverişsiz çevre şartları ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortam yaratmak;
5. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmasını sağlamak (MEB, 1973).

İlköğretim

Zorunlu ilköğretim, 6-14 yaş aralığındaki çocukları içerir. Aynı yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını doldurmuş olan çocuklar, ilköğretimin birinci sınıflarına

kaydolurlar. Ancak, çocuğun gelişim evresine göre okula erken başlama veya kaydın ertelenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Milli eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak ilköğretimin amaç ve görevleri;

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli olan temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu ulusal ahlaka göre yetiştirmek;
2. Her Türk çocuklarını ilgi, yetenek ve yeteneklerine göre yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.
3. İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında rehberlik servisleri öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek için gerekli olan tüm çalışmaları yapar (MEB, 1973).

Ortaöğretim

İlköğretime dayalı dört yıllık örgün veya yaygın zorunlu eğitim veren tüm genel, mesleki ve teknik eğitim kurumlarını ve mesleki eğitim merkezlerini kapsar. Bu okul ve kurumlardan mezun olanlara, tamamladıkları programın özelliklerine göre diploma verilir. Ancak mesleki eğitim merkezleri öğrencilerinin diploma alabilmeleri için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan farklılaştırılmış dersleri tamamlamaları gerekmektedir.

İlköğretimi bitirip ortaöğretime girmeye hak kazanan her öğrenci, ortaöğretime devam etme ve ortaöğretim olanaklarından ilgi, yetenek ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir.

Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,
2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

3. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır (MEB, 1973).

Yükseköğretim

Orta öğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar. Yüksek öğretimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;
2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;
3. Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak;
4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;
5. Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;
6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözlü, yazılı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır (MEB, 1973).

Yükseköğretim kurumları şunlardır:

1. Üniversiteler,
2. Fakülteler,
3. Enstitüler,
4. Yüksekokullar,
5. Konservatuarlar,
6. Meslek yüksekokulları,
7. Uygulama ve araştırma merkezleri.

Yaygın Eğitim

Yaygın eğitimin özel amacı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında,

1. Okuma - yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak,
2. Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak,
3. Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
4. Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
5. İktisadi gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek,
6. Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,
7. Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkânlar hazırlamak,
8. Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır (MEB, 1973).

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları

Teknolojik gelişmeler, kişisel ve toplumsal ihtiyaçlar, öğrenme ve öğretme teori ve yöntemlerindeki yenilikler ve gelişmeler de bireylerin bireylerden beklentilerini doğrudan etkilemektedir. Bu değişim, bilgiyi üretebilen, hayatta etkin kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerisine sahip, empati kurabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayabilen bir bireyi tanımlamaktadır. Ders, sadece bilgi aktaran yapılar değil, bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceriler kazanmayı hedefleyen basit ve anlaşılır bir yapıya sahip, bu nitelikli dokuya sahip bireyler yetiştirmek üzere tasarlanmıştır. Bu amaçla, sarmal yaklaşım bir

yandan farklı konu ve sınıflarda tekrarlanan kazanımları ve yorumları içerirken, diğer yandan kapsamlı ve anında olacak şekilde tasarlanmış kazanımları içerir. Her iki gruptaki sonuç ve açıklamalar, eğitim-öğretim sürecinde yetkin, güncel, geçerli ve yaşamla ilişki kurabilecek niteliktedir (MEB, 2018).

Bu kazanımları ve sınırlamalarını açıklayan açıklamalar, sınıf ve eğitim seviyelerinde değerler, beceriler ve yeterlilikler açısından eksiksizliği sağlamak için basit içeriğe işaret etmektedir. Bu nedenle, anlamlı yaşam boyu öğrenmeyi sağlamak için üst bilişsel becerilerin kullanımına rehberlik eden, sağlam ve önceki öğrenmelerle bağlantılı ve diğer disiplinlerle ve günlük yaşamla değerler, beceriler ve rekabet etrafında bütünleştirilmiş kapsamlı eğitim programları oluşturulmuştur (MEB, 2018).

Öğretim Programlarının Amaçları

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimini tamamlamış öğrencilerin bireysel gelişim süreçlerini dikkate alarak fiziksel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı gelişimlerini desteklemek,
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak,

4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamaktır (MEB, 2018).

Öğretim Programlarının Perspektifi

Değer ve yetkinliklerimizle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip kişiler yetiştirmek eğitim sistemimizin temel amacıdır. Eğitim programları aracılığıyla bilgi, beceri ve davranışlar kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve becerilerimiz, bu bilgi, beceri ve davranışlar arasında bütünlüğü kuran bir bağlantı ve ufuk görevi görür (MEB, 2018).

Toplumumuzun milli ve manevi kaynaklarından damıtılan değerlerimiz bugüne kadar gelmiş ve yarınlarımıza aktardığımız mirasımızdır. Beceriler, bu mirasın insan yaşamına ve ailesine katılmasına ve katkıda bulunmasına izin veren operasyonel bütünlüğümüzdür. Bu anlamda değerlerimiz ve becerilerimiz ayrılmaz bir şekilde teorik ve pratik bütünlükte öncü rolümüzü oluşturmaktadır. Öğrenme ve öğretme süreçleri aracılığıyla edinmeye çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar, bizi biz yapan değerlerimizi ve becerilerimizi görünür kılmak için araç ve platformlardır; Günün şartlarına göre değişebilen yapısı ile rastgele olduğu için sürekli güncellenir ve yenilenir (MEB, 2018).

Değerlerimiz

Değerlerimiz, müfredat bakış açısını oluşturan ilkelerin toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek günümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Hayatımızın rutin akışı içinde hareket etmemizi ve karşılaştığımız sorunları çözmemizi sağlayan güç ve gücün kaynağı olan değerlerimiz temel insani özelliklerimizi oluşturmaktadır. Bir toplumun geleceğinin, değerlerine sahip çıkan ve bu değerleri yetenekleriyle somutlaştıran insanlarına bağlı olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu nedenle eğitim sistemimiz, her üyenin uygun

ahlaki kararlar verme ve davranışlarında gösterme yetkinliğini kazanması hedefiyle hareket eder (MEB, 2018).

Sadece akademik olarak başarılı olan ve belirli bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı olmayan eğitim sisteminin birinci görevi, temel değerleri benimsemiş insanları yetiştirmektir. Aynı zamanda yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, müfredatı da içeren eğitim programı ile değerlerin kazandırılması kapsamında işlevini yerine getirir. "Eğitici program"; müfredat, öğrenme ve öğretme ortamları, eğitim araç ve gereçleri, ders dışı etkinlikler ve mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları dikkate alınarak oluşturulur.

Müfredatlarda bu anlayışla değerlerimiz bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. görülmemiştir. Aksine, tüm eğitim sürecinin nihai amacı ve ruhu olan değerlerimiz, müfredatın her ünitesinde yer almaktadır (MEB, 2018).

Dünyada son dönemde yaşanan sayısız olumlu gelişmeye rağmen tüm toplumlarda huzursuzluğun önüne geçmek mümkün olmamaktadır. Maddi olarak gelişen kişilerin maneviyat açısından bir takım kaygılar yaşamaları, devletleri bu kaygıların nasıl giderileceği konusunda çözüm arayışlarına sevk etmektedir. Bu bağlamda bu sorunlarla karşılaşan tüm ülkeler buna çözüm aramış ve bunun için geçmişlerinde var olan milli değerler ile kültürleri arasında ortak olan evrensel değerleri üyelerine kazandırmaya çalışmışlardır. Bu değerlerin kazandırılması, en azından temellerinin atılması için en önemli yer ve araç olarak görülen okullarda, müfredata alınması amaçlanan temel değerlere yer verilmiştir. Bunu başarmak için tüm dersler aracı olmuş ve bu değerlerin ayırım gözetmeksizin tüm müfredatlarda kazandırılması amaçlanmaktadır (Kurtoğlu, 2019).

Daha önce olan uygulamada derslere göre değerlerin belirlenmesi, elde edilecek değerlerin istenilen ölçü ve kalitede sağlanamaması; uygulamadaki farklılıklar da bu konuda kafa karışıklığına neden olmuştur. Uygulamada yaşanan bu sorunların bir nebze de olsa ortadan kaldırılması ve öğretim programları arasında birliğin sağlanması için derslerde fark gözetilmeksizin tüm öğretim programlarında ortak olan belirli kök değerlerin ortak olduğu tespit edilmiştir (Kurtoğlu, 2019).

Milli Eğitim Bakanlığı, Temmuz 2017'de eğitim programlarında bazı değişiklikler yapmıştır. 2005 yılında başlayan müfredat yenileme, geliştirme ve değişim

çalışmaları 2015-2016 yılında tamamlanmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 18 Temmuz 2017 tarihinde yayınlanan "Müfredat Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine" başlıklı açıklamasında değerler eğitimi ile ilgili "On Kök Değerden" bahsetmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu, 2017).

Güncellenen Milli Eğitim müfredatında ayrıca bir toplumun geleceğinin değerlerine sahip çıkan ve bunları becerileriyle birleştirip uygulamaya koyan insanlara bağlı olduğu vurgulanmaktadır. Eğitim sisteminin sadece akademik olarak başarılı olan ve belirli bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı olmadığı iddia edilmekte, "temel değerler" vurgulanmaktadır. Öğretim Programlarında on tane kök değer yer almaktadır. Bu kök değerler, Adalet, Dosluk, Dürüstlük, Özdenetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Vatanseverlik ve Yardımseverliktir. Bu değerler, öğrenme ve öğretme sürecinde diğer temel değerlerle ilişkilendirilen kısmi değerlerle hem kendi başlarına hayat bulurlar (MEB, 2018).

Değerlerin öğrencilere nasıl kazandırılacağı ve nasıl aktarılacağı ile ilgili sorular ortaya çıkmaya başlanmıştır. Bütün derslerde değerler eğitimi öğrencilere öğretmenler aracılığı ile farklı yollarda kazandırılmaya çalışılmaktadır. Türkçe dersinde edebi metinler aracılığı ile, Görsel Sanatlar dersinde Milli Bayramlarımızı konu alan resimleri çizilerek, Sosyal Bilgiler dersinde tarihsel nitelik taşıyan konuları aktararak, Beden Eğitimi ve Spor dersinde basketbol konusunu anlatırken turnike atışı yaparken sıraya geçme uygulaması yaptırarak çeşitli şekillerde öğrencilere aktarılabilir. Sağlıklı ve güçlü bir toplum oluşturabilmek için milli ve evrensel değerlerimizin öğretilmesi ve benimsenmesinin önemi oldukça büyük olmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2003 yılından bu yana geliştirilen eğitimsel değerleri müfredatına yansıtması ve 2010-2011 eğitim öğretim yılının ilk haftasında Milli Eğitim Bakanlığı, bakanlığa bağlı tüm resmi ve özel kuruluşlara tüm sınıf ve branşlarda yürütülen faaliyetleri talep eden bir genelge göndermiştir. Genelge ekinde yer alan değerler eğitimi etkinliklerine örnek olarak "Spor müsabakalarında oyuncuların ve seyircilerin nezaketine öncelik verilmesi" yer almaktadır (Kuter ve Öztürk Kuter, 2012).

Küreselleşen dünyada siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel birçok olayın zaman zaman toplum yaşamını tehdit ettiği hatırlatılarak, bir genelgede bireyi ve toplumu

olumsuzluklardan korumak için belirli ulusal ve evrensel değerlerin gerekli olduğu ve tüm bu konuda öğrenim gören öğrencilerin becerilerini artırmaya ve davranışlarına yansıtmaya yönelik bakanlığa bağlı resmi ve özel örgün eğitim kurumlarına genelge eki gönderilmiştir. Genelge ekinde “Değerler eğitimine yönelik etkinlik örnekleri” yer almıştır (MEB, 2010).

2011-2012 eğitim öğretim yılında MEB bünyesinde Antalya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Antalya’da değerler eğitimi çalışmalarında kullanılmak üzere okulöncesi, ilkokul, ortokul ve liseler için klavuz kitap hazırlamışlardır. Bu çalışmada ana değerlere göre alt değerler listesi oluşturulmuştur (Antalya İl Milli Eğitim, 2017).

Ana değerler ve alt değerler aşağıdaki gibidir:

1- Sorumluluk

- » Kendine karşı sorumluluk,
- » Aileye karşı sorumluluk,
- » Topluma karşı sorumluluk,
- » Doğaya ve çevreye karşı sorumluluk,
- » Ülkesine ve dünyaya karşı sorumluluk,
- » Çalışkanlık,
- » Tutumluluk.

2- Saygı

- » Devlete saygı,
- » Bayrağa saygı,
- » Kendine saygı,
- » Anne babaya saygı,
- » Büyüklere saygı,
- » Öğretmenlere saygı,
- » Çevreye saygı,
- » Atatürk’e saygı,
- » Farklılıklara saygı,
- » Trafikte saygı,
- » Görgü kurallarını bilmek.

3- Sevgi

- » Başkalarını sevmek,
- » Doğayı sevmek,
- » Farklılıkları sevmek,
- » Barış (kendisiyle barışık olmak),
- » Arkadaşlık,
- » Vefakârlık,
- » Merhamet etme,
- » Sadakat,
- » Fedakârlık.

4- Yardımlaşma ve işbirliği

- » Dayanışma,
- » Komşuluk ilişkileri,
- » Misafirperverlik,
- » Paylaşım,
- » İmece,
- » Empati,
- » İletişim.

5- İyilik ve Hoşgörü

- » Öneriye açık olma,
- » Eleştiriye açık olma,
- » Merhamet,
- » Cömertlik,
- » Olumlu düşünme,
- » Trafikte hoşgörü,
- » Öfke kontrolü (duygularını uygun yollarla ifade edebilme).

6- Barış

- » Arkadaşları ile barış,
- » İnsanlarla barış,
- » Doğa ile barış,
- » Barış içinde dünya.

7- Vatanseverlik

- » Milli, manevi, tarihi ve kültürel değerleri benimseme,
- » Vatandaşlık sorumluluklarını bilme,
- » Askerlik görevi, vergi verme,
- » Haklarını bilme (çocuk hakları, insan hakları, hayvan hakları, tüketici hakları),
- » Atatürkçülük,
- » Bayrak sevgisi ve İstiklal Marşı,
- » Türk büyükleri (devlet adamı, asker, bilim adamı, edebiyatçı...),
- » Lider Ülke Türkiye ideali.

8- Dürüstlük

- » Doğruluk,
- » Adil olma,
- » Başkalarına karşı adil olma,
- » Cesaret,
- » Kendine karşı dürüst olmak (öz eleştiri-öz denetim).

9- Özgüven

- » Girişimcilik,
- » Hakkını savunmak,
- » Haksızlıklara karşı durabilmek,
- » Hayır diyebilmek,
- » Hedef belirleme,
- » Kararlılık.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan değerler listesi, Değerler Eğitimi Yönergesinde yer almaktadır. Bu değerler; sevgi, sorumluluk, saygı, hoşgörü-duyarlılık, özgüven, empati, adil olma, cesaret, liderlik, nazik olmak, dostluk, yardımlaşma, dayanışma, temizlik, doğruluk, dürüstlük, aile birliğine önem verme, bağımsız ve özgür düşünebilme, iyimserlik, estetik duyguların geliştirilmesi, misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, çalışkanlık, paylaşımcı olmak, şefkat -merhamet, selamlaşma, alçakgönüllülük, kültürel mirasa sahip çıkma, fedakârlık olarak belirlenmiştir (MEB, 2011).

Değerler Eğitimi Yönergesi

Bu bölümde Değerler Eğitimi Yönergesinin amaçları, kapsamı ve dayanağı açıklanmıştır.

Değerler Eğitimi Yönergesi Amaçları

- 1- Öğrencilere, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslararası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırmak,
- 2- Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlamak,
- 3- Öğrencileri, kendilerine, ailelerine, topluma ve çevreye olumlu katkılar yapan, kendisi, ailesi ve çevresi ile barışık, başkalarıyla iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoşgörülü ve paylaşmayı bilen, dürüst, erdemli, iyi ve mutlu vatandaşlar olarak yetiştirmek,
- 4- Öğrencilere bireysel ve toplumsal sorunları tanıma ve bu sorunlara çözüm yolları arama alışkanlığı kazandırmak,
- 5- Öğrencilere, toplumun bir üyesi olarak beden ve ruh sağlığının yanı sıra ailesinin ve toplumun sağlığını korumak için bilimsel süreçlere ve ahlakî değerlere uygun olarak karar verme alışkanlığını kazandırmak,
- 6- Öğrencilerin kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, plânlı çalışma alışkanlığına ve eleştirel bakış açısına sahip, estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olmalarını sağlamak,
- 7- Öğrencilerin kendisine, ailesine ve topluma karşı sorumluluk duyabilen, üretken, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilecek yapıda bireyler olarak yetiştirilmesini sağlamak,
- 8- Öğrencilerin kişisel, toplumsal tüm kaynakları ve zamanlarını etkin, yerinde ve verimli kullanmalarını sağlamak,
- 9- Öğrencilere temel insanî değer ve erdemleri kazandırma, değerlere karşı duyarlılık oluşturma ve onları davranışa dönüştürme konusunda yardımcı olmak,
- 10- Öğrencilere okuma zevk ve alışkanlığı kazandırmak,

- 11- Öğrencilere Türk dilini sevdirecek, dilimizdeki yozlaşmaların önüne geçilmesini sağlamak,
- 12- Her öğrencinin biricik ve tek olmasını, bu tek ve biriciklerin çoklar olabilmesini ve okullarımızı çoklar içinde özel olmayı sağlayan bir yaşam merkezi durumuna getirmeyi sağlamak,
- 13- Öğrencilerimizin millî, manevî ve evrensel değerleri hayata geçirmelerini sağlayarak toplumsal dayanışma ve bütünleşmeye katkı sağlamak,
- 14- Değerlerimizin gelecek nesillere aktarılmasındaki önemli görevi yerine getirerek artan ve değişen risk ve tehditlerden bireysel ve toplumsal korunmayı sağlamak (MEB, 2011).

Değerler Eğitimi Yönergesi Kapsamı

Madde 2- Bu yönerge Aydın İlindeki tüm resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okul/ kurumlardaki öğrencilere olumlu tutum ve davranış kazandırma amacıyla yapılan çalışmalarda Millî Eğitim Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Şubesi, ARGE birimi, Okul Müdürlükleri ve öğretmenlerin yapacağı işlerle ilgili usul, esas ve çalışmaları kapsar (MEB, 2011).

Değerler Eğitimi Yönergesinin Dayanağı

Madde 3 - Bu yönetmelik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 5.maddesi, Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 5.maddesinin c bendi, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 229 sayılı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği 5.maddesinin b,c bentleri, Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Stratejik Planı, 18.Milli Eğitim Şurası Çalıştay Raporu ve 2010/53 Sayılı (İlk Ders Konulu) Genelgeye dayanılarak hazırlanmıştır (MEB, 2011).

Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi

Milli Eğitimde belirtilen ilke ve esaslara uygun olarak Beden eğitimi, bireyin bedensel, zihinsel ve ruhsal sağlık gelişimine katkı sağlamakta; ayrıca sosyal gelişimi desteklemektedir. Sosyal gelişim ise toplumsal yaşamın en önemli destekleyicilerindendir. Bireyin toplumsal düzene ayak uydurabilmesi, iyi ilişkiler

kurabilmesi, temel haklara saygı duyabilmesi, yardımsever, dürüst, akıllı, bedenen ve ruhen sağlıklı bir yapıya sahip olması ile ilgilidir (Aracı, 2001).

Öğrenciler okulda bilişsel alanı öğrenmenin yanı sıra, insanlara saygılı, hoşgörülü ve yardımsever olmak gibi duyuşsal alanda da faydalar elde ederler. Eğitim sisteminin amaçları doğrultusunda açık veya örtük programlarla öğrencilere değerleri kazandırmak, onların karakter ve benlik algısını olumlu yönde etkilemek ve ahlakını desteklemek okulların en önemli görevlerinden sayılmaktadır (Akbaş, 2007).

Çeşitli dersler aracılığıyla öğrencilere sorumluluk, saygı, adalet ve duyarlılık gibi temel değerlerin kazandırılması ilköğretim kurumlarında amaçlanmaktadır. Değerler eğitimine tüm ilköğretim derslerinde yer verilmesinin yanı sıra öğrencilerin deneyim kazanarak değerleri öğrenebilecekleri bir okul ortamına ihtiyaç duyulmaktadır (Çengelci ve ark., 2013).

Bu bağlamda yaparak ve yaşayarak öğrenme ortamı oluşturan, birden fazla duyu organına hitap eden Beden Eğitimi ve Spor dersi çocuklarda değerlerin kazandırılmasına katkı sağlayan derslerden biri olmaktadır. Yapılan araştırmalar Beden Eğitimi ve Spor yoluyla değerleri bireylerin öğrenebileceğini göstermiştir (Koh, Ong ve Camire, 2014). Beden Eğitimi ve Spor; dürüstlük, sadakat, doğruluk, hoşgörü ve başka birçok erdemli davranış biçimini hayata geçirmek ve bu davranış biçimlerini değerlendirmek için hayatın bir alanı olarak güzel fırsatlar sunmaktadır (Yıldırım ve Yetim, 1996).

Değerler eğitiminin amacı, bireyde var olan kapasiteleri sırayla değil bir bütün olarak görmek, onları tatmin etmek ve gelişimini garanti altına almaktır. Bu nedenle bireyin güçlerinin (zihinsel, duygusal ve kinestetik) birlikte ve denge içinde gelişmesi sağlanmalıdır. Günümüzde “dürüst olmak, saygılı olmak, ahlaki kurallara uymak, iyi iletişim kurmasını bilmek, kişiler arası ilişkilere önem vermek, görgü kurallarına dikkat etmek, disiplinli çalışmak, inisiyatif almak, hijyenik olmak, düzenli olmak” gibi kavramlar ön plana çıkmıştır (Yediyıldız, 2019).

Beden Eğitimi ve Spor dersinde birçok değerden bahsedilmektedir. Bu değerler; arkadaşlık, dostluk, estetik değer, vatanseverlik, sağlığa duyarlılık, sorumluluk, saygı, duyarlılık, kültüre duyarlılık, çalışkanlık ve doğa sevgisi olarak bahsedilmektedir (Cihangir Tabak, 2019).

Beden Eğitimi ve Spor yoluyla değer vermeyi öğretirken aynı zamanda kalbe, zekâya ve iradeye hitap etmeli ve amacı iyiyi istemek, teşvik etmek ve arzulamak olmalıdır. Öncelikle değerler eğitimi çocuğun ve gencin duyarlılığına hitap etmeli ve iradeyi etkilemelidir. Değerlerin davranış haline gelmesi, değerler hakkında bilgi sahibi olmaktan daha zordur. Bu anlamda değerler eğitiminde kullanılacak olan öğretim yöntemleri önemlidir. Okuma yöntemi ile öğrenciyi değerler hakkında bilgilendirmek mümkün olabilir ancak bu değerlerin kazandırılmasında daha aktif öğretim yöntemlerinin kullanılmasında fayda vardır. Değerler eğitimi ile ilgili özel öğretim yöntem ve teknikleri geliştirilmelidir. Bu bağlamda “örnek olay incelemesi, dramatizasyon yöntemleri ve eğitici oyunlar” değerler eğitiminde başarıyla kullanılabilir. Beden Eğitimi ve Spor bir araç kullanarak kullanılabilir ve değerleri öğrencilere kazandırabiliriz (Aköz, 2018).

Eğitimde amaçların gerçekleştirilebilmesi belirli şartların düzenlemesine bağlıdır. Öğrencilerin zihinsel ve duygusal eğitimleri yanında fiziksel eğitimleri için de şartların düzenlenmesi gerekmektedir. Fiziksel gelişimin yanı sıra zihinsel ve duygusal gelişime katkı sağlayan Beden Eğitimi ve Spor dersi bu nedenle genel eğitimin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.

Her zaman amaçları arasında bir paralellik olması gerektiğinden her ikisi de birbirini tamamlayıcı bir yapı taşırlar. Öğrencilerin kişilik, karakter, organik, sinir-kas, duygusal, zihinsel, sosyal, bireysel ve toplumsal birçok değer kazanmalarında Beden Eğitimi ve Spor dersi vazgeçilmez ve en önemli derslerden birisidir (Çöndü, 1999).

18. Millî Eğitim şûrasında değerler eğitimi konusu spor, sanat ve beceri başlığı altında incelenmiştir. Bu başlıklarda oluşan maddeler aşağıda verilmektedir (MEB, 2010).

1. Millî Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, belediyeler, üniversiteler, federasyonlar ile resmî ve özel kurum-kuruluşlar arasında iş birliği yapılarak toplumun her kademesinde spor kültürünü geliştirmek üzere yaşam boyu sporu yaygınlaştıracak spor alanları düzenlenmeli, tesislerin ortak kullanımı sağlanmalı ve aktivitelerin planlanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
2. Üst düzeyde sportif başarıya ulaşmak için yetenekli öğrenciler erken yaşta tespit edilerek bu öğrencilere ait bilgiler oluşturulacak merkezî bilgi sistemine işlenip

takip edilmeli, il/ilçelerde bu sporcularla ilgili ortak eğitim planları hazırlanmalıdır.

3. Merkez ve taşra teşkilatında, Beden Eğitimi ve Sporla ilgili birimlerde uzman istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
4. Spor tesisleri; okulların birbirine yakınlığı göz önünde bulundurularak ortak kullanıma ve engelli öğrencilerin faydalanmasına imkân verecek şekilde standartlara uygun, planlanmalı, mevcut tesisler iyileştirilmeli ve özel sektör spor tesisi yapması konusunda teşvik edilmelidir.
5. Toplumda hayat boyu öğrenme kapsamında; sanat eğitimi ile sportif nitelikli bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla halk eğitim merkezlerinde daha fazla kurs açılmalıdır. Halk eğitim merkezleri altyapı ve öğretmen açısından güçlendirilerek bu kurslara kaynak ayrılmalıdır.
6. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda başarılı olan sporcu öğrencilere resmî ve özel ortaöğretim ile yükseköğretim kademelerine geçişte ek puan verilmeli, kontenjan ayrılmalı veya burs verilmelidir.
7. Okul spor faaliyetlerinin teşviki amacıyla bu faaliyetlerin yazılı ve görsel basında daha fazla yer alması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
8. Şans oyunlarının hâsılatından, okul spor ve sanat faaliyetleri için pay ayrılması konusunda mevzuatta düzenleme yapılmalıdır.
9. Sağlık durumlarının beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerine katılmalarına engel teşkil edip etmeyeceğini belirlemek amacıyla öğrencilerin zorunlu genel sağlık kontrolünden geçirilmesi ile ilgili düzenleme yapılmalıdır.
10. Okul içi spor yarışmalarına katılan sporcu-öğrencilerin sigortalanması ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.
11. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 76. maddesinin (b) fıkrası, özel idare bütçesinden ilköğretime ayrılan % 20'lik ödeneğin % 40 ve bu ödeneğin % 40'ının da okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının spor faaliyetlerindeki ihtiyaçlarında kullanılmasına izin verecek şekilde düzenlenmelidir.
12. Okullara beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerinde kullanılmak üzere gerekli ders araç-gereç dağıtımının, eğitim-öğretim yılı başında yapılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
13. Okul spor tesisleri; personel, ısıtma ve aydınlatma giderleri karşılanarak herkesin kullanımına açık tutulmalı, spor tesislerinin zarar verecek faaliyetlerde

kullanımına izin verilmemeli ve okul bahçelerindeki açık spor alanları amacı dışında kullanılmamalıdır.

14. Normal eğitim yapan sosyal bilimler, Fen ve Anadolu Liseleri gibi ortaöğretim kurumlarında 45 dakika olan ders saatleri, spor, sanat ve beceri eğitimine daha fazla zaman ayrılması için 40 dakika olarak düzenlenmelidir.
15. İki farklı disiplin anlayışı olan güzel sanatlar lisesi ve spor liseleri ayrı okullar olarak faaliyet göstermeli ya da aynı isim altında farklı binalarda faaliyet gösterme zorunluluğu olan bir yapıya dönüştürülmelidir.
16. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ile öğretim dairelerinde alanı uzmanlarının görev yapacağı birimler kurulmalıdır.
17. Güzel sanatlar eğitiminde üniversiteler düzeyinde gözlenen ve farklı yapılanmalardan kaynaklanan dağınıklık Yüksek Öğretim Kurulu aracılığıyla giderilmelidir.
18. Genel sanat eğitimi alanına öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin programları, öğretmenin görev yapacağı ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının amaçları göz önünde bulundurularak, alan dersleri artırılacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
19. Güzel sanatlar ve spor liselerine alınacak alan öğretmenin seçimi uzman jüri üyeleri tarafından yapılmalı ve devlet konservatuvarı mezunlarının çalgı dersi öğretmeni olabilmeleri için gerekli düzenleme yapılmalıdır.
20. “Sanat İnsanı Yetiştirme Projesi” ve “Değerler ve Eğitimi Projesi” hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.
21. Beş Yıllık Kalkınma Planlarının hazırlanmasında kurulan komisyonlara Sanat Eğitimi İhtisas Komisyonu da ilave edilmelidir.
22. Sanat eğitimi öğretmenlerinin niteliklerinin artırılması amacıyla, periyodik olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınmaları sağlanmalıdır.
23. İlköğretim düzeyinde görsel sanatlar ve müzik ders saatleri yeni öğretim yöntem ve teknikleri de dikkate alınarak artırılmalı ve bu dersler ortaöğretimde zorunlu ders hâline getirilmelidir.
24. Ders dışı eğitim çalışmaları, 2010/49 sayılı genelgeyle okulun bir ders yılındaki toplam ders saat sayısının % 5’lik dilimiyle sınırlandırılmıştır. Bu sınır kaldırılmalı ve ders dışı faaliyetlerin yapılması için okul müdürünün onayı yeterli olmalıdır.

25. Farklı alanlardan teknoloji ve tasarım dersi öğretmenliğine atananlar, öğretim programlarının amaçları doğrultusunda hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.
26. Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin organize ettikleri sanat etkinlikleri, duvar gazetesi, şiir dinletileri ve yarışmalar gibi faaliyetlerde görevlendirilmek üzere, bu alandaki öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak formatör öğretmen yetiştirilmelidir.
27. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında sanat ve beceri amaçlı derslerin daha etkin işlenmesi amacıyla yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları vb. ilgili kurum/kuruluşlardan eleman desteği alınabilmesi ve iş birliği sağlanabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
28. İlköğretimin bütün sınıflarında görsel sanatlar, beden eğitimi ve müzik dersleri, not yerine “yeterli, geliştirilebilir” gibi ifadelerle değerlendirilmelidir.
29. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, çocuklarımızın ve gençlerimizin sahip olduğu değerleri belirlemeye yönelik ülke çapında alan araştırması yapılmalı ve bu araştırma her dört yılda bir güncellenmelidir.
30. Öğretim programlarında, değerler eğitiminde değer aktarımı yerine ulusal ve evrensel değerler birlikte düşünülerek farkındalık kazandıracak yaklaşımlara öncelik verilmelidir.
31. Değerin bir tercih olduğu ve toplumların benzer tercihlere sahip kişilerden oluştuğu vurgulanarak öğretmenlere değer eğitimi bilinci kazandırılmalıdır.
32. Öğretmen yetiştiren tüm programlara değerler eğitimine yönelik bir ders konulmalı ve sistemdeki öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarında değerler eğitimine yer verilmelidir.
33. Ortak değerlerin vurgulanması ve değer farklılıklarının zenginlik olduğu bilincinin kazandırılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
34. Tüm eğitim-öğretim kademelerinde değerler eğitimine yönelik, STK’larla iş birliği yapılarak alan öğretmenlerinin ortak kullanabileceği program ve materyal geliştirilmelidir.
35. Değerler eğitimine, okul öncesinden başlayarak yaygın eğitim dâhil olmak üzere eğitim öğretimin her kademesinde, tüm dersler ve okul kültürü içerisinde yer verilmeli ve bu konuda öğretmen, yönetici, öğrenci, aile ve çevre ile iş birliğine gidilmeli, farkındalık oluşturulması için kitle iletişim araçlarından faydalanılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

36. Ödüllendirme kriterlerinde, değerler eğitimi açısından örnek davranışlar sergileyen öğrencilere yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
37. Medya ve değerler eğitimi ilişkisi konusunda farkındalık kazandırmaya yönelik araştırma ve eğitim çalışmalarına önem verilmeli; bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
38. Öğrencilerin akademik başarıları yanında değerlerin oluşumunda önemli yeri olan duygusal, sosyal ve ruhsal zekâ gelişimlerine yönelik de yatırım yapılmalıdır.
39. Değerler eğitimi konusunda önemli işlev gören “din kültürü ve ahlak bilgisi” dersi çoğulcu bir anlayışla tüm öğretim kurumlarında daha etkin olarak okutulmalıdır.
40. İlköğretim ve ortaöğretim ders kitapları, Türkçemizi doğru kullanmaya katkı sağlayıcı olmalı; fen ve teknoloji, matematik vb. derslerde kullanılan terimler Türk Dil Kurumu ile iş birliği yapılarak yeniden düzenlenmelidir.
41. Tüm ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında 26 Eylül tarihi “Türk Dili Bayramı” olarak kutlanmalı ve bu alanda yetişmiş Türk dili uzmanlarının katılacağı etkinlikler düzenlenmelidir.
42. Anayasa'nın 24. maddesinin “Din kültürü ve ahlak eğitimi-öğretimi devletin gözetimi ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitimi öğretimi ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcilerinin talebine bağlıdır.” hükmü gereğince isteyen anne ve babaların çocuklarının ahlaki ve manevi değerlerini geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla seçmeli din eğitimi verilebilmesi için düzenlemeler yapılmalıdır.

Beden Eğitimi ve Spor dersi aynı zamanda kültürel birikimlerimiz ve değerlerimizin de öğrencilere aktarılmasında önemli bir öğretim programıdır ve Beden Eğitimi ve Spor dersi kazanımlarının içerisinde yer almaktadır. Örneğin; Milli bayramlarımızda öğrencilerin görev alarak sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmesine katkı sağlamaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor dersi, öğrencilerde fiziksel gelişimi destekleyen tek derstir. Fiziksel gelişimin yanı sıra zihinsel ve duygusal gelişime katkı sağlayan en önemli derslerden birisidir (Yıldız ve Güven, 2013). Öğrencilerin derse aktif katılımı, birden

fazla duyu organına hitap eden sınıfta yaparak ve yaşayarak öğrenmeye olanak sağladığı için Beden Eğitimi ve Spor dersi ile de değerler ve değerler eğitiminin öğretilmesini mümkün kılmaktadır (Sağın ve Karabulut, 2019). Sahip oldukları değerleri; toplumun geleceği olan çocukların kişiliğini biçimlendirmede öğretmenler, özellikle Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin önemi çok önemli bir unsur olmaktadır (Ağbuğa, 2018). Öğretilebilir ve öğrenilebilen olgular olan değerler günümüzde eğitim alanında da önemsenmekte ve değerlerin çocuklara nasıl aktarılacağı konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Sevgi, saygı, dürüstlük, paylaşma, işbirliği, hoşgörü, önyargısız yaklaşma, şiddetten kaçınma vb. konuları kapsayan eğitim programları geliştirilmeye başlanmıştır. Ancak değerler yaşantı yoluyla deneyim kazanılarak öğrenilir. Bundan dolayı sadece bilişsel süreçlere hitap eden bir eğitimle değerleri öğretmek mümkün olmamaktadır. Yaşamın içinde uygulamalara da ihtiyaç vardır (Dökmen, 2002).

Bu nedenle çocuk ve gençlerin hoşlandığı ve ilgi gösterdiği oyun, hareket, Beden Eğitimi ve Spor etkinlikleri, değerler eğitimi için önemli bir araçlar olabilir. Bu yolla bir yandan çocuk ve gençler eğlenirken bir yandan da değerlerin öğretilmesi gerçekleştirilebilir. Birlikte hareket etmek, işbirliği yapmak, sonuçlara ulaşmak için ortaklaşa iş yapmak, belli kurallar çerçevesinde organize olma, cesaret, dostluk, temizlik, saygı gösterme, takdir ve teşekkür edebilme, hatalardan dolayı özür dileyebilme, sabırlı davranabilme, hoşgörü olabilme ve başarmak için gayret gösterme mecburiyeti, oyun ve sportif etkinliklerin esasını teşkil eder (Kuter ve Öztürk Kuter, 2012).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde çalışma kapsamında izlenen araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin analizine ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Betimleyici bir araştırma yöntemidir. Bir konuya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denir. Tarama yönteminin amacı nesnelerin, toplumların, kurumların, olayların doğasını ve özelliklerini tanımlamaktır (Metin, 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evreni Kırıkkale ilinde bulunan liseler; örneklemini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Kırıkkale’de bulunan devlet ve özel okullarda öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 262 kız ve 197 erkek öğrenci olmak üzere toplam 459 ortaöğretim 9. 10. 11. ve 12. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 398’i devlet okulunda 61’i özel okulda öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrenciler 171 Anadolu Lisesi, 80 Fen Lisesi, 50 İmam Hatip Lisesi, 47 Kız Meslek Lisesi, 111 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde okumaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı ve araştırmacının danışmanı ile birlikte geliştirilen kişisel bilgiler formu ve “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Kazanımları Anketi” kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formunda öğrencilerin okul türleri, öğrenim gördükleri okul, cinsiyetleri, sınıfları, lisanslı olarak spor yapma durumları ve yılları, okul takımında

yer alma durumları, yaptıkları spor dalı, aile bireyleri spor yapma durumları, Beden Eğitimi ve Spor dersini sevmeye, ekonomik düzeyleri, anne ve baba eğitim durumlarına yönelik sorular bulunmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor dersi değer kazanımlarına yönelik bölümde ise öğrencilerin dersin on kök değer kazanımına katkı düzeyine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan ve on kök değer kazandırabileceği düşünülen 85 alt madde yer almaktadır.

Anketin Cronbach's Alpha değeri ,992 olarak bulunmuştur.

Çizelge 3.1. Cronbach's Alpha Değeri

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,992	96

Verilerin Analizi

Anketin uygulanabilmesi için 07.01.2021 tarihinde Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan araştırma izni alınmıştır. Anket araştırmacı tarafından yüz yüze ve çevrimiçi olarak 29.01.2021-15.05.2021 tarihleri arasında uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 24 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel verilerin çözümlenmesinde yüzde (%), frekans (f) ve aritmetik ortalama (\bar{x}) değerlerinden yararlanılmış, daha sonra elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Sonuçlar yorumlanırken en yüksek puan olan 5 puandan, en düşük puan olan 1 puan çıkarılmış ($5-1=4$), elde edilen sonuç 5 kriter olduğu için 5'e bölünmüş ($4/5=0.80$) bulunan bu değer, grup aralığı olarak belirlenerek en küçük değer olan 1'e eklenmiş ve grup aralıkları oluşturulmuştur ($1.00+0.80=1.80$, $1.80+0.80=2.60$, $2.60+0.80=3.40$, $3.40+0.80=4.20$, $4.20+0.80=5.00$). Bu durumda katılımcıların seçeneğe katılma düzeyinin aritmetik ortalaması; 1.00-1.79 olduğunda "hiç katılmıyorum"; 1.80-2.59 olduğunda "katılmıyorum"; 2.60-3.39 olduğunda "kısmen/orta"; 3.40-4.19 olduğunda "katılıyorum" 4.20-5.00 olduğunda "tamamen katılıyorum" olarak yorumlanması kabul edilmiştir.

Yapılan Kolmogorow-Smirnov normallik testi sonucunda verilerin dağılımının normallik göstermediği görülmüştür. Ancak sosyal araştırmalarda çarpıklık ve basıklık değerleri verilerin normallik dağılımının bir göstergesi olarak kabul

edilmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin - 3 ve + 3 değerleri arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olarak gerekleştiiğini kabul etmekle birlikte dir (Kalaycı, 2016).

Yapılan bu araştırmada arpıklık ve basıklık değerleri - 3 ve + 3 aralığında yer aldığından verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilerek iki ayrı kümenin verdiği cevapların analizinde Independent Sample t-test (Bağımsız Örneklem t-test), çoklu grup karşılaştırmalarında One-Way ANOVA (tek yönlü varyans analizi) testi; ANOVA testlerinde farklılık yaratan grupları belirlemek için Tukey HSD oklu Karşılaştırma Testi kullanılmıştır. Yapılan yorumlarda anlamlılık düzeyi $(p) < 0.05$ olarak belirlenmiştir. Araştırma sorularına ilişkin normallik dağılımı sonuçları EK 2'de verilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Kişisel Bilgiler

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerine ilişkin verilerin dağılımı Çizelge 4.1'de verilmektedir.

Çizelge 4.1. Kişisel bilgiler

		(n)	(f)
Okul Türü	Devlet	398	86,7
	Özel	61	13,3
Öğrenim Görülen Okul	Anadolu Lisesi	171	37,3
	Fen Lisesi	80	17,4
	İmam Hatip Lisesi	50	10,9
	Kız Meslek Lisesi	47	10,2
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	111	24,2
Cinsiyet	Kız	262	57,1
	Erkek	197	42,9
Sınıf	9. Sınıf	121	26,4
	10. Sınıf	88	19,2
	11. Sınıf	129	28,1
	12. Sınıf	121	26,4
Lisanslı Spor Yapma Durumu	Evet	209	45,5
	Hayır	250	54,5
Lisanslı Spor Yılı	Lisanslı Olarak Spor Yapmadım	244	53,2
	1-2 Yıl	103	22,4
	3-4 Yıl	74	16,1
	5 Yıl ve üzeri	38	8,3
Okul Takımında Yer Alma Durumu	Evet	245	53,4
	Hayır	214	46,6
Yapılan Spor Dalı Kategorileri	Hiç Spor Yapmadım	176	38,3
	Bireysel Sporlar	106	23,1
	Takım Sporları	159	34,6
	Uzakdoğu Sporları	18	3,9
Ailede Spor Yapma Durumu	Yok	234	51,0
	Anne	5	1,1
	Baba	21	4,6
	Kardeş	82	17,9
	1. Derece Akraba	117	25,5
Dersi Sevme Durumu	Evet	434	94,6
	Hayır	25	5,4
Ekonomik Durum	Çok Kötü	6	1,3
	Kötü	13	2,8
	Orta	187	40,7
	İyi	167	36,4
	Çok İyi	86	18,7
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	109	23,7
	Ortaokul	68	14,8
	Lise	166	36,2
	Üniversite	105	22,9
	Lisansüstü	11	2,4
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	57	12,4
	Ortaokul	68	14,8
	Lise	164	35,7
	Üniversite	158	34,4
Lisansüstü	12	2,6	

Araştırmaya katılan öğrencilerin %57,1 kız, %42,9'u erkektir ve %86,7'si devlet okulunda, %13,3'ü özel okulda; %37,3'ü Anadolu Lisesi, %17,4'ü Fen Lisesi, %10,9'u İmam Hatip Lisesi, %10,2'si Kız Meslek Lisesi ve %24,2'si Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte; ve %26,4'ü 9.sınıfta, %19,2'si 10.sınıfta, %28,1'i 11.sınıfta ve %26,4 12.sınıfta bulunmaktadır.

Lisanslı spor yapmayan öğrenci oranı %53,2 iken; hiç spor yapmayanların oranı %38,1'dir. Aradaki %15,1'lik farkın okul sporlarından kaynaklandığı ya da bazı öğrencilerin herhangi bir spor kulübü bünyesinde değil, farklı yerlerde ve yarışma amaçlı olmayan sportif etkinlik içinde oldukları düşünülebilir.

Sporcu öğrencilerin spor branşları incelendiğinde, hiç spor yapmadığını belirtenlerin oranı %38,1 iken; bireysel sporların %23,1, takım sporların %34,6 ve uzak doğu sporlarının %3,9 oranında tercih edildiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin çoğunluğunun (%51) ailesinde spor yapan kişi bulunmamaktadır. Spor yapan aile üyelerinin daha çok 1.derece akrabalar (%25,5) ve kardeşler (%17,9) olduğu; babaların %4,6'sının, annelerin ise sadece %1,1'inin spor yaptığı görülmektedir.

Öğrenciler ekonomik durumlarının çoğunlukla orta (%40,7) ve iyi (%36,4) olduğunu düşünmektedirler.

Annelerin eğitim düzeyi ilkökul (%23,7), ortaokul (%14,8), lise (%36,2), üniversite (%22,9), lisansüstü (%2,4) iken; babaların eğitimi ilkökul (%12,4), ortaokul (%14,8), lise (%35,7), üniversite (%34,4), lisansüstü (%2,6) düzeyindedir.

Öğrenciler çok büyük oranda (%94,3) Beden Eğitimi ve Spor dersini sevdiklerini belirtmişlerdir.

Kök Değerlere İlişkin Veriler

Beden Eğitimi ve Spor dersinin adalet kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.2'de verilmektedir.

Çizelge 4.2. Adalet kök değeri kazanımı

KÖK DEĞER	KAZANIMLAR	Ss	\bar{x}	Toplam ss	Toplam X
ADALET	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....				
	Arkadaşlarıma haksızlık yapmamayı öğretir.	,94	4,06		
	Kendi haklarımı savunmayı öğretir.	,97	3,85		
	Başkalarının da hakkını savunmayı öğretir.	1,03	3,81		
	Sorumluluğumu yerine getirmediğimde bedelini ödemeyi öğretir.	1,06	3,79	,814	3,80
	Haksızlığa karşı tepki göstermeyi öğretir.	1,00	3,73		
	Her zaman haklı olanın yanında olmayı öğretir.	1,01	3,70		
Arkadaşlarıma karşı adil olmayı öğretir.	,93	3,66			

Çizelge 4.2’de öğrenciler, Beden Eğitimi ve Spor dersinin adalet kök değeriyle ilgili olarak; arkadaşlarına haksızlık yapmamayı, kendi haklarını savunmayı, başkalarının da hakkını savunmayı, sorumluluğunu yerine getirmediğinde bedelini ödemeyi, haksızlığa karşı tepki göstermeyi, arkadaşlarına karşı adil olmayı ve her zaman haklı olanın yanında olmayı öğrettiğine “katılmaktadırlar”.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin dostluk kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.3’te verilmektedir.

Çizelge 4.3. Dostluk kök değeri kazanımı

KÖK DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X	
	ss	\bar{x}			
DOSTLUK	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....				
	Diğer arkadaşlarımla birlikte/ortak hareket etmeyi öğretir.	,88	4,15		
	Arkadaşlarım ile dayanışmayı ve yardımlaşmayı öğretir.	,91	4,09		
	Bütün arkadaşlarımla iletişim kurmayı öğretir.	,89	4,03		
	Arkadaşlarım ile paylaşmayı öğretir.	,97	4,00	,757	4,00
	Arkadaşlarıma karşı vefalı olmayı öğretir.	,95	3,97		
	Arkadaşlarıma karşı anlayışlı olmayı öğretir.	,92	3,97		
	Dostluğa önem vermeyi öğretir.	,95	3,94		
Arkadaşlarıma güvenmeyi öğretir.	,99	3,88			

Çizelge 4.3.’te öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin dostluk kök değeriyle ilgili olarak; arkadaşları ile birlikte/ortak hareket etmeyi, arkadaşları ile dayanışma ve yardımlaşmayı, arkadaşları ile iletişim kurmayı, arkadaşları ile paylaşmayı, arkadaşlarına karşı vefalı ve anlayışlı olmayı, dostluğa önem vermeyi, arkadaşlarına güvenmeyi öğrettiğine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin dürüstlük kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.4’te verilmektedir.

Çizelge 4.4. Dürüstlük kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X	
	ss	\bar{x}			
DÜRÜSTLÜK	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....				
	Hileyle kazanmaktansa, dürüstçe kaybetmenin daha değerli olduğunu öğretir.	,93	4,09		
	Hile yapmanın yanlış olduğunu öğretir.	,99	4,00		
	Sözünde durmayı öğretir.	1,03	3,96	,881	3,94
	Güzel ahlakın kazanmaktan/başarıdan daha önemli olduğunu öğretir.	1,02	3,95		
	Güvenilir bir insan olmayı öğretir.	1,07	3,88		
Her zaman dürüst olmayı öğretir.	1,08	3,79			

Çizelge 4.4’te öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin dürüstlük kök değeriyle ilgili olarak; hileyle kazanmaktansa, dürüstçe kaybetmenin daha değerli olduğunu, hile yapmanın yanlış olduğunu, sözünde durmayı, güzel ahlakın kazanmaktan/başarıdan daha önemli olduğunu, güvenilir bir insan olmayı, her zaman dürüst olmayı öğrettiğine “katılmaktadırlar”.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin özdenetim kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.5’te verilmektedir.

Çizelge 4.5. Özdenetim kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X	
	ss	\bar{x}			
ÖZDENETİM	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....				
	Kaybetmenin de normal olduğunu öğretir.	,89	4,10		
	Biz demeyi öğretir.	,97	4,06		
	Rakibi kutlamayı öğretir.	,92	4,06		
	Özgüven sahibi olmayı öğretir.	,93	4,05		
	Başarılı olduğunda şımarmamak gerektiğini öğretir.	,99	4,04		
	Disiplinli olmayı öğretir.	,88	4,04	,694	3,69
	Özür dilemeyi öğretir.	,94	4,03		
	Alçakgönüllü olmayı öğretir.	,99	4,02		
	Kendi işini kendi görme becerisi kazandırır.	,96	4,00		
	Sağduyulu olmayı/empati kurmayı öğretir.	,99	3,99		
	Sinirlendiğimde arkadaşlarımı üzecek şeyler yapmamayı öğretir.	,97	3,99		
	Heyecanımı kontrol etmeyi öğretir.	,92	3,98		

Çizelge 4.5’te öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin özdenetim kök değeriyle ilgili olarak; kaybetmenin de normal olduğunu, biz demeyi, rakibini kutlamayı, özgüven sahibi olmayı, başarılı olduğunda şımarmamak gerektiğini, disiplinli olmayı, özür dilemeyi, alçakgönüllü olmayı, kendi işini görebilme becerisini, sağduyulu olmayı/empati kurmayı, sinirlendiğinde arkadaşlarını üzecek şeyler yapmamayı, heyecanını kontrol etmeyi öğrettiğine “katıldıkları” görülmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sabır kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.6’da verilmektedir.

Çizelge 4.6. Sabır kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X
	ss	\bar{x}		
SABIR	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....			
	Sıra bana gelene kadar beklemeyi öğretir.	,83	4,12	
	Zorluklara karşı mücadele etmeyi, kolay pes etmemeyi öğretir.	,89	4,11	
	Başarılı olmak için çok çalışmak/azimli olmak gerektiğini öğretir.	,88	4,10	,763
Anlaşamadığım/sevmediğim arkadaşlarıma da tahammül etmeyi öğretir.	1,00	3,92		

Çizelge 4.6’da öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin sabır kök değeriyle ilgili olarak; sırası gelene kadar beklemeyi, zorluklara karşı mücadele etmeyi, kolay pes etmemeyi, başarılı olmak için çok çalışmak/azimli olmak gerektiğini, anlaşılamadığı/sevmediği arkadaşlarına da tahammül etmeyi öğrettiğine “katılmaktadırlar”.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin saygı kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.7’de verilmektedir.

Çizelge 4.7. Saygı kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X
	ss	\bar{x}		
SAYGI	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....			
		Rakibe saygı göstermeyi öğretir.	,90	4,11
		Başkalarıyla alay etmemeyi öğretir.	,91	4,09
		Karşı cinse saygı göstermeyi öğretir.	,91	4,08
		Fiziksel farklılıklara (zayıf-şişman, uzun-kısa, engelli) saygı göstermeyi öğretir.	,91	4,08
		Arkadaşlarımı sakatlamamaya özen göstermem gerektiğini öğretir.	,96	4,07
		Yeteneksiz olan arkadaşlarıma hoşgörülü davranmayı öğretir.	,89	4,06
		Arkadaşlarının kişiliklerine değer vermeyi öğretir.	,89	4,05
		Başkalarının düşüncelerine saygı duymayı öğretir.	,89	4,04
		Arkadaşlarımda bana saygı duymasını öğretir.	,96	4,01
		Bana nasıl davranılmasını istiyorsam arkadaşlarıma karşı öyle davranmam gerektiğini öğretir.	,93	4,01
		Anlaşmazlıkları konuşarak/kavga etmeden çözmeyi öğretir.	1,00	3,97
		Başkalarını dinlemeyi öğretir.	,94	3,96

Çizelge 4.7’de öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin saygı kök değeriyle ilgili olarak; rakibine saygı göstermeyi, başkaları ile alay etmemeyi, karşı cinse saygı göstermeyi, fiziksel farklılıklara (zayıf-şişman, uzun-kısa, engelli) saygı göstermeyi, arkadaşlarını sakatlamamaya özen göstermek gerektiğini, yeteneksiz olan arkadaşlarına hoşgörülü davranmayı, arkadaşlarının kişiliklerine değer vermeyi, başkalarının düşüncelerine saygı duymayı, arkadaşlarının da kendisine saygı duymasını gerektiğini, kendisine nasıl davranılmasını istiyorsa arkadaşlarına karşı öyle davranılması gerektiğini, anlaşmazlıkları konuşarak/kavga etmeden çözmeyi, başkalarını dinlemeyi öğrettiğine; “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sevgi kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.8’de verilmektedir.

Çizelge 4.8. Sevgi kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X
	ss	\bar{x}		
SEVGİ	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....			
		Arkadaşlığa önem vermeyi öğretir.	,93	4,06
		Duygularımı (sevinç, üzüntü vb) abartmamayı öğretir.	,93	4,01
		Arkadaşlarının sevinçlerine ortak olmayı öğretir.	,97	4,00
		Merhametli olmayı öğretir.	1,00	3,99
		Fedakarlık yapmayı öğretir.	,95	3,98
		Arkadaşlarının üzüntülerine ortak olmayı öğretir.	,97	3,95
		Benim de değerli olduğumu öğretir.	1,01	3,94
		Başkalarının da beni sevdiğini öğretir.	1,02	3,90

Çizelge 4.8’de öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin sevgi kök değeriyle ilgili olarak; arkadaşlığa önem vermeyi, duygularını (sevinç, üzüntü vb.) abartmamayı, arkadaşlarının sevincine ortak olmayı, merhametli olmayı, fedakarlık yapmayı, arkadaşlarının üzüntüsüne ortak olmayı, kendisinin de değerli olduğunu, başkalarının da kendisini sevdiğini öğrettiğine “katılmaktadırlar”.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sorumluluk kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.9’da verilmektedir.

Çizelge 4.9. Sorumluluk kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X	
	ss	\bar{x}			
SORUMLULUK	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....				
	Arkadaşlarım ile uyumlu çalışmayı öğretir.	,89	4,12		
	Sağlığım için güvenlik önlemleri almayı öğretir.	,89	4,09		
	Kurallara uymayı öğretir.	,90	4,09		
	Planlara uymayı öğretir.	,92	4,09		
	Verilen görevi zamanında tamamlamayı öğretir.	,91	4,08		
	Verilen görevi eksiksiz yapmayı/kaytarmamayı öğretir.	,92	4,08	,773	4,06
	Sorumluluk almayı öğretir.	,92	4,06		
	Çevre için sorumlu olmayı öğretir.	,94	4,03		
	Diğer arkadaşlarımın sağlığı için güvenlik önlemleri almayı öğretir.	1,00	4,02		
	Toplumsal kuralları öğretir.	,93	4,01		
	Başkalarını düşünerek hareket etmeyi öğretir.	,92	4,00		

Çizelge 4.9’da öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin sorumluluk kök değeriyle ilgili olarak; arkadaşları ile uyumlu çalışmayı, sağlık için güvenlik önlemleri almayı, kurallara ve planlara uymayı, verilen görevi zamanında tamamlamayı, verilen görevi eksiksiz yapmayı/kaytarmamayı, sorumluluk almayı, çevreye karşı sorumlu olmayı, diğer arkadaşlarının da sağlığı için güvenlik önlemleri almayı, toplumsal kuralları, başkalarını düşünerek hareket etmeyi öğrettiğine; “katıldıklarını” belirttikleri görülmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin vatanseverlik kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.10’da verilmektedir.

Çizelge 4.10. Vatanseverlik kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Toplam ss	Toplam X	
	ss	\bar{x}			
VATANSEVERLİK	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....				
	Başarılı sporcularımızla gurur duymayı öğretir.	,97	4,32		
	Ülkemizin uluslararası başarıları ile gurur duymayı öğretir.	,96	4,32		
	Bayrağımıza saygı duymayı öğretir.	,95	4,32		
	Ülkemle gurur duymayı öğretir.	,96	4,32		
	Milli değerlerimize (vatan, millet, bayrak vb) sahip çıkmayı öğretir.	,98	4,30		
	Milli takımlara destek vermem gerektiğini öğretir.	,96	4,28		
	Vatanıma karşı sorumlu olmayı öğretir.	1,00	4,27	,877	4,25
	Birlikte hareket etmek için din, ırk gibi farklılıkların önemsiz olduğunu öğretir.	,98	4,26		
	Ülkem için çalışmanın önemini öğretir.	,96	4,24		
	Tarihsel mirasımıza duyarlı olmayı öğretir.	1,04	4,20		
	Milli bayramların önemini öğretir.	1,08	4,11		
Belirli gün ve haftaların kutlamalarına katılmam gerektiğini öğretir.	1,07	4,11			

Çizelge 4.10’da öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin vatanseverlik kök değeriyle ilgili olarak; başarılı sporcularımız ile gurur duymayı, ülkemizin uluslararası başarıları ile gurur duymayı, bayrağımıza saygı duymayı, ülkemizle gurur duymayı, Milli değerlerimize (vatan, millet, bayrak vb.) sahip çıkmayı, milli

takımlara destek vermek gerektiğini, vatanımıza karşı sorumlu olmayı, birlikte hareket etmek için din, ırk gibi farklılıkların önemsiz olduğunu, ülkemiz için çalışmanın önemini, tarihsel mirasımıza duyarlı olmayı öğrettiğine “çok katıldıklarını”; milli bayramların önemini, belirli gün ve haftaların kutlamalarına katılmak gerektiğini öğrettiğine ise “katıldıklarını” belirtmektedirler.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin en fazla kazandırdığı değer olarak vatanseverliğin daha öne çıktığı görülmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin yardımseverlik kök değerine ilişkin verileri Çizelge 4.11’de verilmektedir.

Çizelge 4.11. Yardımseverlik kök değeri kazanımı

Kök DEĞER	KAZANIMLAR		Ss	\bar{x}	Toplam ss	Toplam X
	Beden Eğitimi ve Spor dersi.....					
YARDIMSEVERLİK	Grup çalışmasının önemini öğretir.		,90	4,16	,826	4,11
	İşbirliği yapmayı öğretir.		,89	4,14		
	İhtiyacı olanlara yardımcı olmayı öğretir.		1,05	4,14		
	Arkadaşlarına fikirlerimle destek olmayı öğretir.		,96	4,08		
	Cömert olmayı öğretir.		,97	4,05		

Çizelge 4.11’de öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin Yardımseverlik kök değeriyle ilgili olarak; grup çalışmasının önemini, işbirliği yapmayı, ihtiyacı olanlara yardımcı olmayı, arkadaşlarına fikirleri ile destek olmayı, cömert olmayı öğrettiğine “katılmaktadırlar”.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin MEB tarafından belirlenen tüm kök değerleri yüksek oranda kazandırdığını düşündükleri görülmektedir. Bu sonuçlar kök değerlerin kazandırılmasında dersin değerini de ortaya çıkartmaktadır.

Eğitim programlarında yer alan diğer derslerin değerler eğitimine olan katkısıyla kıyaslandığında, Beden Eğitimi ve Spor dersinin ne kadar öne çıktığı görülmektedir. Örneğin görsel sanatlar dersinin vatanseverlik, tasarruflu olma ve çalışkan olma değerlerinin kazandırılmasındaki yerinin belli kalıplar içinde ve sınırlı kaldığı tespit edilmiştir.

Özkaya ve Duru (2020) çalışmasında matematik ders kitaplarında en fazla eşitlik en az değer ise adalet ve paylaşım, tasarruf ve estetik değerleri yer almıştır ve sadece bu değerler ile sınırlı kalmıştır.

Deniz ve Karagöl (2018) çalışmasında 5. ve 6. sınıflarda Türkçe ders ve etkinlik kitaplarında yer alan değerlerde bazı değerlere çok fazla yer verilirken bazı değerlere çok az hatta hiç yer verilmediği görülmüştür.

Kaşkaya ve Duran (2017) tarafından ilkokul ders kitaplarındaki değerlere ilişkin yapılan araştırmada Türkçe ders kitaplarında en çok vurgulanan değerlerin sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik, paylaşma ve saygı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaygana, Yapıcı ve Aytan (2013) çalışmasında 6-8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan bazı okuma parçalarının değerler eğitimi için yeterince uygun olmadığı düşünülmektedir.

Keskin (2015) çalışmasında Tarih dersi programının girişinde genel amaçlarda vurgu yapılan değerlerin sınıf düzeyinde yıllık planlara, hem de ders kitaplarına sağlıklı bir şekilde yansıtılmadığı görülmüştür.

Topal (2019) çalışmasında Mili Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 yılında ortaya koyulan “on kök” değerinin öğretmenler tarafından vatanseverlik, sevgi, saygı, dostluk, yardımseverlik ve adalet değerlerinin öğrencilere yeterli seviyede öğretildiği, diğer değerlerin öğretilmesinde yeterli düzeye ulaşılamadığı doğrultusunda görüş belirtmişlerdir.

Farklı dersler için yapılan araştırmalar, dersler aracılığıyla değer kazanımının sınırlı kalmasında, değerler eğitiminde ortak bir öğretim programı olmamasının ve bu nedenle öğretmenlerin etkinlikleri kendileri planlamak zorunda kalmalarının etkili olduğunu; değerler eğitimi ile ilgili mutlaka belli bir programın oluşturulması ve öğretmenlere yol gösterici etkinliklerin program içine yerleştirilmesi gerektiğini öne sürmektedirler. (Eren, 2018; Varol, 2020, 83).

Öğretmenler değerler eğitimi kazanımlarını önemsemekte ancak ders kitapları ile sınırlı kalan etkinlikleri çeşitlendirmede zorluk yaşamaktadırlar (Eren, 2018, 123). Cihangir Tabak (2019, 36) ders kitapları değerlerin kazanılmasında yetersiz kaldığını ve değerler eğitiminin soyut kavramları da içerisinde bulundurmasından dolayı eğitim ve öğretimin öğrencilerin yaşantılarına uygun olarak somutlaştırılması gerektiğini ileri sürmektedir. Ayrıca Polater (2019, 119) değerler eğitiminde drama ve rol oynama gibi yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan yöntemlerin kullanılmasının öğretimi kolaylaştırdığını söylemektedir. İşte tam da bu noktada Beden eğitim dersinin değeri ortaya çıkmaktadır. Çünkü Beden Eğitimi ve Spor dersi

barındırdığı özellikler gereği zaten bu işlevi fazladan bir çaba gerektirmeden, programına herhangi bir ilave yapılmasına gerek duyulmadan fazlasıyla sağlamaktadır.

Işıkgöz, Esentaş ve Işıkgöz'ün (2018) yaptıkları araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine ilişkin en yüksek değer düzeyinde farkındalık birinci sırada yer alırken saygı alt boyutu ikinci sırada yer almaktadır. Aynı zamanda ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine ilişkin değerleri sıklıkla ve her zaman sergiledikleri ve bu değerlerden haberdar oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Dilmaç (2007) araştırmasının sonucunda insani değerler eğitimine katılan öğrencilerin insani değerler ölçeğinin sorumluluk, arkadaşlık/dostluk, barışçı olma, saygı, dürüstlük ve hoşgörü boyutlarında anlamlı düzeyde artış gösterirken kontrol grubunun ön test-son test puan ortalamalarının anlamlı farklılaşmadığını belirtmiştir.

Doğan'ın (2021) çalışmasında Beden eğitimi ve oyun dersinde oynatılan çocuk oyunları yoluyla saygı, yardımlaşma, adil olma, temizlik, liderlik, dayanışma, özgüven, paylaşımcı olmak, nazik olmak, dostluk, dürüstlük, barış ve sorumluluk değerleri elde edilmiştir.

Akkoyunlu'nun (1996) çalışması sonucunda Beden Eğitimi ve Sporun kişinin hem ruh hem de beden yapısını, sağlığını güçlendirecek dengeli bir kişiliğe sahip olmasını sağladığını söylemektedir.

Gökçe Tekin'in (2019) yaptığı araştırma sonucunda karakter eğitimi ile ilgili kazanımlardan işbirliği, hoşgörü, sorumluluk, saygı, duyarlılık, özdenetim-disiplin, liderlik, vatandaşlık, vatanseverlik, sportmenlik, yardımseverlik ve bütünlük, adalet değerleri ile ilgili olarak karakter eğitimini en çok destekleyen ders Sosyal bilgiler dersinden sonra Beden Eğitimi ve Spor dersi üçüncü sırada yer almaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin birçok değeri kazandırdığı ve bu derste verilen değerler eğitiminin öğrencilerin davranış düzeylerine olumlu etkisinin olduğu başka araştırmalarla da gösterilmiştir (Yıldız ve Güven, 2013; Aköz, 2018; Kangalgil ve ark., 2021).

Koltaş (2020) çalışmasında lise 9, 10, 11 ve 12. sınıf biyoloji, fizik ve kimya ders kitaplarında vatanseverlik değeri en fazla tespit edilen değer olmuştur.

Yılmaz (2022) çalışmasında 5, 6, 7 ve 8. sınıf fen bilimleri ders kitapları incelendiğinde en az yer alan değerler adalet ve dürüstlük, en fazla yer alan değer ise sorumluluk değeri olmuştur.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Okul Türüne Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farkın, okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin t- testi verileri Çizelge 4.12’de verilmektedir.

Çizelge 4.12. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin okul türüne göre dağılımı

Kök Değerler	Okul Türü	N	\bar{x}	Ss	t test		
					T	Sd	P
Adalet	Devlet	398	3,91	,684	5,452	457	0,000*
	Özel	61	3,08	1,163			
Dostluk	Devlet	398	4,10	,642	4,906	457	0,000*
	Özel	61	3,39	1,100			
Dürüstlük	Devlet	398	4,07	,765	6,705	457	0,000*
	Özel	61	3,10	1,097			
Özdenetim	Devlet	398	3,77	,613	5,205	457	0,000*
	Özel	61	3,14	,914			
Sabır	Devlet	398	4,16	,654	5,234	457	0,000*
	Özel	61	3,43	1,068			
Saygı	Devlet	398	4,14	,655	5,595	457	0,000*
	Özel	61	3,39	1,027			
Sevgi	Devlet	398	4,11	,704	6,847	457	0,000*
	Özel	61	3,12	1,101			
Sorumluluk	Devlet	398	4,17	,655	5,873	457	0,000*
	Özel	61	3,35	1,064			
Vatanseverlik	Devlet	398	4,39	,728	6,295	457	0,000*
	Özel	61	3,38	1,213			
Yardımseverlik	Devlet	398	4,23	,691	5,532	457	0,000*
	Özel	61	3,37	1,182			

*p<0,05

Çizelge 4.12’de görüldüğü üzere öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerlerden “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşleri, okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığı ortaya çıkarmak amacıyla yapılan t-testine göre; devlet okulunda okuyan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin belirtilen kök değerleri kazandırdığına yönelik düşünceleri, özel okulda okuyan öğrencilere göre daha olumludur.

Karaman’ın (2019) araştırması da bu sonucu destekler niteliktedir. Ancak, devlet ya da özel okulda öğrenim gören lise öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumlarının anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit eden araştırmalar

(Çelik, Karagün ve Ekiz, 2018; Kılıç, Uğurlu, ve Cenik, 2018); ve özel okullarda okuyan öğrencilerin tutumlarının, devlet okulundaki öğrencilere göre daha olumlu olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Özsarı, 2017).

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Öğrenim Görülen Lise Türüne Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri lise türüne göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.13'te verilmektedir.

Çizelge 4.13. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin öğrenim görülen lise türüne göre dağılımı

ANOVA					(TUKEY) **		
Kök Değerler		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	10,151	4	2,538	3,925	,004*	İHL>AL,FL
	Grupiçi	293,531	454	,647			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	4,141	4	1,035	1,818	,124	
	Grupiçi	258,586	454	,570			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	12,989	4	3,247	4,308	,002*	İHL>AL,FL
	Grupiçi	342,224	454	,754			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	6,652	4	1,663	3,531	,007*	İHL>AL,FL
	Grupiçi	213,838	454	,471			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	10,676	4	2,669	4,735	,001*	İHL,MTAL>AL ,FL
	Grupiçi	255,928	454	,564			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	9,400	4	2,350	4,195	,002*	İHL>AL,FL
	Grupiçi	254,298	454	,560			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	13,107	4	3,277	4,823	,001*	İHL>AL,FL MTAL>FL
	Grupiçi	308,446	454	,679			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	9,700	4	2,425	4,166	,003*	İHL,MTAL>FL
	Grupiçi	264,297	454	,582			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	18,570	4	4,643	6,316	,000*	İHL>AL,FL,K ML MTAL>AL
	Grupiçi	333,703	454	,735			
	Toplam	352,273	458				
Yardımseverlik	Gruplararası	12,333	4	3,083	4,664	,001*	İHL>AL,FL MTAL>FL
	Grupiçi	300,111	454	,661			
	Toplam	312,444	458				

*P<0.05

**AL=Anadolu Lisesi, FL=Fen Lisesi, İHL=İmam Hatip Lisesi, KML=Kız Meslek Lisesi, MTAL= Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, öğrenim

gördükleri lise türüne göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; Beden Eğitimi ve Spor dersinin adalet, dürüstlük, özdenetim ve saygı ile ilgili değerleri kazandırdığına İmam Hatip Lisesi öğrencileri, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sevgi ve yardımseverlik ile ilgili değerleri kazandırdığına İmam Hatip Lisesi öğrencileri, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinden; Mesleki Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri ise Fen Lisesi öğrencilerinden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

İmam Hatip Lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersinin sabır ile ilgili değerleri kazandırdığına olan inançları, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerine göre daha yüksektir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sorumluluk ile ilgili değerleri kazandırdığına olan inanç, İmam Hatip Lisesi ve Meleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinde, Fen Lisesi öğrencilerinden daha fazladır.

Vatanseverlik ile ilgili değerlerin kazanılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin katkı sağladığına ilişkin olarak İmam Hatip Lisesi öğrencileri, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi ve Kız Meslek Lisesi öğrencilerine; Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri ise Anadolu Lisesi öğrencilerine göre daha olumlu görüşlere sahiptirler.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin dostluk ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri lise türüne göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farkın, cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin t- testi verileri Çizelge 4.14'te verilmektedir.

Çizelge 4.14. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin cinsiyete göre dağılımı

Kök Değerler	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	t test		
					T	Sd	P
Adalet	Kız	262	3,80	,814	-0,056	457	0,955
	Erkek	197	3,80	,816			
Dostluk	Kız	262	4,02	,730	0,567	457	0,571
	Erkek	197	3,98	,794			
Dürüstlük	Kız	262	3,94	,877	-0,165	457	0,869
	Erkek	197	3,95	,888			
Özdenetim	Kız	262	3,70	,660	0,390	457	0,696
	Erkek	197	3,67	,738			
Sabır	Kız	262	4,11	,707	1,474	457	0,141
	Erkek	197	4,00	,830			
Saygı	Kız	262	4,05	,711	0,211	457	0,833
	Erkek	197	4,04	,820			
Sevgi	Kız	262	3,98	,806	0,076	457	0,940
	Erkek	197	3,98	,881			
Sorumluluk	Kız	262	4,08	,740	0,562	457	0,574
	Erkek	197	4,04	,817			
Vatanseverlik	Kız	262	4,24	,829	-0,432	457	0,666
	Erkek	197	4,27	,938			
Yardıms severlik	Kız	262	4,11	,786	0,053	457	0,958
	Erkek	197	4,11	,879			

*p<0,05

Çizelge 4.14'te görüldüğü üzere öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerleri kazandığına yönelik görüşlerinin cinsiyete göre dağılımları arasında p<0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ortalama değerler dikkate alındığında, hem kız hem erkek öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerlerin tamamının kazanımına katkı sağladığına yüksek oranda katıldıkları görülmektedir.

Keleş'de (2019) Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimindeki yeriyle ilgili olarak yaptığı çalışmada, öğrencilerin cinsiyetleri bakımından değer kazanım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Akandere, Baştuğ ve Güler (2009) ise spor yapmayan öğrencilerin ahlaki yargı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı, ancak spor yapan kız öğrencilerde ahlaki yargı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Aydın'ın (2019) çalışmasında ortaokullarda Beden Eğitimi ve Spor dersinde verilen değerler eğitiminin amaçlarına ulaşma düzeylerinin "Milli, Evrensel ve Kültürel" değerler kazanımlarında "Atatürk'ün spora ve sporcuya verdiği önemi inceleyerek çıkarımlarda bulunma" kazanımına yönelik cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken; "bayram, kutlama ve törenlerde sorumluluk alma" değerini kız öğrencileri, erkeklere oranla daha fazla kazandıkları görülmektedir.

Sağın ve Karabulut (2019) Beden Eğitimi ve Spor dersinin kazandırdığı değerlerden "spor kültürü, sağlıklı yaşam ve beslenme, dayanışma, saygı, milli kültür ve

beraberlik boyutlarında cinsiyete göre anlamlı düzeyde bir fark çıkmazken, “farkındalık” boyutunda kız öğrenciler lehine fark bulmuştur.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.15’de verilmektedir.

Çizelge 4.15. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin sınıf düzeyine göre dağılımı

ANOVA					(TUKEY)**		
Kök Değerler		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	4,235	3	1,412	2,145	,094	
	Grupiçi	299,447	455	,658			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	4,485	3	1,495	2,634	,049*	12S>9S,10S,11S
	Grupiçi	258,242	455	,568			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	5,358	3	1,786	2,323	,074	
	Grupiçi	349,855	455	,769			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	2,679	3	,893	1,866	,135	
	Grupiçi	217,811	455	,479			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	2,013	3	,671	1,154	,327	
	Grupiçi	264,591	455	,582			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	5,027	3	1,676	2,948	,033*	12S>9S,10S,11S
	Grupiçi	258,670	455	,569			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	6,678	3	2,226	3,217	,023*	12S>9S,10S,11S
	Grupiçi	314,875	455	,692			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	5,973	3	1,991	3,380	,018*	12S>9S,10S,11S
	Grupiçi	268,024	455	,589			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	12,576	3	4,192	5,615	,001*	12S>9S,10S,11S
	Grupiçi	339,696	455	,747			
	Toplam	352,273	458				
Yardımseverlik	Gruplararası	3,406	3	1,135	1,671	,172	
	Grupiçi	309,039	455	,679			
	Toplam	312,444	458				

*P<0.05

**9.Sınıf=9S, 10 Sınıf=10S, 11. Sınıf=11S, 12. Sınıf=12S

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “dostluk, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri sınıfa göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05).

Anlamli farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; 12. sınıf öğrencileri Beden Eğitimi ve Spor dersinin dostluk, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik ile ilgili değerleri kazandırdığına 9, 10 ve 11. sınıf öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin adalet, dürüstlük, özdenetim, sabır ve yardımseverlik ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, sınıfa göre dağılımları arasında $P < 0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Sağın ve Karabulut (2019) Beden Eğitimi ve Spor dersi değer düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde fark gösterdiğini; genel olarak sınıf düzeyi arttığında değer düzeylerinin düştüğü gözlemlenmekte ve bu durumu “Liselere Geçiş Sınavı”na bağlamaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farkın, lisanslı spor yapma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin t- testi verileri Çizelge 4.16’da verilmektedir.

Çizelge 4.16. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin lisanslı spor yapma durumuna göre dağılımı

Kök Değerler	Lisanslı Spor Yapma	N	\bar{x}	Ss	t test		
					T	Sd	P
Adalet	Evet	209	3,98	,750	4,388	457	0,000*
	Hayır	250	3,65	,837			
Dostluk	Evet	209	4,14	,733	3,655	457	0,000*
	Hayır	250	3,89	,759			
Dürüstlük	Evet	209	4,08	,866	3,046	457	0,002*
	Hayır	250	3,83	,879			
Özdenetim	Evet	209	3,84	,648	4,485	457	0,000*
	Hayır	250	3,56	,705			
Sabır	Evet	209	4,23	,696	4,426	457	0,000*
	Hayır	250	3,92	,789			
Saygı	Evet	209	4,19	,716	3,847	457	0,000*
	Hayır	250	3,92	,773			
Sevgi	Evet	209	4,11	,836	3,042	457	0,002*
	Hayır	250	3,87	,826			
Sorumluluk	Evet	209	4,17	,755	2,833	457	0,005*
	Hayır	250	3,97	,778			
Vatanseverlik	Evet	209	4,37	,818	2,524	457	0,012*
	Hayır	250	4,16	,914			
Yardımseverlik	Evet	209	4,24	,800	3,022	457	0,003*
	Hayır	250	4,00	,834			

* $p < 0,05$

Çizelge 4.16’da görüldüğü üzere öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerlerden “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşleri, lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Öğrencilerin görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığı ortaya çıkarmak amacıyla yapılan t-testine göre; lisanslı spor yapan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin belirtilen kök değerleri kazandırdığına yönelik düşünceleri, lisanslı spor yapmayan öğrencilere göre daha olumludur.

Keleş’in (2019) çalışma sonuçları da lisanslı spor yapan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değer kazanımına katkısının yüksek olduğuna, spor yapmayan öğrencilere göre daha fazla katıldıklarını göstermektedir.

Sporla uğraşan bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığının üst düzeyde olduğu ve sporun madalyaların ve kupaların ötesinde topluma disiplinli, kurallara saygılı ve sosyal barışa inanmış fertler kazandırdığı başka araştırmalarla da desteklenmektedir (Güven, 1992).

Akandere, Baştuğ, ve Güler’in (2009) çalışmasında da spor yapan öğrencilerin ahlaki yargı düzeylerinin spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Keleş’de (2019) sporcu lisansı olan öğrencilerin sporcu lisansı olmayan öğrencilere göre Beden Eğitimi ve Spor dersinde değer kazanımının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Sağın ve Karabulut (2019) spor yapan öğrencilerde, Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik değerleri algılama düzeylerinin spor yapmayanlara oranla daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir.

Yücekaya (2017) çalışmasında da spor kulübünde oynayan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik değer puanlarının, spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Yıldız ve Uslu (2021) çalışmalarında dövüş sporu yapan milli sporcuların spor yoluyla disiplin, özgüven, sağlık, hırs, fedakarlık, sorumluluk, rakibi tebrik etme, liderlik, saygı, bayrak sevgisi, hoşgörü, empati, centilmenlik değerlerini kazandıklarını tespit etmişlerdir.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Lisanslı Spor Yapma Yılına Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, lisanslı spor yapma yılına göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.17’de verilmektedir.

Çizelge 4.17. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin lisanslı spor yapma yılına göre dağılımı

		ANOVA			(TUKEY) **		
Kök Değerler		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	14,084	3	4,695	7,376	,000*	3-4>HY,1-2,5 yıl ve üzeri
	Grupiçi	289,599	455	,636			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	8,630	3	2,877	5,151	,002*	3-4>HY,1-2,5 yıl ve üzeri
	Grupiçi	254,096	455	,558			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	11,212	3	3,737	4,943	,002*	3-4>HY,1-2,5 yıl ve üzeri
	Grupiçi	344,001	455	,756			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	7,800	3	2,600	5,562	,001*	3-4>HY,1-2,5 yıl ve üzeri
	Grupiçi	212,690	455	,467			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	7,938	3	2,646	4,654	,003*	5 yıl ve üzeri>HY,1-2,3-4
	Grupiçi	258,666	455	,568			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	7,274	3	2,425	4,302	,005*	3-4>HY,1-2,5 yıl ve üzeri
	Grupiçi	256,424	455	,564			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	8,142	3	2,714	3,940	,009*	3-4>HY,1-2,5 yıl ve üzeri
	Grupiçi	313,412	455	,689			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	3,916	3	1,305	2,199	,087	
	Grupiçi	270,081	455	,594			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	4,689	3	1,563	2,046	,107	
	Grupiçi	347,584	455	,764			
	Toplam	352,273	458				
Yardımseverlik	Gruplararası	4,403	3	1,468	2,168	,091	
	Grupiçi	308,041	455	,677			
	Toplam	312,444	458				

*P<0.05

**HY=Hiç Yapmadım, 1-2=1-2 yıl arası, 3-4=3-4 yıl arası, 5 yıl ve üzeri

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, saygı, sabır, sevgi” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, spor yapma yılına göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; spor yapma süresi 3-4 yıl arası olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim,

saygı, sevgi” ile ilgili değerleri kazandırdığına; hiç spor yapmayan, spor yılı 1-2 yıl ile 5 yıl ve üzeri olan öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Spor yapma süresi 5 yıl ve üzeri olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “sabır” ile ilgili değerleri kazandırdığına; hiç spor yapmayanlarla, spor yılı 1-2 yıl ve 3-4 yıl arası olan öğrencilerinden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, spor yapma yılına göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Okul Takımında Yer Alma Durumuna Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farkın, okul takımında yer alma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin t- testi verileri Çizelge 4.18’de verilmektedir.

Çizelge 4.18. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin okul takımında yer alma durumuna göre dağılımı

Kök Değerler	Okul Takımı	N	\bar{x}	Ss	t test		
					T	Sd	P
Adalet	Evet	245	3,89	,815	2,572	457	0,010*
	Hayır	214	3,70	,803			
Dostluk	Evet	245	4,07	,778	2,077	457	0,038*
	Hayır	214	3,93	,727			
Dürüstlük	Evet	245	4,02	,892	2,010	457	0,045*
	Hayır	214	3,86	,861			
Özdenetim	Evet	245	3,75	,688	2,166	457	0,031*
	Hayır	214	3,61	,695			
Sabır	Evet	245	4,14	,770	2,248	457	0,025*
	Hayır	214	3,98	,748			
Saygı	Evet	245	4,13	,742	2,473	457	0,014*
	Hayır	214	3,95	,769			
Sevgi	Evet	245	4,04	,854	1,729	457	0,085
	Hayır	214	3,91	,816			
Sorumluluk	Evet	245	4,14	,776	2,255	457	0,025*
	Hayır	214	3,97	,764			
Vatanseverlik	Evet	245	4,25	,889	-,085	457	0,932
	Hayır	214	4,26	,866			
Yardımseverlik	Evet	245	4,15	,841	1,084	457	0,279
	Hayır	214	4,07	,808			

* $p<0,05$

Çizelge 4.18’de görüldüğü üzere öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerlerden “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı ve sorumluluk” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşleri, okul takımında yer alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Okul takımlarında yer alan

öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin belirtilen kök değerleri kazandırdığına yönelik düşünceleri, okul takımında oynamayan öğrencilere göre daha olumludur.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “sevgi, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına yönelik görüşlerinin okul takımında yer alıp almama durumuna göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Yapılan Spor Dalına Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, yapılan spor dalına göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.19’da verilmektedir.

Çizelge 4.19. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin yapılan spor dalına göre dağılımı

		ANOVA			(TUKEY) **		
Kök Değerler		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	6,448	3	2,149	3,290	,021*	US>TK,BS,SY
	Grupiçi	297,235	455	,653			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	7,132	3	2,377	4,232	,006*	TK>US,BS,SY
	Grupiçi	255,595	455	,562			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	4,867	3	1,622	2,107	,099	
	Grupiçi	350,346	455	,770			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	5,067	3	1,689	3,567	,014*	US>TK,BS,SY
	Grupiçi	215,423	455	,473			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	8,265	3	2,755	4,852	,002*	US>TK,BS,SY
	Grupiçi	258,339	455	,568			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	6,217	3	2,072	3,662	,012*	US>TK,BS,SY
	Grupiçi	257,480	455	,566			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	3,544	3	1,181	1,690	,168	US>TK,BS,SY
	Grupiçi	318,009	455	,699			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	6,641	3	2,214	3,767	,011*	US>TK,BS,SY
	Grupiçi	267,357	455	,588			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	4,888	3	1,629	2,134	,095	
	Grupiçi	347,385	455	,763			
	Toplam	352,273	458				
Yardımseverlik	Gruplararası	5,488	3	1,829	2,712	,045*	US>TK,BS,SY
	Grupiçi	306,956	455	,675			
	Toplam	312,444	458				

* $P<0.05$

**BS=Bireysel Sporlar, TK=Takım Sporları, US=Uzakdoğu Sporları, SY=Spor Yapmayan

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dostluk, özdenetim, saygı, sabır, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik” ile

ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, yapılan spor dalına göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; branşı Uzakdoğu sporları olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, özdenetim, saygı, sabır, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına, takım sporları ve bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerle, spor yapmayan öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin “dostluk” ile ilgili değerleri kazandırdığına ise branşı takım sporları olan öğrenciler; Uzakdoğu sporları ve bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerle, spor yapmayan öğrencilerinden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

Yıldırım ve Özcan’da (2011) takım sporunu düzenli olarak yapmanın sosyal davranışları olumlu etkilediğini bulmuşlardır.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “vatanseverlik ve dürüstlük” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, yaptıkları spor dalına göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Keleş ve Yoncalık (2019) çalışmasında takım sporları ve bireysel sporlar yapan öğrencilerin değer kazanımının, sporcu olmayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; takım sporları ve bireysel sporlar yapan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, değer kazanımına yönelik ortalama puanların bireysel sporlar yapan öğrenciler lehine yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitime Katkısına İlişkin Görüşlerin Aile Bireylerinin Spor Yapma Durumuna Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitime katkısına ilişkin görüşlerinin, aile bireylerinin spor yapma durumlarına göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.20’de verilmektedir.

Çizelge 4.20. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin aile bireylerinin spor yapma durumuna göre dağılımı

		ANOVA					(TUKEY)**
Kök Değerler		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	15,423	4	3,856	6,073	,000*	1.Derece Akraba>Yok,Baba,Kardeş, Anne
	Grupiçi	288,260	454	,635			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	10,102	4	2,525	4,539	,001*	Anne>1.derece Akraba,Yok,Kardeş, Baba
	Grupiçi	252,625	454	,556			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	19,046	4	4,761	6,430	,000*	1.Derece Akraba>Yok,Baba,Kardeş, Anne
	Grupiçi	336,167	454	,740			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	9,216	4	2,304	4,951	,001*	1.Derece Akraba>Yok,Baba,Kardeş, Anne
	Grupiçi	211,274	454	,465			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	9,986	4	2,497	4,417	,002*	1.Derece Akraba>Yok,Baba,Kardeş, Anne
	Grupiçi	256,618	454	,565			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	8,574	4	2,144	3,815	,005*	1.Derece Akraba>Yok,Baba,Kardeş, Anne
	Grupiçi	255,123	454	,562			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	13,204	4	3,301	4,860	,001*	Anne>1.derece Akraba,Yok,Kardeş, Baba
	Grupiçi	308,349	454	,679			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	11,010	4	2,752	4,752	,001*	Anne>1.derece Akraba,Yok,Kardeş, Baba
	Grupiçi	262,988	454	,579			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	28,373	4	7,093	9,942	,000*	1.Derece Akraba>Yok,Baba,Kardeş, Anne
	Grupiçi	323,900	454	,713			
	Toplam	352,273	458				
Yardımseverlik	Gruplararası	13,411	4	3,353	5,090	,001*	1.Derece Akraba>Yok,Baba,Kardeş, Anne
	Grupiçi	299,033	454	,659			
	Toplam	312,444	458				

*P<0.05

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, aile bireylerinin spor yapma durumuna göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; 1.derece akrabası sporcu olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin adalet, dürüstlük, özdenetim, ,saygı, vatanseverlik ve yardımseverlik ile ilgili değerleri kazandırdığına; kardeşi, annesi ve babası spor yapan kişiler ile ailede hiç spor yapan kişi olmayanlardan daha fazla inanmaktadırlar.

Annesi spor yapan öğrenciler ise Beden Eğitimi ve Spor dersinin dostluk, sevgi ve sorumluluk ile ilgili değerleri kazandırdığına; babası ve 1.derecede akrabaları spor yapanlar ile ailede hiç spor yapan kişi olmayan öğrencilerden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

Değerler eğitimi ilk ailede başlar, ilk öğretmenlerin de ebeveynler olduğu söylenebilir. Aile büyükleri, hâl ve hareketleri ile çocuklara örnek olurlar. Dolayısıyla değer aktarımında ebeveynler ön plâna çıkmaktadır (Kara ve Emirhan, 2020).

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Dersi Sevme Durumuna Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farkın, dersi sevme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin t- testi verileri Çizelge 4.21’de verilmektedir.

Çizelge 4.21. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin dersi sevme durumuna göre dağılımı

Kök Değerler	Dersi Sevme Durumu	N	\bar{x}	ss	t test		
					T	sd	P
Adalet	Evet	433	3,84	,777	3,139	457	0,004*
	Hayır	26	3,14	1,115			
Dostluk	Evet	433	4,03	,732	3,607	457	0,000*
	Hayır	26	3,49	,985			
Dürüstlük	Evet	433	3,99	,843	3,336	457	0,003*
	Hayır	26	3,22	1,159			
Özdenetim	Evet	433	3,72	,663	2,434	457	0,022*
	Hayır	26	3,23	,996			
Sabır	Evet	433	4,10	,731	3,307	457	0,003*
	Hayır	26	3,44	1,001			
Saygı	Evet	433	4,09	,695	3,181	457	0,004*
	Hayır	26	3,30	1,256			
Sevgi	Evet	433	4,03	,785	3,446	457	0,002*
	Hayır	26	3,18	1,235			
Sorumluluk	Evet	433	4,10	,725	3,272	457	0,003*
	Hayır	26	3,35	1,155			
Vatanseverlik	Evet	433	4,29	,815	2,353	457	0,026*
	Hayır	26	3,60	1,467			
Yardımseverlik	Evet	433	4,15	,76047	2,735	457	0,011*
	Hayır	26	3,40	1,395			

*p<0,05

Çizelge 4.21’de görüldüğü üzere öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili kök değerleri kazandırdığına ilişkin görüşleri, Beden Eğitimi ve Spor dersini sevme durumlarına göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (p<0.05).

Öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığı ortaya çıkarmak amacıyla yapılan t-testine göre; dersi seven öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin belirtilen kök değerleri kazandırdığına, Beden dersini sevmeyen öğrencilerden daha fazla katılmaktadırlar.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sevilmesinin birçok açıdan olduğu gibi değerler eğitimi açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Çünkü spor yoluyla kazanılan değerlerin ihtiyacımız olan ve korumakla yükümlü olduğumuz toplumsal değerlere benzediğinden yola çıkarak eğitim süreci içerisinde değerler eğitiminin kazandırılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin önemine dikkat çekilmektedir (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012). Ayrıca Beden Eğitimi ve Spor dersinde verilen değerler eğitiminin öğrencilerin olumlu sosyal davranış düzeylerine etkisinin olduğu; işbirliği, yardımseverlik, saygı, empati ve dayanışma gibi değerlere ilişkin duyarlılığın geliştirilmesine yönelik yapılan değerler eğitiminin, öğrencilerin tutumları üzerinde genel olarak olumlu etki gösterdiği araştırmalarla gösterilmiştir (Aköz, 2018).

Yapılan çalışmalar, değerler eğitimiyle spor kavramlarının birlikte ele alınarak, değerler eğitiminin çocuklara kazandırılmasında sporun bir eğitim aracı olarak kullanılması gerektiği öne sürmektedir (Akari, 2019). Bu bağlamda Beden Eğitimi ve Spor dersinin sevilmesi, değerlerin kazandırılmasında önemli hale gelmektedir. Oran az da olsa dersi sevmeyen öğrencilerin neden dersi sevmedikleri ile ilgili araştırmalar yapılmasının ve gerekli önlemlerin alınmasının, değer kazanımının da daha üst düzeylere taşınmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Engin (2014) değerler eğitimiyle bütünleştirilmiş Türkçe ve Beden Eğitimi ve Spor dersi programlarının, öğrencilerin değerlere ilişkin bilişsel düzeylerini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca verilen bütünleştirilmiş değerler eğitiminin, öğrencilerin davranışlarında istatistiksel olarak pozitif yönde ve anlamlı farklılaşma yarattığı belirlenmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Ekonomik Duruma Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, ekonomik duruma göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.22’de verilmektedir.

Çizelge 4.22. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin ekonomik duruma göre dağılımı

Kök Değerler	ANOVA				(TUKEY) **		
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	12,326	4	3,081	4,802	,001*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	291,357	454	,642			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	8,855	4	2,214	3,959	,004*	İ>ÇK,K,O,Çİ
	Grupiçi	253,872	454	,559			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	10,181	4	2,545	3,349	,010*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	345,032	454	,760			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	9,589	4	2,397	5,161	,000*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	210,901	454	,465			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	11,747	4	2,937	5,232	,000*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	254,857	454	,561			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	6,727	4	1,682	2,971	,019*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	256,970	454	,566			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	9,753	4	2,438	3,550	,007*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	311,800	454	,687			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	8,225	4	2,056	3,513	,008*	İ>ÇK,K,O,Çİ
	Grupiçi	265,772	454	,585			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	19,970	4	4,992	6,821	,000*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	332,303	454	,732			
	Toplam	352,273	458				
Yardımseverlik	Gruplararası	13,110	4	3,278	4,971	,001*	ÇK>K,O,İ,Çİ
	Grupiçi	299,334	454	,659			
	Toplam	312,444	458				

*P<0.05

**ÇK=Çok Kötü, Kötü=K, Orta=O, İyi=İ, Çİ=Çok İyi

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, saygı, sabır, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandığına ilişkin görüşlerinin, ekonomik duruma göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; ekonomik durumu çok kötü olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dürüstlük, özdenetim, saygı, sabır, sevgi, vatanseverlik, yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandığına; ekonomik durumu çok kötü, kötü, orta ve iyi olan öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Ekonomik durumu kötü olan öğrenciler için Beden Eğitimi ve Spor dersi değerlerin kazanımına daha büyük katkı sağlamaktadır. Alt gelir gruplarındaki öğrencilerin sosyal olanaklara ulaşımındaki kısıtlılıklar dikkate alındığında, Beden Eğitimi ve Spor dersinin spor yapma, sosyalleşme, eğlence vb. birçok ihtiyacı karşılama

potansiyeli barındırdığı düşünülebilir. Ekonomik durumu iyi olmayan öğrenciler için Beden Eğitimi ve Spor dersi sadece değerlerin kazandırılmasında değil, farklı ihtiyaçlarının giderilmesinde de etkili bir araç olduğu düşünülebilir. Çocuklarda suçluluğun başlamasında pek çok faktör birlikte rol oynamaktadır ancak altta yatan en önemli neden fakirlik olduğu görüşü yaygındır (Murray ve Farrington, 2010'dan akt. Bülbül ve Doğan, 2016). Ekonomik nedenler ve sosyal çevre çeşitli nedenler ile suça sürüklenen çocukların suça yönelme nedenlerinin başında gelmektedir (Bağış, 2019). Ayrıca birçok olumsuz durumun (suça karışma, uyuşturucu kullanımı vb.) ekonomik düzeyi düşük kesimlerde görülmesi olasılığının daha yüksek olduğu dikkate alındığında, Beden Eğitimi ve Spor dersinin değeri daha fazla ortaya çıkmaktadır. Beden Eğitimi ve Spor dersi genç nesilleri bu olumsuzluklardan korumada etkili ve ekonomik bir araç olarak kullanılabilir.

Ekonomik durumu iyi olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “dostluk ve sorumluluk” ile ilgili değerleri kazandırdığına; ekonomik durumu çok kötü, kötü, orta ve çok iyi olan öğrencilerinden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

Sivrikaya ve Kılçık'ın (2017) yaptıkları araştırma sonucunda ekonomik durumu iyi olan ailelerde Beden Eğitimi ve Spor dersine karşı olumlu tutum arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Ailesinde spor yapan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine karşı tutumları olumlu şekilde etkilemiştir.

Kurtulmuş, Tösten ve Gündaş (2014) yaptıkları araştırma sonuçlarında ailelerin ekonomik durumlarının iyi olmamasını da değerler eğitiminde sorun olan faktörler arasında saymışlardır.

Baydar (2009) çalışmasında sosyal bilgiler dersi kapsamında değerler eğitimini olumsuz olarak etkileyen faktörler arasında ailenin ekonomik durumunun önemli bir yer olduğunu ortaya koymaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, anne eğitim düzeyine göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.23'te verilmektedir.

Çizelge 4.23. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin anne eğitim düzeyine göre dağılımı

Kök Değerler	ANOVA			(TUKEY) **			
	Gruplararası	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	12,055	4	3,014	4,692	,001*	ÜN>LS,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	291,627	454	,642			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	5,928	4	1,482	2,620	,034*	LS>ÜN,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	256,798	454	,566			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	13,934	4	3,483	4,634	,001*	ÜN>LS,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	341,279	454	,752			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	6,456	4	1,614	3,424	,009*	ÜN>LS,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	214,034	454	,471			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	8,165	4	2,041	3,586	,007*	ÜN>LS,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	258,439	454	,569			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	3,390	4	,847	1,478	,208	
	Grupiçi	260,308	454	,573			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	9,329	4	2,332	3,391	,009*	ÜN>LS,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	312,225	454	,688			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	5,532	4	1,383	2,339	,054	
	Grupiçi	268,465	454	,591			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	17,276	4	4,319	5,853	,000*	ÜN>LS,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	334,997	454	,738			
	Toplam	352,273	458				
Yardımseverlik	Gruplararası	7,173	4	1,793	2,667	,032*	LS>ÜN,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	305,271	454	,672			
	Toplam	312,444	458				

*P<0.05

**İO=İlkokul, OO=Ortaokul, LS=Lise, ÜN=Üniversite, LÜ=Lisansüstü

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dürüstlük, dostluk, özdenetim, sabır, sevgi, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, anne eğitim durumuna göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dürüstlük, özdenetim, sabır, sevgi, vatanseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına; anneleri ilkokul, ortaokul, lise ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Genel olarak anne eğitim düzeyi yükseldikçe, öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değer kazanımlarına ilişkin olumlu görüşleri de artmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin “dostluk ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ise anne eğitim durumu lise mezunu olan öğrenciler; anne eğitim

durumu ilkököl, ortaokul, üniversite, lisansüstü mezunu olan öğrencilerden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “sorumluluk ve saygı” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, anne eğitim düzeyine göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, baba eğitim düzeyine göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin ANOVA testi verileri Çizelge 4.24’te verilmektedir.

Çizelge 4.24. Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerin baba eğitim düzeyine göre dağılımı

		ANOVA			(TUKEY) **		
Kök Değerler		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Ortalama Fark
Adalet	Gruplararası	6,616	4	1,654	2,528	,040*	LS>ÜN,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	297,066	454	,654			
	Toplam	303,682	458				
Dostluk	Gruplararası	4,691	4	1,173	2,063	,085	
	Grupiçi	258,036	454	,568			
	Toplam	262,727	458				
Dürüstlük	Gruplararası	7,681	4	1,920	2,509	,041*	LS>ÜN,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	347,532	454	,765			
	Toplam	355,213	458				
Özdenetim	Gruplararası	2,703	4	,676	1,408	,230	
	Grupiçi	217,788	454	,480			
	Toplam	220,490	458				
Sabır	Gruplararası	6,418	4	1,604	2,800	,026*	OR>ÜN,LS,İO,LÜ
	Grupiçi	260,186	454	,573			
	Toplam	266,604	458				
Saygı	Gruplararası	1,908	4	,477	,827	,508	
	Grupiçi	261,790	454	,577			
	Toplam	263,698	458				
Sevgi	Gruplararası	2,683	4	,671	,955	,432	
	Grupiçi	318,871	454	,702			
	Toplam	321,553	458				
Sorumluluk	Gruplararası	3,726	4	,932	1,565	,183	
	Grupiçi	270,271	454	,595			
	Toplam	273,997	458				
Vatanseverlik	Gruplararası	8,201	4	2,050	2,705	,030*	ÜN>LS,OO,İO,LÜ
	Grupiçi	344,072	454	,758			
	Toplam	352,273	458				
Yardıms severlik	Gruplararası	2,743	4	,686	1,005	,404	
	Grupiçi	309,701	454	,682			
	Toplam	312,444	458				

* $P<0.05$

**İO=İkököl, OO=Ortaokul ,LS=Lise, ÜN=Üniversite, LÜ=Lisansüstü

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dürüstlük, sabır ve vatanseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin

görüşlerinin, baba eğitim düzeyine göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testine göre; babaları üniversite mezunu olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “vatanseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına babaları ilkököl, ortaokul, lise ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Babaları lise mezunu olan öğrenciler, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “dürüstlük ve adalet” ile ilgili değerleri kazandırdığına babaları ilkököl, ortaokul, üniversite ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

Babaları ortaokul mezunu olan öğrenciler, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “sabır” ile ilgili değerleri kazandırdığına babaları ilkököl, lise, üniversite ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerden daha olumlu bakmaktadırlar.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “dostluk, özdenetim, saygı, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, baba eğitim düzeyine göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “vatanseverlik” kök değeri daha fazla öne çıkmakla beraber, öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin MEB tarafından belirlenen on kök değeri yüksek oranda kazandığını düşündükleri görülmektedir. Öğrencilerin dersin belirlenen kök değerlerin kazandığına ilişkin düşünceleri cinsiyete göre değişmezken; devlet okulunda okuyanlarda, İmam Hatip Lisesi öğrencilerinde, 12. sınıflarda, lisanslı spor yapanlarda ve branşı Uzakdoğu sporları olan öğrencilerde inanç düzeyi daha yüksektir.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerleri kazandırmasına ilişkin inanç düzeyinin yüksekliği, kök değerlerin kazandırılmasında dersin değerini de ortaya çıkartmaktadır. Eğitim programlarında yer alan diğer derslerin değerler eğitimine olan katkısıyla kıyaslandığında, Beden Eğitimi ve Spor dersi, değerlerin kazanımına çok daha fazla katkı yapma potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Farklı dersler için yapılan araştırmalar, dersler aracılığıyla değer kazanımının belirli kalıplar içinde ve sınırlı kaldığını, bu sınırlılıkta değerler eğitiminde ortak bir öğretim programı olmamasının ve bu nedenle öğretmenlerin etkinlikleri kendileri planlamak zorunda kalmalarının etkili olduğunu; değerler eğitimi ile ilgili mutlaka belli bir programın oluşturulması ve öğretmenlere yol gösterici etkinliklerin program içine yerleştirilmesi gerektiğini öne sürmektedirler (Eren, 2018; Varol, 2020, 83).

Öğretmenler genellikle ders kitapları ile sınırlı kalan etkinlikleri çeşitlendirmede zorluk yaşadıklarını (Eren, 2018), ders kitaplarının değerlerin kazanılmasında yetersiz kaldığını ve değerler eğitiminin soyut kavramları da içerisinde bulundurmasından dolayı eğitim ve öğretimin öğrencilerin yaşantılarına uygun olarak somutlaştırılması gerektiğini ileri sürmektedirler (Cihangir Tabak, 2019). Bunun yanında değerler eğitiminde yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan yöntemlerin kullanılmasının eğitimi kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Polater, 2019). İşte tam da bu noktada Beden Eğitimi ve Spor dersinin değeri ortaya çıkmaktadır. Çünkü Beden Eğitimi ve Spor dersi barındırdığı özellikler gereği zaten bu işlevi

fazladan bir çaba gerektirmeden, programına herhangi bir ilave yapılmasına gerek duyulmadan fazlasıyla sağlamaktadır.

Öğrencilerin lisanslı spor yapma yılına göre değer kazanımına ilişkin düşünceleri incelendiğinde; belirtilen kök değerleri kazandığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Öğrencilerin okul takımında yer alma durumuna göre değer kazanımına ilişkin düşünceleri incelendiğinde; belirtilen kök değerleri kazandığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Okul takımlarında yer alan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin belirtilen kök değerleri kazandığına yönelik düşünceleri, okul takımında oynamayan öğrencilere göre daha olumludur.

Öğrencilerin aile bireylerinin spor yapma durumuna göre değer kazanımına ilişkin düşünceleri incelendiğinde; belirtilen kök değerleri kazandığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin sevme durumuna göre değer kazanımına ilişkin düşünceleri incelendiğinde; aralarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Beden Eğitimi ve Spor dersini seven öğrencilerin belirtilen kök değerleri kazandığına ilişkin düşüncelerinin, Beden Eğitimi ve Spor dersini sevmeyen öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ekonomik durumuna göre değer kazanımına yönelik düşünceleri incelendiğinde; belirtilen kök değerleri kazandığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre değer kazanımına yönelik düşünceleri incelendiğinde; belirtilen kök değerleri kazandığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre değer kazanımına yönelik düşünceleri incelendiğinde; belirtilen kök değerleri kazandığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı farklılık göstermektedir.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen tüm kök değerleri yüksek oranda kazandığını düşündükleri görülmektedir. Bu sonuçlar kök değerlerin kazandırılmasında dersin değerini de ortaya çıkartmaktadır. Eğitim programlarında

yer alan diğer derslerin değerler eğitimine olan katkısıyla kıyaslandığında, Beden Eğitimi ve Spor dersinin çok daha fazla öne çıktığı görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine sağladığı katkıyı daha fazla artırabilmek için ders saatleri artırılmalıdır.
- Kök değerlerin kazanımına ilişkin araştırmalar farklı dersler ile yapılarak, dersler arasında karşılaştırmalar yapılması sağlanabilir.
- Üniversitelerin öğretmen yetiştiren tüm bölümlerinin programlarında değerler eğitimi zorunlu ders olmalıdır.
- Halen görev başında olan öğretmenler için, branş ayırt etmeksizin değerler eğitimine yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
- Beden Eğitimi ve Spor derslerinin önemine ve değerler eğitimine katkısına daha fazla farkındalık sağlamak amacıyla okul, Halk Eğitim Merkezleri vb. yerlerde ebeveynlere yönelik bilgilendirme toplantıları, konferans, seminer veya kurslar düzenlenmelidir.
- Beden Eğitimi ve Sporun, değerlerin gelecek nesillere aktarılmasındaki katkısı hakkında farkındalık yaratmak ve toplumu spora yönlendirmek adına kamu spotlarının hazırlanmalıdır.
- Kitle iletişim araçları yoluyla, konu hakkında toplumsal düzeyde bilgilendirmeler yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abukan, F. (2019). Öğretmenlerin Değerler Eğitimine Yönelik Farkındalık Düzeyleri Materyal ve Okul Politikası Oluşturulmasına Yönelik Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Amasya.
- Ağbuğa, F. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Etik Değerlere Sahip Olma Düzeyinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Denizli.
- Akandere, M., Baştuğ, G. ve Güler, E. D. (2009). Ortaöğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 59-68.
- Akari, Ö. F. (2019). Değerler Eğitimi Açısından Spor. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Akbaba Altun, S. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 7-18.
- Akbaş, O. (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Akbaş, O. (2007). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının (değerlerinin) ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinde gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu 26-28 Kasım 2004 içinde (ss. 673-695). (Ed: R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Arslan, M. Zengin). İstanbul: Dem Yayınları.
- Akkoyunlu, Y. (1996). Beden eğitimi ve spor. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 80-81.
- Aköz, T. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Verilen Değerler Eğitiminin Öğrencilerin Olumlu Sosyal Davranış Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 53-57.
- Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2017). *Antalya'da Değerler Eğitimi*. <http://ilbap07.meb.gov.tr/www/degerler-egitimi-kilavuz-kitap/dosya/8.27/07/2020>.
- Aracı, H. (1999). *Öğretmen ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*, 2. baskı, Ankara: Bağırhan Yaymevi.
- Aracı, H. (2001). *Lise beden eğitimi ders programları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arslan, R. (1979). *Beden eğitimi bilgileri*, Ankara: Bimaş Mat. Ltd. Şti.

- ASAGEM (2010). (T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü) Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması, Ankara.
- Aydın, M. Z. (2014). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış Dergisi*, 7(19), 39-45.
- Aydın, M. Z. ve Gürler, A. Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi yöntemler, etkinlikler*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Aydın, T. H. (2019). Ortaokullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Verilen Değerler Eğitiminin Amaçlarına Ulaşma Düzeylerinin Belirlenmesi (Burdur İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Burdur Mehmet Akif Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Burdur.
- Ayhan, H. (1995). *Eğitim bilimine giriş*, İstanbul: Şûle Yayınları.
- Bağış, R. C. (2019). Çocukları suça sürükleyen çevresel nedenler: Sosyal bağ ve sosyal öğrenme teorileri ışığında bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 203-221.
- Balcıoğlu, B. (1998). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Değer Sistemleri ve Sorun Çözmedeki Yeterlilikleri. Yüksek Lisans Tezi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kocaeli.
- Başoğlu, B. (1995). Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Baydar, P. (2009). İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Belirlenen Değerlerin Kazanım Düzeyleri ve Bu Süreçte Yaşanılan Soruların Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Adana.
- Beldağ, A. (2019). Öğretim programlarında değerler eğitimi, (Salih Zeki Genç, Adem Beldağ Ed.). *Karakter ve değer eğitimi içinde* (136-144). Ankara: Pegem Akademi.
- Bolat, Y. (2011). Gazi Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Değerlere Bakışları. Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Bülbül, S. ve Doğan, S. (2016). Suça sürüklenen çocukların durumu ve çözüm önerileri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 59, 31-36.
- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye’deki uygulamaya bir bakış. *Turkish Studies*, 9(2), 429-436.
- Cihangir Tabak, Ü. (2019). Türkiye’de ve İngiltere’de İlkokullarda Değerler Eğitimi Uygulamalarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Konya.
- Cüceloğlu, D. (1999). *Anlamlı ve coşkulu bir yaşam için savaşçı*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çağlayan, A. (2006). *Ahlak pusulası ahlak ve değerler eğitimi* İstanbul: Dem yayınları

- Çelik, K., Karagün, E., Ekiz, D. (2018). Özel ve devlet okullarında okuyan lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 83-91.
- Çengelci, T., Hancı, B. ve Karaduman H. (2013). Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Çöndü, A. (1999). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*, Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Dalkıran, O. ve Tuncel, F. (2007). Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersinin seçmeli ders olarak işlenmesinin öğrenciler gözüyle değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 37-42.
- Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2018). Değerler eğitimi açısından ortaokul ders kitapları. *Journal of Educational Sciences*, 6, 244-255.
- Deveci, H. ve Ay, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamda değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 167-181.
- Dilmaç, B. (2007). Bir Grup Fen Lisesi Öğrencisine Verilen İnsani Değerler Eğitiminin İnsani Değerler Ölçeği ile Sınanması. Doktora Tezi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya.
- Doğan, M. (2021). Beden Eğitimi ve Oyun Dersinde Çocuk Oyunları ile Değerler Eğitimi. Yüksek Lisans Tezi. *Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Diyarbakır.
- Dolmaz, M. (2018). Değerlerin işlevleri. <http://mustafadolmaz.com/>İndirilme Tarihi: 01.09.2020.
- Dökmen, Ü. (2002), Varolmak, gelişmek, uzlaşmak. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ekin, A. İ. (2019). Öğretmenlerin Değerler Eğitimi Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Siirt.
- Engin, E. (2014). Türkçe ve Beden Eğitimi Öğretim Programları İle Bütünleştirilmiş Değerler Eğitimi Programının Etkililiği. Doktora Tezi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Çanakkale.
- Ercan, İ. (2001). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programlarında Ulusal ve Evrensel Değerler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *On Sekiz Mart Üniversitesi*, Çanakkale.
- Eren, E. (2018). Okul Öncesinde Değerler Eğitiminin Program, Öğretmen ve Aile Görüşleri Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Bolu.
- Erkal, M. (1986). *Sosyolojik açıdan spor*, Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.

- Erkol, A. (2015). Bilecik İlinde Bulunan 7-12. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum Ve Davranışlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kütahya.
- Erkuş, S. (2012). Okul Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Diyarbakır.
- Ertürk, S. (1972). Eğitimde program geliştirme (2.baskı). Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Fidan, N. (2012). Okulda öğrenme ve öğretme (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Geylan, T. (2015). Ortaöğretim Müfredatındaki Değerler Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Gökçe Tekin, Ö. (2019). Ortaokul öğretim programlarındaki kazanımların karakter eğitimi analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 139-169.
- Göldağ, B. (2015). Ortaöğretim Kurumlarında Okul Kültürü Yoluyla Değerler Eğitimi (Malatya İli Örneği). Doktora Tezi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Malatya.
- Gömez, E. A. ve Delgado, A. A. (2011). Sport as a platform for values education. *Faculty of Education*, 6(4), 573-584.
- Görgüt, İ. (2015). Ortaokullarda Görev Yapan Beden Eğitimi ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Ahlak, Karakter ve Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Doktora Tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Güçlü, M. (2015). Türkiye’de değerler eğitimi konusunda yapılan çalışmalar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 720-733.
- Gügerçin U., Ay Ü. (2017). Etik konum ölçeği’nin faktör analitik yapısı: Banka çalışanları üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 35(4), 53-78.
- Güler, E. D. (2006). Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Çocuğun Ahlaki Gelişimine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Konya.
- Güven, Ö. (1992). Spor anlayışımız ve sporun sosyo ekonomik işlevi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 35-42.
- Işıkgöz, M. E., Esentaş, M. ve Işıkgöz, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Batman il örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(4), 661-676.
- İmamoğlu, F. (1992). Beden eğitimi ve sporun genel eğitim içinde yeri. *Eğitim Dergisi*, 1(2).
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kalaycı, Ş. (2016). SPSS Uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (7. Baskı) Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kangalgil, M., Özgül, F., Temel, A., Kural T. ve Karagöz, Y. (2021). Beden eğitimi ve spor dersi değerler eğitimi ölçeği (BESDDEÖ) Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 70-80.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., ve Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.
- Kara, M. ve Emirhan, T. (2020). Değerler eğitimi açısından müzik dersi kitaplarındaki çocuk şarkıları. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 153-178.
- Karaman, E. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Erzurum İl Örneği). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan
- Kart, M. ve Şimşek, H. (2020). Türk eğitim sisteminde değer arayışı: Yenilenen (2017) ilköğretim programları hangi değerleri kazanıyor? *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(40), 9-44.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler, 198(43), 97-109.
- Kaşkaya, A. ve Duran, T. (2017). İlkokul ders kitaplarının değer aktarımı açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 417-441.
- Kaygana, M., Yapıcı, Ş. ve Aytan, T. (2013). Türkçe ders kitaplarında değer Eğitimi. *International Journal of Social Science*, 6(7), 657- 669.
- Keleş, M. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimideki Yeri ve Önemi. Yüksek Lisans Tezi. *Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kırıkkale.
- Keleş, M. ve Yoncalık, O. (2019). Beden eğitimi ve spor dersi ve ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinde değerler eğitimi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 230-237.
- Keskin, İ. ve Yazar, T. (2018). Milli eğitim şuralarında değer, ahlak ve karakter eğitimi ile ilgili alınan kararların değerlendirilmesi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 386-405.
- Keskin, Y. (2015). Tarih dersi öğretim programı ve ders kitaplarında değerler eğitimi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 659-674.
- Keten, M. (1974). *Türkiye’de spor*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Kılıç, T., Uğurlu, A., Cenik, D. (2018). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor eğitimi dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 13-23.
- Kıroğlu, K. ve Elma, C. (Edt.) (2010). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Koh, K. T., Ong, S. W. ve Camire, M. (2014). Implementation of a values training program in physical education and sport: perspectives from teachers, coaches, students and athletes. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(3), 295-312.
- Koltaş, E. (2020). Lise Biyoloji, Fizik ve Kimya Ders Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Kurtdede Fidan, N. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 2(2), 1-18.
- Kurtoğlu, F. S. (2019). Kök değerler açısından Hacı Bektaş Veli'nin eserleri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 89, 55-70.
- Kurtulmuş, M., Tösten, R. ve Gündaş, A. (2014). İlköğretim 1.kademe öğretmenlerinin değerler eğitimi süresinde karşılaştıkları sorunlar. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 281-305.
- Kuşdil, M. E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve swartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 45, 59-76.
- Mamak, H. ve Özçete, G. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin özyeterlilik düzeylerinin incelenmesi ve öğretmenlerin iş doyum analizi (Niğde ili örneği). *Spor Bilimleri Derneği Kongre Bildirileri*, (65), 1819-1883.
- Metin, M. (2014). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Meydan, H. (2014). Okullarda değerler eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 93-108.
- Miili Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2010). *2010/53 Sayılı Genelge*. <https://www.egitimmezuat.net/index.php/home/genelgeler/genelge-2000-2010/204-2010-53-sayili-genelge-i-lk-ders.27/07/2021>.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf30/08/2020.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 9, 10, 11 ve 12. sınıflar)*. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120201950145-BEDEN%20EGITIMI%20VE%20SPOR%20OGRETIM%20PROGRAM%202018pdf.27/07/2020>.
- Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2010). *18. Milli Eğitim Şurası Kararları*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf.16/09/2020.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2011). *Değerler Eğitimi Yönergesi*. https://araklicumhuriyetio.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/61/03/405115/dosyalar/2018_10/30134916_DeYerler_EYitimi_YYnergesi.pdf?CHK=440258b525a0ab414a4cfa8fce1c1558.30/08/2020.

- Milli Eğitim Bakanlığı, (2017). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine, Ankara.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973).
<https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>. 30/08/2020.
- Oğuz, E. (2012). Öğretmen Adaylarının Değerler ve Değerler Eğitimi İlişkin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12, 1309-1325.
- Olimpik Akademi Cimnastik Spor Kulübü (2021).
<https://www.olimpikakademi.com.tr/makaleler/ataturkun-spora-verdigi-onem/> 18.11.2021.
- Olimpik Akademi Cimnastik Spor Kulübü (2021).
<https://www.olimpikakademi.com.tr/makaleler/ataturkun-spor-ile-ilgili-soyledigi-sozler/> 18.11.2021.
- Özbaydar, S. (1986). *İnsan davranışlarının sınırları ve spor psikolojisi* (1.baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Özdaş, F. (2013). Ortaokullarda Değerler Eğitimi ve İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. *Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Elazığ.
- Özdenk, S. (2018). Beden eğitimi ve spor faydaları, önemi ve sınıflandırılması. *Spor Bilimlerinde Akademik Araştırmalar*, 21(38), 77-89.
- Özkan, R. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin himayeci değerlerle ilgili görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 241-254.
- Özkaya, F. ve Duru, A. (2020). Ortaokul matematik ders kitaplarında değerler eğitimi kapsamındaki değerlerin yer alma durumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 43-67.
- Özmen, Ö. (1999). *Çağdaş sporda eğitim üçgeni*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Özsarı, İ. (2017). Devlet okulu ve özel okulda okuyan 10-12 yaş grubu öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14 (4), 4628-4641.
- Öztürk Kuter, F. ve Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3(6), 75-94.
- Polater, C., (2019). İlkokul 4. Sınıfta Dijital Öykü Yöntemiyle Değerler Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Malatya.
- Sadıklar, S. (1991). *Sporun okullaşması, Türk-Alman kültür diyalogunda spor ahlakı ve spor felsefesinde yeni yaklaşımlar*, İstanbul: Meva Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Sağın, A. E. ve Karabulut, Ö. (2019). Beden eğitimi ve spor dersine yönelik ortaokul öğrencilerinin değer düzeylerinin incelenmesi (Bağcılar ilçesi örneği). *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 2(2), 27-34.
- Saraç, L. ve Muştı, E. (2013). Öğretmen adaylarının beden eğitimi öğretim stillerini kullanım düzeyleri ile stillere ilişkin değer algılarının incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2), 112-124.

- Sivrikaya, Ö. ve Kılçık, M. (2017). İlköğretim okulları 2.kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi (Düzce örneği). *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 1-15.
- Sümer R. (1990). *Türkiye’de spor yönetimi tarihsel gelişimi ve sporda demokrasi*. Ankara: Şafak Matbaası, 3.baskı.
- Şişman, M. (2014). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (8.baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.
- Tulunay Ateş, Ö. (2017). Türkiye’de değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere kazandırılması istenen olumlu özellikler üzerindeki etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 41-60.
- Turan, R. ve Ulusoy, K. (2016). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi* (2.baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu (2020). Değer kavramı. <https://sozluk.gov.tr/> İndirilme Tarihi: 05.09.2020.
- Ulusoy, K. ve Aslan, A. (2014). *Değerli bir kavram olarak “Değer ve Değerler Eğitimi”*. R. Turan, K. Ulusoy (Ed). *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi içinde*, 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2016). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Unesco (2020). Beden Eğitimi ve Spor. <https://www.unesco.org.tr/> 19.09.2020.
- Uyar, Y. (2007). Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı ve Kültürel Kimlik Geliştirme. Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Uygun, S. ve Engin, G. (2014). Temel demokratik değerler ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies*, 5(9), 2021-2031.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme “Teori ve Teknikler”*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Varol, A., (2020). Değerler Eğitimi Dersinin İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Değer Algılarına Etkisinin Kelime İlişkilendirme Testi ve Resim Çizimleri Aracılığıyla İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi *Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Uşak.
- Yavuzer, H. (1991). *Çocuğun ahlak ve kişilik gelişiminde sporun rolü, Türk-Alman kültür diyalogunda spor ahlaki ve spor felsefesine yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Meva Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Tubar-19*, 501-521.
- Yedi yıldız, M. Y. (2019). Eğitim Yöneticilerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri (Ordu İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Rize.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65-84.

- Yıldıran, İ. ve Yetim A. A. (1996). Ortaöğretimde beden eğitimi ve spor dersinin öncelikli amaçlarına ilişkin bir araştırma. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 36-43.
- Yıldırım, S. ve Özcan, G. (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23), 111-135.
- Yıldız, M. ve Uslu, S. (2021). Dövüş sporu yapan milli sporcuların değerlere bakış açısı. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 22.
- Yıldız, Ö. (2019). The views of elite bodybuilding athletes concerning doping training, Their level of knowledge about doping and values education in sport. *World Journal of Education*, 9(1), 56-63.
- Yıldız, Ö. ve Güven, Ö. (2013). Beden eğitimi ve spor dersi öğrenci değer yönelimi ölçme aracının geliştirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 28-42.
- Yılmaz, E. (2022). Ortaokul Fen Bilimleri Ders Kitaplarının Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat*.
- Yılmaz, K. (2018). *Eğitim yönetiminde değerler* (2.baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yücekaya, M. A. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya*.

EKLER

EK-1. Anket Formu

Sevgili Öğrenciler,	
Bu araştırma bir Yüksek Lisans tezi için Beden Eğitimi ve Spor dersinin sizlere kazandırdığı değerleri incelemek amacıyla yapılmaktadır. Çalışmada hiçbir şekilde kimlik bilgileriniz yer almamaktadır.	
Vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Sorularda doğru yanlış yoktur. Lütfen dürüstçe, size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Çalışmamıza katıldığınız için teşekkür eder sağlıklı, başarılı, mutlu günler dileriz.	
Doç. Dr. Sibel ARSLAN Tez Danışmanı	Durdane İPEK EREN Kırıkkale Üniversitesi Beden Eğt. Ve Sp. ABD
KİŞİSEL BİLGİLER	
1. Okul türü: () Devlet () Özel	
2. Öğrenim gördüğünüz okul: () Anadolu Lisesi () Fen Lisesi () İmam Hatip Lisesi () Kız ML () MTAL	
3. Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek	
4. Sınıfınız: () 9.sınıf () 10.sınıf () 11.sınıf () 12.sınıf	
5. Lisanslı olarak spor yaptınız mı? () Evet () Hayır	
6. Lisanslı olarak kaç yıl spor yaptınız? () Hiç yapmadım () 1-2 yıl () 3-4 yıl () 5 yıl ve üzeri	
7. Okul takımlarında yer aldınız mı? () Evet () Hayır	
8. Yaptığınız spor dalı hangi kategoride yer almaktadır? () Spor yapmadım () Bireysel Sporlar () Takım Sporları () Uzakdoğu Sporları	
9. Ailenizde spor yapan var mı? () Yok () Anne () Baba () Kardeş () 1.derece akraba (hala,dayı,amca,teyze)	
10. Beden Eğitimi ve Spor dersini seviyor musunuz? () Evet () Hayır	
11. Ekonomik durumunuz? () Çok kötü () Kötü () Orta () İyi () Çok iyi	
12. Anne eğitim düzeyi? () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü	
13. Baba eğitim düzeyi? () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü	

KÖK DEĞERLER	<i>Beden Eğitimi ve Spor dersinin aşağıdaki değerleri size hangi düzeyde kazandırdığını düşünüyorsunuz?</i>						Hiç kazandırmıyor	Kazandırmıyor	Orta/kısmen kazandırmıyor	Kazandırmıyor	Tamamen kazandırmıyor
ADALET	1.BE dersi, arkadaşlarıma karşı adil olmayı öğretir.										
	2. BE dersi, her zaman haklı olanın yanında olmayı öğretir.										
	3.BE dersi, haksızlığa karşı tepki göstermeyi öğretir.										
	4.BE dersi, kendi haklarımı savunmayı öğretir.										
	5.BE dersi, başkalarının da hakkını savunmayı öğretir.										
	6.BE dersi, sorumluluğumu yerine getirmediğimde bedelini ödemeyi öğretir.										
	7.BE dersi, arkadaşlarıma haksızlık yapmamayı öğretir.										
DOSTLUK	1.BE dersi, dostluğa önem vermeyi öğretir.										
	2.BE dersi, bütün arkadaşlarımla iletişim kurmayı öğretir.										
	3.BE dersi, diğer arkadaşlarımla birlikte/ortak hareket etmeyi öğretir.										
	4.BE dersi, arkadaşlarıma güvenmeyi öğretir.										
	5.BE dersi, arkadaşlarıma karşı anlayışlı olmayı öğretir.										
	6.BE dersi, arkadaşlarımla dayanışmayı ve yardımlaşmayı öğretir.										
	7.BE dersi, arkadaşlarımla paylaşmayı öğretir.										
	8.BE dersi, arkadaşlarıma karşı vefalı olmayı öğretir.										
DÜRÜSTLÜK	1.BE dersi, her zaman dürüst olmayı öğretir.										
	2.BE dersi, hile yapmanın yanlış olduğunu öğretir.										
	3.BE dersi, hileyle kazanmaktansa, dürüstçe kaybetmenin daha değerli olduğunu öğretir.										
	4.BE dersi, güzel ahlakın kazanmaktan/başarıdan daha önemli olduğunu öğretir.										
	5.BE dersi, güvenilir bir insan olmayı öğretir.										
	6.BE dersi, sözünde durmayı öğretir.										

EK-2. Normallik Dağılımı

Descriptives			Statistic	Std. Error
ADALET	Mean		26,60	,266
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	26,07	
		Upper Bound	27,12	
	5% Trimmed Mean		27,07	
	Median		28,00	
	Variance		32,490	
	Std. Deviation		5,700	
	Minimum		7	
	Maximum		35	
	Range		28	
	Interquartile Range		6	
	Skewness		-1,321	,114
	Kurtosis		2,045	,227
	DOSTLUK	Mean		32,03
95% Confidence Interval for Mean		Lower Bound	31,48	
		Upper Bound	32,59	
5% Trimmed Mean			32,51	
Median			33,00	
Variance			36,713	
Std. Deviation			6,059	
Minimum			8	
Maximum			40	
Range			32	
Interquartile Range			7	
Skewness			-1,217	,114
Kurtosis			1,873	,227
DÜRÜSTLÜK		Mean		23,67
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	23,18	
		Upper Bound	24,15	
	5% Trimmed Mean		24,12	
	Median		25,00	
	Variance		27,921	
	Std. Deviation		5,284	
	Minimum		6	
	Maximum		30	
	Range		24	
	Interquartile Range		6	
	Skewness		-1,171	,114
	Kurtosis		1,280	,227
	ÖZDENETİM	Mean		44,26
95% Confidence Interval for Mean		Lower Bound	43,50	
		Upper Bound	45,03	
5% Trimmed Mean			44,97	
Median			46,00	
Variance			69,325	
Std. Deviation			8,326	
Minimum			11	
Maximum			55	
Range			44	
Interquartile Range			9	
Skewness			-1,412	,114
Kurtosis			2,656	,227
SABIR		Mean		16,26
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	15,98	
		Upper Bound	16,54	
	5% Trimmed Mean		16,52	
	Median		17,00	
	Variance		9,314	
	Std. Deviation		3,052	
	Minimum		4	
	Maximum		20	
	Range		16	
	Interquartile Range		3	
	Skewness		-1,313	,114
	Kurtosis		2,439	,227

EK-2. Normallik Dağılımı (devamı)

Descriptives			Statistic	Std. Error
SAYGI	Mean		48,53	,425
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	47,69	
		Upper Bound	49,36	
	5% Trimmed Mean		49,37	
	Median		50,00	
	Variance		82,909	
	Std. Deviation		9,105	
	Minimum		12	
	Maximum		60	
	Range		48	
	Interquartile Range		9	
	Skewness		-1,510	,114
	Kurtosis		3,130	,227
	Mean		31,83	,313
SEVGİ	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	31,22	
		Upper Bound	32,45	
	5% Trimmed Mean		32,43	
	Median		33,00	
	Variance		44,933	
	Std. Deviation		6,703	
	Minimum		8	
	Maximum		40	
	Range		32	
	Interquartile Range		7	
	Skewness		-1,292	,114
	Kurtosis		1,937	,227
	Mean		44,67	,397
	SORUMLULUK	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	43,89
		Upper Bound	45,45	
5% Trimmed Mean			45,48	
Median			46,00	
Variance			72,388	
Std. Deviation			8,508	
Minimum			11	
Maximum			55	
Range			44	
Interquartile Range			8	
Skewness			-1,467	,114
Kurtosis			3,033	,227
Mean			51,04	,491
VATANSEVERLİK		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	50,07
		Upper Bound	52,00	
	5% Trimmed Mean		52,26	
	Median		54,00	
	Variance		110,758	
	Std. Deviation		10,524	
	Minimum		12	
	Maximum		60	
	Range		48	
	Interquartile Range		13	
	Skewness		-1,520	,114
	Kurtosis		2,362	,227
	Mean		20,56	,193
	YARDIMSEVERLİK	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	20,18
		Upper Bound	20,94	
5% Trimmed Mean			20,98	
Median			21,00	
Variance			17,055	
Std. Deviation			4,130	
Minimum			5	
Maximum			25	
Range			20	
Interquartile Range			5	
Skewness			-1,421	,114
Kurtosis			2,467	,227

EK-3. Etik Kurul Onayı

T.C.
KIRIKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-79140815-44-19846779
Konu : Anken İzni Talebi
(Durdane İpek EREN)

28/01/2021

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 Tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 ve 2020/2 Sayılı Genelgesi.
b) Kırıkkale Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'nın 20/01/2021 tarih ve 2923 sayılı yazısı.

Yapılacak olan araştırma yarışma anket ve sosyal etkinliklerle ilgili izin işlemleri bir ili kapsıyorsa izin işlemlerinin ilgili İl Millî Eğitim Müdürlüğüne sonuçlandırılması ilgi (a) Genelge ile hükme bağlanmıştır.

Kırıkkale Üniversitesi Rektörlüğü Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Durdane İpek EREN'in Doç. Dr. Sibel ARSLAN danışmanlığında hazırlanmış olduğu "Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısının İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında, Müdürlüğümüze bağlı ek listede bulunan liselerimizde anket çalışması yapılabilmesi için ilgi (b) yazı ile izin talep edilmektedir.

Kırıkkale Üniversitesi Rektörlüğü Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Durdane İpek EREN'in Doç. Dr. Sibel ARSLAN danışmanlığında hazırlanmış olduğu "Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısının İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında, Müdürlüğümüze bağlı ek listede bulunan liselerimizde 29/01/2021-15/05/2021 tarihleri arasında tüm sorumluluğun Okul Müdürlüklerine ait olması kaydıyla anket çalışmasını yapabilmesi ve çalışmanın bitiminden sonra hazırlanan raporun birer suretinin Müdürlüğümüz Yüksek Öğretim ve Yurt Dışı Eğitim Şubesine gönderilmesi kaydıyla, müdürlüğümüzde uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Hüdaverdi DEMİR
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
Ömer ULU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için:
Unvan : Şef
Faks:
Telefon No :
E-Posta :
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
İnternet Adresi:
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **0f9e-a338-3359-aea3-5049** kodu ile teyit edilebilir.

